

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИРОДНИЧО-ГУМАНІТАРНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»**

Черниченко І. В.

КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС УКРАЇНИ

**Навчально-методичні матеріали
для студентів**

Ужгород 2022

УДК 343.13(477)(075.8)

Ч-49

Черниченко І. В.

**Кримінальний процес України : навч.-метод. матеріали для студентів. Ужгород:
ФОП Сабов А. М., 2022. 146 с.**

Укладач:

Черниченко Ірина Василівна, кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінального права та процесу юридичного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет», викладач вищої категорії, викладач-методист Природничо-гуманітарного фахового коледжу ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

Рецензенти:

Циганюк Юлія Володимирівна – професор кафедри кримінального права та процесу Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова, доктор юридичних наук, доцент;

Данко Віктор Йосипович – Голова Ужгородського міськрайонного суду Закарпатської області, доцент кафедри кримінального права та процесу юридичного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет», кандидат юридичних наук.

Рекомендовано до друку на засіданні кафедри кримінального права та процесу юридичного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет». Протокол № 2 від 19 вересня 2022 р.

Рекомендовано до друку на засіданні науково-методичної комісії юридичного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет». Протокол № 2 від 19 вересня 2022 р.

Рекомендовано до друку на засіданні Вченої ради юридичного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет». Протокол № 3 від 21 вересня 2022 р.

Рекомендовано до друку на засіданні циклової комісії юридичних дисциплін Природничо-гуманітарного фахового коледжу ДВНЗ «Ужгородський національний університет». Протокол № 1 від 29 серпня 2022 р.

Рекомендовано до друку на засіданні методичної комісії Природничо-гуманітарного фахового коледжу ДВНЗ «Ужгородський національний університет». Протокол № 1 від 29 серпня 2022 р.

Навчально-методичні матеріали включають плани практичних занять, завдання для самостійної та індивідуальної роботи, перелік питань для самоконтролю, тести з навчальної дисципліни «Кримінальний процес України». Окремо до кожної теми подано навчальний матеріал, рекомендовано необхідні нормативні джерела та додаткову літературу, теми рефератів, доповідей, глосарій.

© Черниченко І. В., 2022

ISBN 978-617-8127-04-6

ПЕРЕДМОВА

Кримінальний процес належить до фундаментальних нормативних, професійно орієнтованих юридичних дисциплін і посідає провідне місце в професійній підготовці судді, прокурора, слідчого, адвоката, оскільки виконувані ними функції щодо здійснення кримінального провадження регламентовані саме цією галуззю права. Без знань кримінального процесу не можуть обійтись у своїй практичній діяльності також інші представники юридичного фаху.

Вказане обумовлює необхідність вивчення теорії кримінального процесу, норм кримінального процесуального права, які регулюють діяльність, спрямовану на захист особи, суспільства та держави від кримінальних правопорушень, охорону прав та законних інтересів учасників кримінального провадження, а також забезпечення швидкого, повного та неупередженого розслідування з тим, щоб кожний, хто вчинив кримінальне правопорушення, був притягнутий до відповідальності в міру своєї вини, жоден невинуватий не був обвинувачений або засуджений і жодна особа не була піддана необґрунтованому процесуальному примусові.

Предметом вивчення дисципліни «Кримінальний процес України» є: поняття, завдання, система та історичні форми кримінального процесу; чинність кримінального процесуального закону в часі, просторі та щодо осіб; джерела кримінального процесуального права; засади кримінального провадження; правовий статус суб'єктів; теорія доказів; заходи забезпечення кримінально провадження; зміст стадій кримінального провадження; особливі порядки провадження, виконання судових рішень, міжнародне співробітництво під час кримінального провадження.

Метою вивчення навчальної дисципліни «Кримінальний процес України» є оволодіння студентами глибокими теоретичними знаннями щодо діяльності органів досудового розслідування, прокуратури та суду з розкриття та розслідування кримінальних правопорушень (злочинів та кримінальних проступків), їх судового розгляду, виконання судових рішень, а також формування практичних навичок правильного застосування кримінального процесуального закону під час проведення процесуальних дій, прийняття та оформлення процесуальних рішень.

Визначена мета зумовила необхідність реалізації наступних завдань:

- 1) поглиблене вивчення студентами положень кримінального процесуального законодавства та механізмів його застосування у практичній діяльності;
- 2) засвоєння загальних положень кримінального процесуального права, організації діяльності органів розслідування, прокуратури та суду з розслідування, судового розгляду та вирішення кримінальних правопорушень, діяльності щодо перевірки судових рішень;
- 3) вироблення навичок самостійного аналізу норм кримінального процесуального права та теоретичних положень, сформульованих кримінальною

процесуальною доктриною, виокремлення проблем законодавства та шляхів їх розв'язання;

4) активізація мисленнєвої діяльності студентів у результаті колективного обговорення проблемних ситуацій;

5) вироблення навичок самостійного грамотного складання процесуальних документів;

6) допомога в оволодінні методологією застосування теоретичних знань та кримінального процесуального закону до конкретних життєвих ситуацій;

7) формування у студентів наукового світогляду, відповідальності, розуміння важливості завдань, які стоять перед посадовими особами та органами, що ведуть кримінальний процес.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен *знати*:

– зміст положень Конституції України, які регламентують організацію та діяльність органів прокуратури, суду, права, свободи та обов'язки учасників кримінального провадження тощо;

– теорію кримінального процесу, кримінальне процесуальне законодавство України, практику його застосування судами, прокуратурою, органами досудового розслідування та адвокатами, особливості процесуальної діяльності, пов'язаної з міжнародним співробітництвом під час кримінального провадження;

– правила складання процесуальних документів.

Студент повинен *уміти*:

1) правильно тлумачити і застосовувати норми Конституції України та чинного кримінального процесуального законодавства;

2) правильно аналізувати кримінальне процесуальне законодавство України;

3) застосовувати положення кримінального процесуального законодавства для вирішення конкретних практичних завдань (розв'язання задач, завдань, складання зразків процесуальних документів тощо);

4) самостійно вивчати закони України, інші нормативно-правові акти, що регламентують діяльність державних органів та посадових осіб із розслідування, судового розгляду кримінального провадження;

5) визначати, юридично обґрунтовувати й відстоювати свою позицію.

Посібник містить навчальні матеріали, плани практичних занять, перелік питань для самоконтролю, тести, задачі, завдання для самостійної та індивідуальної роботи, теми рефератів та доповідей, список рекомендованих нормативних матеріалів та спеціальної літератури, глосарій.

Методичні рекомендації

Підготовку до кожного практичного заняття необхідно почати з вивчення чинного кримінального процесуального законодавства, рекомендованої літератури, конспекту лекції.

Тільки після опрацювання і засвоєння теоретичних основ теми, питань для самоконтролю, можна розв'язувати задачі та виконувати завдання. Необхідно

спочатку зрозуміти фактичні обставини, викладені у задачі, осмислити поставлені питання, потім розв'язки подати у письмовій формі в робочому зошиті. Розв'язок повинен бути детально обґрунтованим і аргументованим наявними доказами з посиланням на кримінальні процесуальні норми, а у випадку необхідності – на норми інших галузей права.

Виконання завдань без правового аналізу, без посилання на закон та інші акти лише в загальних міркуваннях та з кінцевою правильною відповіддю вважається незадовільним.

На практичних заняттях під час обговорення і виконання завдань викладач може ускладнити їх, зокрема: ввести додаткові умови, змінити конкретну ситуацію і змоделювати нову, включити нових учасників провадження тощо.

Кожний студент веде окремий зошит для практичних занять, де він записує наступне: тему занять, тези відповідей на теоретичні питання та питання для самоконтролю; розв'язок тестів; вмотивовані розв'язки задач та завдань; проекти процесуальних документів, складених за поданою фабулою.

Під час проведення практичних занять студент може користуватись навчально-методичними матеріалами, нормативно-правовими актами, а також своїми записами. Використання підручників, коментованих кодексів та іншої додаткової літератури не допускається.

На практичних заняттях необхідно завжди використовувати Кримінальний процесуальний кодекс України та інші нормативні матеріали, що стосуються теми.

Студенти також повинні набути навичок складання різних процесуальних документів:

- протоколу допиту (іншої слідчої (розшукової) дії);
- повідомлення про підозру;
- ухвали про обрання запобіжного заходу;
- клопотання про обрання запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою;
- клопотання про проведення обшуку в житлі чи іншому володінні особи;
- постанови (ухвали) про закриття кримінального провадження;
- клопотання про звільнення особи від кримінальної відповідальності;
- обвинувального акта;
- ухвали суду про призначення судового розгляду;
- вироку (обвинувального і виправдувального);
- апеляційної, касаційної скарги;
- заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами.

Для складання процесуальних документів необхідно використовувати КПК України, інші нормативно-правові акти та збірники зразків процесуальних документів.

Оцінювання знань студентів має сприяти реалізації низки завдань, зокрема:

- підвищенню мотивації студентів до навчання впродовж семестру та навчального року, переорієнтація їх цілей з отримання позитивної оцінки на формування системних, стійких знань, умінь та навичок;

- відповідності переліку, формам та змісту контрольних заходів вимогам навчального процесу;

- відкритості контролю, яка базується на ознайомленні студентів на початку вивчення дисципліни з переліком, формами та змістом контрольних завдань, критеріями та порядком їх оцінювання;

- розширенню можливостей для всебічного розкриття здібностей студентів, розвитку їх творчого мислення та підвищення ефективності навчального процесу.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи.

Поточний контроль знань здійснюється за трьома складовими:

- контроль самостійної роботи студента;

- контроль за виконанням завдань;

- контроль систематичності та активності роботи студента протягом семестру.

У ході контролю систематичності та активності роботи студента оцінці підлягають:

- відвідування практичних занять;

- активність на практичних заняттях;

- рівень засвоєння знань.

Контроль підготовки до практичного заняття полягає в усному опитуванні теоретичних питань, винесених на обговорення, опрацюванні нормативного матеріалу, розв'язуванні задач та виконанні завдань.

Контроль підготовки самостійних завдань полягає у підготовці студентом доповіді на конференцію, реферату за обраною темою, заслуховуванні доповіді.

Підсумковий контроль проводиться по закінченню навчального року з метою оцінювання результатів вивчення навчального курсу на завершальному етапі та передбачає складання іспиту.

Переведення 4-бальної шкали оцінювання у 100-бальну здійснюється в такому порядку:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	

74 – 81	C		
64 – 73	D	задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Оцінювання знань студента на іспиті здійснюється за 4-бальною шкалою, виходячи з наступних критеріїв:

Оцінка «**відмінно**» (за системою ECTS – **A**) виставляється, якщо студент точно, повно та розгорнуто відповів на запитання білета, вільно володіє науковою термінологією і правильно розв'язав практичне завдання, а також чітко й логічно відповів на поставлені запитання. Його відповіді свідчать про глибоке розуміння навчального матеріалу на рівні аналізу та обґрунтування всіх завдань. Студент виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, використовує набуті знання і вміння для ухвалення рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді.

Оцінка «**добре**» (за системою ECTS – **B**) ставиться у випадку, коли у відповіді студент допустив деякі неточності чи залишилась нерозкритою частина білета (до 15%) за умови, що принципові моменти запитань були розкриті правильно, а у виконанні практичного завдання допущені лише несуттєві помилки. Студент демонструє розуміння навчального матеріалу, обґрунтовує відповіді, вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, розв'язує задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє незначні допущені помилки.

Оцінка «**добре**» (за системою ECTS – **C**) ставиться, якщо студент допускає неточності та не може чітко відповісти на поставлені у білеті запитання, залишаючи тим самим нерозкритим до 25% їх змісту. Допущені несуттєві помилки при розв'язанні задач усуваються самим студентом, коли на помилки вказує екзаменатор. Студент уміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати її на практиці, виправляти помилки, добирати аргументи для підтвердження думок.

Оцінка «**задовільно**» (за системою ECTS – **D**) ставиться у випадку, коли студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень. За допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих. Оцінка виставляється, якщо відповідь не чітка та до 30% змісту білета залишається нерозкритою. У виконанні практичного завдання допущені

помилки та порушена логіка, що впливає на результат і правильність висновків. При цьому базові відомості, які наводить студент, є в основному правильними, хоча відповіді на питання є фрагментарними.

Оцінка **«задовільно» (за системою ECTS – E)** виставляється, якщо допущено ряд суттєвих помилок або студент не розкриває до 50% змісту питань білета. На додаткові запитання екзаменатора відповідає теж у межах 45-50%. Студент має поверхневі знання, відповіді супроводжуються другорядними міркуваннями, які інколи не мають безпосереднього відношення до змісту запитання. У виконанні практичного завдання допущені помилки та порушена логіка, що впливає на результат і правильність висновків. Але при цьому базові відомості, які наводить студент, є в основному правильними, або при нагадуванні екзаменатором назв, термінів, понять, необхідних для розв'язання задачі, студент самостійно згадує їх суть і знаходить правильний шлях виконання практичного завдання.

Оцінка **«незадовільно» (за системою ECTS – FX)** вказує на те, що студент не оволодів і половиною матеріалу, який винесено на екзамен. На логічні запитання екзаменатора за програмою дисципліни студент часто не відповідає, не знає базових категорій та термінів, інших фундаментальних позицій, потрібних для розв'язання практичного завдання. Студент не усвідомлює змісту питань, тому відповіді характеризуються намаганням вгадати.

Навчання впродовж навчального року (позитивні оцінки з практичних занять, контрольних робіт, рефератів, своєчасне відпрацювання пропущених занять та негативних оцінок) у поєднанні з результатами поточного контролю є запорукою успішного засвоєння студентом матеріалу з навчальної дисципліни «Кримінальний процес України» та одержання високої підсумкової оцінки.

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

ВРУ – Верховна Рада України

ВС – Верховний Суд

КК України – Кримінальний кодекс України

КМУ – Кабінет Міністрів України

КПК України – Кримінальний процесуальний кодекс України

КСУ – Конституційний Суд України

МКС – Міжнародний кримінальний суд

ООН – Організація Об'єднаних Націй

ЄРДР – Єдиний реєстр досудових розслідувань

ЄСПЛ – Європейський суд з прав людини

ПЗМХ – Примусові заходи медичного характеру

ПЗВХ – Примусові заходи виховного характеру

ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ, ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ ТА ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ. НАВЧАЛЬНИЙ МАТЕРІАЛ

ТЕМА 1. ПОНЯТТЯ, ЗАВДАННЯ І СИСТЕМА КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

Ключові терміни та поняття до теми: кримінальний процес; форма кримінального процесу; кримінальна процесуальна діяльність; завдання кримінального провадження; стадії кримінального провадження; кримінальні процесуальні функції; кримінальні процесуальні відносини; кримінальна процесуальна форма; кримінальні процесуальні гарантії; кримінальні процесуальні акти.

Теоретичні питання:

1. Поняття кримінального процесу.
2. Історичні форми кримінального процесу.
3. Завдання кримінального провадження.
4. Система стадій кримінального провадження.
5. Кримінальна процесуальна форма, функції, відносини та гарантії.
6. Кримінальні процесуальні акти.
7. Співвідношення кримінального процесу з суміжними галузями знань.

Питання для самоконтролю:

1. У яких значеннях вживається поняття «кримінальний процес»?
2. Які історичні форми (моделі) кримінального процесу Вам відомі?
3. Які завдання кримінального провадження України?
4. Що слід розуміти під стадією кримінального провадження?
5. Які є стадії кримінального провадження України?
6. Які стадії кримінального провадження є основними, а які –факультативними?
7. Що таке кримінальні процесуальні відносини?
8. Що таке кримінальні процесуальні гарантії?
9. У чому полягає уніфікація та диференціація кримінальної процесуальної форми?
10. Що слід розуміти під кримінальною процесуальною функцією?
11. Назвіть основні функції кримінального процесу.
12. Що слід розуміти під кримінальною процесуальною формою?
13. Назвіть основні види кримінальних процесуальних документів.
14. Який взаємозв'язок кримінального процесу з кримінальним та цивільним правом?

Виконайте тести, обравши правильний варіант відповіді.

№ 1. До завдань кримінального провадження належить:

- A) захист особи, суспільства та держави від кримінальних правопорушень;

- Б) охорона прав, свобод та законних інтересів учасників кримінального провадження;
- В) забезпечення швидкого, повного та неупередженого розслідування;
- Г) забезпечення швидкого, повного та неупередженого судового розгляду;
- Д) всі відповіді правильні.

№ 2. Формою кримінального процесу в Україні є:

- А) інквізиційний;
- Б) публічний;
- В) змагальний;
- Г) змішаний (континентальний);
- Д) обвинувальний.

№ 3. Кримінальна процесуальна функція – це:

- А) основна мета кримінального процесу;
- Б) одне із завдань кримінального процесу;
- В) швидке і повне розкриття кримінальних правопорушень;
- Г) основний напрямок кримінальної процесуальної діяльності;
- Д) викриття винного у вчиненні кримінального правопорушення.

№ 4. До кримінальних процесуальних функцій належать такі види діяльності:

- А) перегляд вироків суду в касаційному порядку;
- Б) захист від підозри і обвинувачення;
- В) провадження з цивільного позову в кримінальному провадженні;
- Г) перегляд рішень суду в апеляційному порядку;
- Д) захист прав і законних інтересів суб'єктів процесу, обвинувачення особи у вчиненні правопорушення.

№ 5. Діяльність уповноважених законом державних органів та посадових осіб щодо розслідування, розгляду і вирішення кримінального провадження, а також система правовідносин, що виникає у зв'язку з її здійсненням – це:

- А) кримінальна процесуальна функція;
- Б) кримінальна процесуальна форма;
- В) стадія кримінального провадження;
- Г) кримінальна процесуальна гарантія;
- Д) жодне з наведених понять.

№ 6. Відносно відокремлений етап процесуальної діяльності, що характеризується наявністю власних завдань, особливим колом суб'єктів, методами діяльності та завершується прийняттям кінцевого процесуального рішення – це:

- А) кримінальна процесуальна функція;

- Б) кримінальна процесуальна форма;
- В) стадія кримінального провадження;
- Г) кримінальні процесуальні відносини;
- Д) жодне з наведених понять.

№ 7. Визначений законом порядок здійснення кримінального провадження в цілому, порядок і послідовність виконання процесуальних дій та прийняття відповідних рішень – це:

- А) кримінальні процесуальні відносини;
- Б) кримінальна процесуальна форма;
- В) стадія кримінального провадження;
- Г) кримінальна процесуальна гарантія;
- Д) жодне з наведених понять.

№ 8. Кримінальне процесуальне право – це:

- А) система правових поглядів щодо кримінального провадження;
- Б) порядок і послідовність проведення досудового розслідування та вирішення судом кримінального провадження;
- В) форма реалізації норм кримінально-виконавчого права;
- Г) система правових норм, що регулюють діяльність органів досудового розслідування, прокуратури і суду щодо здійснення кримінального провадження;
- Д) система врегульованих законом дій у кримінальному провадженні.

№ 9. Стадією кримінального провадження є:

- А) порушення кримінальної справи;
- Б) досудове розслідування;
- В) попереднє дізнання;
- Г) судові дебати;
- Д) провадження щодо застосування ПЗМХ.

№ 10. Стадією кримінального провадження є:

- А) попереднє дізнання;
- Б) судові дебати;
- В) провадження щодо застосування ПЗВХ;
- Г) виконання судових рішень;
- Д) порушення кримінальної справи.

Розв'яжіть задачу.

1. До поліції звернулася громадянка Шевчук із заявою про вчинення щодо неї кримінального правопорушення. Прийнявши заяву, громадянці пояснили, що перевірка заяви буде виконуватися лише після внесення відповідних відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань, оскільки саме тоді виникають кримінальні процесуальні правовідносини.

Чи є правильним пояснення? Коли виникають та припиняються кримінальні процесуальні правовідносини?

2. Слідчий виніс постанову про проведення обшуку у квартирі Ярового. О 23 год. він разом з понятим провів обшук, вилучив ряд цінних речей, про що склав акт.

У чому полягає суть і значення кримінальної процесуальної форми?

Ознайомтеся зі ст. ст. 223, 234-236 КПК України.

Які порушення кримінальної процесуальної форми допустив слідчий?

3. Горохівського було повідомлено про підозру у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 185 КК України. За результатами судового розгляду він був засуджений до обмеження волі строком на три роки. Горохівський подав апеляційну скаргу на вирок.

Вкажіть, які стадії пройшло кримінальне провадження щодо Горохівського?

Завдання для самостійної роботи:

1. Складіть схему системи стадій кримінального провадження України за наступною формою:

Назва стадії	Завдання	Вказівка на факультативність чи обов'язковість стадії	Суб'єкти провадження, які беруть участь у цій стадії	Особливості провадження в стадії	Підсумкові рішення
1. Досудове розслідування	...				
2,3,4....					

2. Складіть таблицю, в якій назвіть ознаки кожної з історичних форм (моделей) кримінального процесу.

Назва історичної форми кримінального процесу	Інквізиційний	Змагальний	Змішаний
Ознаки	1...		

Теми рефератів, доповідей:

1. Сучасні напрями удосконалення кримінальної процесуальної форми.

2. Історичні форми кримінального процесу.
3. Характеристика завдань кримінального провадження.
4. Співвідношення кримінального процесу з кримінальним правом.
5. Історія становлення та розвитку вітчизняного кримінального процесу.

Навчальний матеріал до теми

Поняття «кримінальний процес» вживається у чотирьох значеннях:

1) *як специфічний вид діяльності* – врегульована кримінальним процесуальним законом діяльність органів досудового розслідування, прокуратури і суду за участю фізичних та юридичних осіб, спрямована на забезпечення швидкого, повного, неупередженого розслідування і судового розгляду, щоб кожний, хто вчинив кримінальне правопорушення, був притягнутий до відповідальності, жодна особа не була піддана необґрунтованому процесуальному примусу і щоб до кожного учасника провадження була застосована належна правова процедура..

2) *як галузь права*, сукупність правових норм, що регулюють вищенаведену діяльність;

3) *як галузь науки*, предметом дослідження якої є кримінальне процесуальне право, практика його застосування, а метою – вироблення рекомендацій щодо удосконалення законодавства;

4) *як навчальна дисципліна*, яку вивчають у вищих навчальних закладах юридичного профілю.

Кримінальне провадження складається з семи стадій:

- 1) досудове розслідування;
- 2) підготовче провадження;
- 3) судовий розгляд;
- 4) провадження в суді апеляційної інстанції;
- 5) провадження в суді касаційної інстанції;
- 6) виконання судових рішень;
- 7) провадження за нововиявленими або виключними обставинами.

Усі дії учасників кримінального провадження здійснюються у визначеному порядку, з дотриманням передбаченої процедури, тобто згідно з процесуальною формою. *Кримінально процесуальна форма* – це визначений законом порядок кримінального провадження загалом, порядок виконання окремих процесуальних дій та порядок прийняття процесуальних рішень.

Цей порядок є єдиним (уніфікованим) для усіх кримінальних проваджень, проте у окремих випадках законодавець встановлює особливі порядки провадження – диференційовані форми, наприклад спрощені (кримінальне провадження на підставі угод, кримінальне провадження у формі приватного обвинувачення) або ускладнені (кримінальне провадження, яке містить відомості, що становлять державну таємницю).

Кримінально процесуальні функції – це визначені законом основні напрями кримінальної процесуальної діяльності. Виділяють такі три основні функції:

функція обвинувачення; функція захисту; функція вирішення кримінального провадження по суті (правосуддя).

Кримінальний процес тісно пов'язаний і взаємодіє з іншими галузями права, а саме: конституційним, кримінальним, кримінально-виконавчим правом, криміналістикою, кримінологією, судовою психологією, судовою медициною, судовою психіатрією тощо.

Рекомендована література: 1-3, 32, 61, 62, 63-77, 81, 90-92, 108-113.

ТЕМА 2. КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕСУАЛЬНИЙ ЗАКОН

Ключові терміни та поняття до теми: кримінальний процесуальний закон; джерела кримінального процесуального права України; кримінальна процесуальна норма; гіпотеза, диспозиція і санкція кримінальної процесуальної норми; тлумачення кримінального процесуального закону; дія кримінального процесуального закону в просторі, часі та за колом осіб.

Теоретичні питання:

1. Поняття, сутність і значення кримінального процесуального права.
2. Джерела кримінального процесуального права.
3. Поняття, структура і види кримінальних процесуальних норм.
4. Чинність кримінального процесуального закону в просторі, часі та за колом осіб.

Питання для самоконтролю:

1. Дайте визначення кримінального процесуального права.
2. Що є джерелом кримінального процесуального права?
3. Яка структура КПК України?
4. Коли був прийнятий та набрав чинності КПК України?
5. Назвіть джерела кримінального процесуального права України.
6. Яке значення мають рішення КСУ для врегулювання кримінальних процесуальних відносин?
7. Яка структура кримінальної процесуальної норми?
8. Чи можливе застосування кримінального процесуального закону за аналогією?
9. Яке значення для кримінального провадження мають рішення ЄСПЛ?
10. Яке співвідношення кримінальної процесуальної норми і статті кримінального процесуального закону?
11. Чи має кримінальний процесуальний закон зворотну силу?

Виконайте тести, обравши правильний варіант відповіді.

№ 1. Джерелом кримінального процесуального права є:

- А) постанова Генерального прокурора України;
- Б) рішення Європейського суду з прав людини;

- В) меморандум ВРУ;
- Г) розпорядження Прем'єр-міністра України;
- Д) ухвала апеляційного суду.

№ 2. Який закон НЕ є джерелом кримінального процесуального права України?

- А) «Про Національну поліцію»;
- Б) «Про Державне бюро розслідувань»;
- В) «Про оперативно-розшукову діяльність»;
- Г) «Про комітети Верховної Ради України»;
- Д) «Про попереднє ув'язнення».

№ 3. Кримінальне процесуальне законодавство України застосовується також при здійсненні провадження щодо кримінальних правопорушень, вчинених на:

- А) території дипломатичного представництва України за кордоном;
- Б) території консульської установи України за кордоном;
- В) повітряному судні, що перебуває за межами України під прапором або з розпізнавальним знаком України, якщо це судно приписано до порту, розташованого в Україні;
- Г) річковому судні, що перебуває за межами України під прапором або з розпізнавальним знаком України, якщо це судно приписано до порту, розташованого в Україні;
- Д) всі відповіді правильні.

№ 4. Які з перелічених об'єктів НЕ охоплюються розумінням території України?

- А) повітряний простір України в межах державного кордону України;
- Б) територія дипломатичного представництва України за кордоном;
- В) води відкритого моря;
- Г) суша і надра в межах лінії державного кордону України;
- Д) внутрішні територіальні води України.

№ 5. Назвіть види дипломатичної недоторканності:

- А) повна;
- Б) публічна;
- В) консультативна;
- Г) вибіркова;
- Д) агентська.

№ 6. Назвіть види дипломатичної недоторканності:

- А) національна;
- Б) обмежена;
- В) публічна;

- Г) консультативна;
- Д) агентська.

№ 7. Який закон є джерелом кримінального процесуального права?

- А) «Про введення у дію Кримінального кодексу України»;
- Б) «Про постійні комісії Верховної Ради України»;
- В) «Про Генеральну прокуратуру України»;
- Г) «Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві»;
- Д) «Про звернення громадян».

№ 8. У якій відповіді правильно визначено положення, що характеризує дію кримінального процесуального закону в часі?

- А) процесуальна дія проводиться згідно з положеннями, чинними на момент початку виконання такої дії;
- Б) процесуальна дія проводиться згідно з положеннями, чинними на момент встановлення особи винного;
- В) процесуальна дія проводиться згідно з положеннями, чинними на момент вчинення правопорушення;
- Г) процесуальна дія проводиться згідно з положеннями, чинними на момент внесення відомостей до ЄРДР;
- Д) процесуальна дія проводиться згідно з положеннями, чинними на момент початку стадії кримінального провадження, під час якої вчиняється така дія.

№ 9. Кримінальне процесуальне право – це:

- А) система врегульованих законом дій у кримінальному провадженні;
- Б) система правових норм, що регулюють діяльність органів досудового розслідування, прокуратури і суду щодо здійснення кримінального провадження;
- В) система правових поглядів щодо кримінального провадження;
- Г) форма реалізації норм кримінально-виконавчого права;
- Д) порядок і послідовність проведення досудового розслідування.

№ 10. До джерел кримінального процесуального права НЕ належить:

- А) закон України;
- Б) міжнародний договір, ратифікований ВРУ;
- В) рішення КСУ;
- Г) правова позиція апеляційного суду;
- Д) рішення ЄСПЛ.

Розв'яжіть задачу.

1. Перебуваючи на курорті в Єгипті, громадянин України Пасічник посварився з дружиною. Під час польоту він вимагав від дружини пояснень щодо

її відсутності в готелі у день від'їзду, а після того, як вона відмовилася відповідати, Пасічник вдарив її ножом. Літак здійснив посадку в Будапешті.

За правилами кримінального процесуального закону якої держави необхідно розслідувати це кримінальне правопорушення?

2. Дипломатичний кур'єр, громадянин Франції, під час туристичної поїздки у м. Ужгород, перебуваючи в стані алкогольного сп'яніння, завдав ножові поранення громадянину України.

Після затримання дипломатичний кур'єр вимагав негайного звільнення.

З'ясуйте порядок притягнення до кримінальної відповідальності іноземців та осіб без громадянства. Хто має недоторканність (імунітет від кримінальної відповідальності) на території України?

Завдання для самостійної роботи:

1. Охарактеризуйте правила дії кримінального процесуального закону за запропонованою схемою:

Дія кримінального процесуального закону	Правило	Виняток
У часі		
У просторі		
За колом осіб		

2. З посиланням на КПК України, наведіть по два приклади кожного виду кримінально процесуальних норм:

- уповноважуючих,
- зобов'язуючих
- забороняючих.

Теми рефератів, доповідей:

1. Застосування кримінального процесуального закону за аналогією.
2. Оцінні поняття у кримінальному процесуальному праві України.
3. Судовий прецедент як джерело кримінального процесуального права.
4. Рішення Європейського Суду з прав людини як джерело кримінального процесуального права.
5. Міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана ВРУ, як джерело кримінального процесуального права.

Навчальний матеріал до теми

Кримінальне процесуальне право – це самостійна галузь правової системи України, сукупність норм, які регулюють діяльність органів досудового розслідування, прокуратури, слідчого судді та суду із розкриття кримінальних правопорушень, викриття й покарання винуватих, а також права й обов'язки фізичних та юридичних осіб, які залучаються до сфери кримінального процесу.

Джерелами кримінального процесуального права є:

- 1) Конституції України, Основний закон держави, має найвищу юридичну силу і пряму дію на території України;
- 2) Чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України;
- 3) КПК України затверджений Верховною Радою України 13 квітня 2012 року;
- 4) закони України (наприклад, «Про судоустрій і статус суддів», «Про прокуратуру України», «Про оперативно-розшукову діяльність», «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», «Про судову експертизу» тощо);
- 5) рішення Конституційного Суду України;
- 6) рішення Європейського суду з прав людини

При застосуванні норм права судами враховуються висновки щодо застосування норм права, викладені у постановках Верховного Суду. Верховний Суд є найвищим судом у системі судоустрою України, який забезпечує сталість та єдність судової практики. У постанові палати, об'єднаної палати, Великої Палати Верховного Суду має міститися висновок про те, як саме повинна застосовуватися норма права. Таким чином, правові позиції ВС становлять елемент прецедентоутворюючих рішень, які є субсидіарними щодо закону джерелом кримінального процесуального права.

Кримінальні процесуальні норми мають визначену *структуру*, вони складаються з гіпотези, диспозиції і санкції.

Види норм кримінального процесуального права:

- уповноважуючі (п. 4 ч. 1 ст. 56 КПК України передбачає право потерпілого заявляти відводи та клопотання);
- зобов'язуючі (п. 1 ч. 1 ст. 57 КПК України передбачає обов'язок потерпілого прийти за викликом слідчого, прокурора, суду);
- забороняючі (п. 3 ч. 1 ст. 57 КПК України забороняє потерпілому розголошувати без дозволу слідчого, прокурора, суду відомості, які стали йому відомі у зв'язку з участю у кримінальному провадженні і які становлять охоронювану законом таємницю).

Рекомендована література: 1-3, 5, 7, 8, 10, 11, 19, 32, 37, 50, 62-77, 81, 90, 91, 108-113.

ТЕМА 3. ЗАСАДИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ УКРАЇНИ

Ключові терміни та поняття до теми: засади кримінального провадження; класифікація засад кримінального провадження; конституційні засади кримінального провадження; спеціальні (галузеві) засади кримінального провадження.

Теоретичні питання:

1. Поняття і значення засад кримінального провадження.
2. Класифікація засад кримінального провадження.
3. Загальна характеристика окремих засад кримінального провадження:
 - 3.1. Верховенство права;
 - 3.2. Законність;
 - 3.3. Рівність перед законом і судом;
 - 3.4. Повага до людської гідності;
 - 3.5. Забезпечення права на свободу та особисту недоторканність;
 - 3.6. Недоторканність житла чи іншого володіння особи;
 - 3.7. Таємниця спілкування;
 - 3.8. Невтручання у приватне життя;
 - 3.9. Недоторканність права власності;
 - 3.10. Презумпція невинуватості та забезпечення доведеності вини;
 - 3.11. Свобода від самовикриття та право не свідчити проти близьких родичів та членів сім'ї;
 - 3.12. Заборона двічі притягувати до кримінальної відповідальності за одне й те саме правопорушення;
 - 3.13. Забезпечення права на захист;
 - 3.14. Доступ до правосуддя та обов'язковість судових рішень;
 - 3.15. Змагальність сторін та свобода в наданні суду доказів і у доведенні перед судом їх переконливості;
 - 3.16. Безпосередність дослідження показань, речей і документів;
 - 3.17. Забезпечення права на оскарження процесуальних рішень, дій чи бездіяльності;
 - 3.18. Публічність;
 - 3.19. Диспозитивність;
 - 3.20. Гласність і відкритість судового провадження та його повне фіксування технічними засобами;
 - 3.21. Розумні строки під час кримінального провадження;
 - 3.22. Мова, якою здійснюється кримінальне провадження.

Питання для самоконтролю:

1. Які засади кримінального провадження закріплені в Конституції України?
2. Які засади кримінального провадження є спеціальними?
3. Чи може у кримінальному провадженні України обмежуватися засада публічності?

4. У яких випадках обмежується засада гласності?
5. Чи реалізується засада гласності на стадії досудового розслідування?
6. Що означає право на захист від обвинувачення? Хто його здійснює в кримінальному провадженні?
7. У чому полягає засада публічності?
8. У чому полягає суть засади розумних строків у кримінальному провадженні?
9. Які критерії застосовуються для визначення розумності строків?
10. Чи допускається проведення судочинства не державною (не українською) мовою?
11. Хто призначає суддів в Україні й на який строк?
12. Як Ви розумієте засаду свободи від самовикриття та право не свідчити проти близьких родичів та членів сім'ї?
13. Який зміст засади диспозитивності у кримінальному провадженні?

Виконайте тести, обравши правильний варіант відповіді.

№ 1. Зміст якої засади кримінального провадження характеризує наведене правове положення: «Суд, зберігаючи об'єктивність та неупередженість, створює необхідні умови для реалізації сторонами їх процесуальних прав»?

- А) забезпечення права на захист;
- Б) доступ до правосуддя;
- В) змагальність;
- Г) презумпція невинуватості;
- Д) диспозитивність.

№ 2. Зміст якої засади кримінального провадження характеризує наведене правове положення: «У випадках, коли положення КПК України не регулюють або неоднозначно регулюють питання кримінального провадження, застосовуються загальні засади кримінального провадження»?

- А) диспозитивність;
- Б) вільна оцінка доказів;
- В) змагальність;
- Г) законність;
- Д) публічність.

№ 3. Зміст якої засади кримінального провадження характеризує наведене правове положення: «Кожен, хто понад строк, передбачений КПК України, тримається під вартою або позбавлений свободи в інший спосіб, має бути негайно звільнений»?

- А) здійснення правосуддя тільки судом;
- Б) повага до людської гідності;
- В) забезпечення права на оскарження процесуальних рішень, дій чи бездіяльності;

- Г) забезпечення права на свободу та особисту недоторканність;
- Д) публічність.

№ 4. Зміст якої засади кримінального провадження характеризує наведене правове положення: «Участь у кримінальному провадженні захисника підозрюваного, обвинуваченого, представника потерпілого не звужує процесуальних прав підозрюваного, обвинуваченого, потерпілого»?

- А) забезпечення права на захист;
- Б) доступ до правосуддя;
- В) змагальність;
- Г) презумпція невинуватості;
- Д) повнота, всебічність і об'єктивність встановлення обставин провадження.

№ 5. Зміст якої засади кримінального провадження характеризує наведене правове положення: «Підозра, обвинувачення не можуть ґрунтуватись на доказах, отриманих незаконним шляхом»?

- А) забезпечення права на захист;
- Б) вільна оцінка доказів;
- В) змагальність;
- Г) презумпція невинуватості;
- Д) публічність.

№ 6. Зміст якої засади кримінального провадження характеризує наведене правове положення: «Кожному гарантується право на справедливий розгляд та вирішення справи в розумні строки незалежним і неупередженим судом, створеним на підставі закону»?

- А) доступу до правосуддя;
- Б) гласність і відкритість судового провадження та його повне фіксування технічними засобами;
- В) забезпечення права на захист;
- Г) розумність строків провадження;
- Д) презумпція невинуватості.

№ 7. Яка з наведених засад закріплена лише у КПК України?

- А) презумпція невинуватості;
- Б) публічність;
- В) забезпечення права на захист;
- Г) забезпечення апеляційного і касаційного оскарження судових рішень;
- Д) таємниця спілкування.

№ 8. Яка з наведених засад закріплена лише у КПК України?

- А) презумпція невинуватості;
- Б) доступ до правосуддя;
- В) безпосередності дослідження показань, речей і документів;

- Г) забезпечення апеляційного і касаційного оскарження судових рішень;
- Д) таємниця спілкування.

№ 9. Зміст якої засади розкриває наступне положення: «Кримінальне процесуальне законодавство України застосовується з урахуванням практики ЄСПЛ»?

- А) забезпечення підозрюваному, обвинуваченому права на захист;
- Б) презумпції невинуватості особи;
- В) недоторканності особи;
- Г) законності;
- Д) забезпечення доведеності вини.

№ 10. До загальноправових засад кримінального провадження належить:

- А) публічність;
- Б) централізація органів прокуратури;
- В) поєднання одноособової і колегіальної форм розгляду кримінальних проваджень;
- Г) законність;
- Д) забезпечення доведеності вини.

Розв'яжіть задачу.

1. Щодо громадянина Еврія, який є угорцем за національністю і українською мовою володіє недосконало, обвинувальний акт було складено російською мовою. Також він просив суд надати йому перекладача, але у задоволенні клопотання було відмовлено.

Чи були допущені порушення засад кримінального провадження на стадії досудового розслідування та судового розгляду?

2. Під час судового розгляду кримінального провадження про вбивство, у судовому засіданні була присутня журналіст, яка здійснювала фото та відеозапис. І хоча обвинувачений проти цього заперечував, секретар судового засідання дозволив, мотивуючи тим, що кримінальне провадження в судах всіх інстанцій здійснюється відкрито.

Чи були допущені порушення норм КПК України?

3. У підготовчій частині судового засідання щодо обвинувачення Антонюка, Бурого, Зубченка у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 3 ст. 152 КК України (згвалтування, вчинене групою осіб), обвинувачений Антонюк заявив клопотання про проведення закритого судового засідання. Суд відмовив у задоволенні клопотання, мотивуючи тим, що потерпіла не наполягає на розгляді в закритому засіданні.

Чи правильно вирішив суд? Що означає гласність судового розгляду? У яких випадках проводиться закрите судове засідання?

Завдання для самостійної роботи:

1. Здійснить класифікацію засад кримінального провадження за запропонованою схемою:

Критерій для класифікації	Види	Приклад
1. ...		

Теми рефератів, доповідей:

1. Презумпція невинуватості у кримінальному провадженні України.
2. Змагальність сторін та свобода в поданні ними суду своїх доказів і в доведенні перед судом їх переконливості.
3. Право на справедливий суд у кримінальному провадженні в аспекті Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод.
4. Розумність строків у кримінальному провадженні України та практики Європейського суду з прав людини.
5. Галузеві принципи кримінального провадження.

Навчальний матеріал до теми

Засади кримінального провадження – це закріплені у законі загальні фундаментальні правові положення, що відображають пануючі в державі правові ідеї і визначають спрямованість і побудову кримінального провадження в цілому, форму і зміст його стадій.

Ознаки засад кримінального провадження:

- 1) втілені у форму правових норм;
- 2) вони є найбільш загальними, фундаментальними правовими положеннями;
- 3) є гарантіями забезпечення дотримання прав, свобод, законних інтересів учасників провадження;
- 4) на їх основі побудована і діє вся кримінальна процесуальна система;
- 5) вони характеризують кримінальний процес в цілому (ззовні);
- 6) діють на всіх або на більшості стадій кримінального провадження;
- 7) взаємопов'язаність, порушення однієї засади, як правило, призводить до порушення інших засад. Недотримання хоча б однієї засади тягне скасування прийнятих процесуальних рішень.

22 засади кримінального провадження закріплені у ст. 7 КПК України і складають систему. Виділяють конституційні засади, тобто ті, що закріплені в Основному законі держави – Конституції. До них належать:

- 1) верховенство права (ст. 8, ч. 1 ст. 129 Конституції України, ст. 8 КПК України);
- 2) законність (ст. 6, 19 Конституції України, ст. 9 КПК України);
- 3) рівність перед законом і судом (ст. 24, п. 1 ч. 2 ст. 129 Конституції України, ст. 10 КПК України);
- 4) повага до людської гідності (ст. 28 Конституції України, ст. 11 КПК України);

- 5) забезпечення права на свободу та особисту недоторканість (ст. 29 Конституції України, ст. 12 КПК України);
- 6) недоторканість житла чи іншого володіння особи (ст. 30 Конституції України, ст. 13 КПК України);
- 7) таємниця спілкування (ст. 31 Конституції України, ст. 14 КПК України);
- 8) невтручання у приватне життя (ст. 32 Конституції України, ст. 15 КПК України);
- 9) недоторканість права власності (ст. 41 Конституції України, ст. 16 КПК України);
- 10) презумпція невинуватості та забезпечення доведеності вини (ст. 62 Конституції України, ст. 17 КПК України);
- 11) свобода від самовикриття та право не свідчити проти близьких родичів та членів сім'ї (ст. 63 Конституції України, ст. 18 КПК України);
- 12) заборона двічі притягувати до кримінальної відповідальності за одне і те саме правопорушення (ст. 61 Конституції України, ст. 19 КПК України);
- 13) забезпечення права на захист (ст. 63 Конституції України, ст. 20 КПК України);
- 14) доступ до правосуддя та обов'язковість судових рішень (ст. 55 Конституції України, ст. 20 КПК України);
- 15) змагальність сторін та свобода в поданні ними суду своїх доказів і у доведенні перед судом їх переконливості (п. 3 ч. 2 ст. 129 Конституції України, ст. 22 КПК України);
- 16) забезпечення права на оскарження процесуальних рішень, дій чи бездіяльності (п. 8 ч. 2 ст. 129 Конституції України, ст. 24 КПК України);
- 17) диспозитивність (ч. 1 ст. 63 Конституції України, ст. 26 КПК України)
- 18) гласність і відкритість судового провадження та його повне фіксування технічними засобами (п. 6 ч. 2 ст. 129 Конституції України, ст. 27 КПК України);
- 19) мова, якою здійснюється кримінальне провадження (ст. 10 Конституції України, ст. 29 КПК України).
- 20) розумні строки (п. 7 ч. 2 ст. 129 Конституції України, ст. 28 КПК України)

Крім конституційних засад існують і інші засади, які закріплені в нормах кримінально-процесуального закону. До них відносяться:

- 1) безпосередність дослідження показань, речей і документів (ст. 23 КПК України);
- 2) публічність (ст. 25 КПК України).

Рекомендована література: 1-3, 10, 11, 15-17, 32, 33, 41-43, 47, 56, 62-78, 81, 83, 89-91, 96, 107-113.

ТЕМА 4. СУБ'ЄКТИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ

Ключові терміни та поняття до теми: суб'єкти кримінального провадження; учасники кримінального провадження; учасники судового

провадження; сторони кримінального провадження; суд; суддя; слідчий суддя; присяжний; прокурор; дізнавач, слідчий; керівник органу досудового розслідування; підозрюваний; обвинувачений; захисник; потерпілий; цивільний позивач; цивільний відповідач; законний представник цивільного позивача; представник потерпілого; представник юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження; третя особа, щодо майна якої вирішується питання про арешт; експерт; спеціаліст; свідок; секретар судового засідання; понятій; перекладач; заявник; судовий розпорядник.

Теоретичні питання:

1. Поняття та класифікація суб'єктів кримінального провадження.
2. Суд, слідчий суддя, присяжний як суб'єкти кримінального провадження, функції та повноваження.
3. Загальна характеристика сторони обвинувачення: а) прокурор; б) слідчий; в) дізнавач; г) керівник органу досудового розслідування; д) керівник органу дізнання.
4. Загальна характеристика сторони захисту: а) підозрюваний; б) особа, стосовно якої зібрано достатньо доказів для повідомлення про підозру у вчиненні кримінального правопорушення, але не повідомлено про підозру у зв'язку з її смертю; в) обвинувачений; г) засуджений; д) виправданий; е) особа, стосовно якої передбачається застосування примусових заходів медичного чи виховного характеру або вирішувалося питання про їх застосування; є) захисник; ж) законний представник.
5. Участь потерпілого у кримінальному провадженні, його представника.
6. Інші учасники кримінального провадження (цивільний позивач та цивільний відповідач, їх представники, представник юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, третя особа, щодо майна якої вирішується питання про арешт, інша особа, права чи законні інтереси якої обмежуються під час досудового розслідування, особа, стосовно якої розглядається питання про видачу в іноземну державу (екстрадицію), заявник, у тому числі викривач, свідок, експерт та спеціаліст, перекладач, поняті, секретар судового засідання, судовий розпорядник, представник персоналу органу пробації).
7. Підстави для відводу суб'єктів кримінального провадження та порядок його вирішення.

Питання для самоконтролю:

1. Як співвідносяться поняття «учасники судового провадження», «учасники кримінального провадження», «сторони кримінального провадження»?
2. Які органи здійснюють досудове слідство?
3. Які органи здійснюють дізнання?
4. Як класифікує суб'єктів кримінального провадження законодавець?
5. Яку функцію виконує слідчий суддя у кримінальному провадженні?
6. Який процесуальний статус присяжного?
7. Які функції виконує прокурор у кримінальному провадженні?

8. Якими є підстави для відводу судді у кримінальному провадженні? Як вирішується заявлений відвід?
9. Якими є підстави для відводу прокурора, слідчого? Якими є наслідки задоволення заявленого відводу?
10. Хто належить до сторони захисту?
11. Якими документами підтверджуються процесуальні повноваження захисника?
12. У яких випадках участь захисника у кримінальному провадженні є обов'язковою?
13. Яким є порядок залучення захисника слідчим, прокурором, слідчим суддею чи судом для здійснення захисту за призначенням?
14. Що є підставою для визнання особи потерпілою?
15. Як співвідносяться поняття «потерпілий» і «заявник»?
16. Якими процесуальними правами наділений свідок?
17. За яких обставин можуть бути допитані як свідки адвокати, нотаріуси, медичні працівники?
18. Що таке свідоцький імунітет та які його види Вам відомі?
19. У чому полягають відмінності між поняттями «експерт» і «спеціаліст»?
20. Хто може бути залучений як понятий у кримінальному провадженні?

Виконайте тести, обравши правильний варіант відповіді.

№ 1. Законний представник може представляти інтереси:

- А) неповнолітнього поручителя;
- Б) неповнолітнього цивільного відповідача;
- В) неповнолітнього понятого;
- Г) неповнолітнього обвинуваченого;
- Д) неповнолітнього заставодавця.

№ 2. Органами досудового розслідування є слідчі підрозділи:

- А) органів Національної поліції;
- Б) органів безпеки;
- В) підрозділ детективів органів Бюро економічної безпеки України;
- Г) органів Державного бюро розслідувань;
- Д) усі відповіді правильні.

№ 3. Укажіть документ, що підтверджує повноваження захисника на участь у кримінальному провадженні:

- А) ордер адвокатського об'єднання;
- Б) доручення органу (установи), уповноваженого законом на надання безоплатної правової допомоги;
- В) договір про надання правової допомоги;
- Г) свідоцтво про право на зайняття адвокатською діяльністю;
- Д) усі відповіді правильні.

№ 4. Укажіть випадки, коли захисник після його залучення має право відмовитись від виконання своїх обов'язків:

- А) коли він вважає, що інтереси підозрюваних чи обвинувачених не заслуговують на захист;
- Б) коли є обставини, які виключають його участь у провадженні;
- В) коли він був залучений особою, яка здійснює провадження;
- Г) коли у провадженні бере участь законний представник підозрюваного, обвинуваченого;
- Д) усі відповіді правильні.

№ 5. Укажіть випадки, коли захисник після його залучення має право відмовитись від виконання своїх обов'язків:

- А) у випадку незгоди з підозрюваним, обвинуваченим щодо вибраного ним способу захисту, за винятком випадків обов'язкової участі захисника;
- Б) коли він вважає, що інтереси підозрюваних чи обвинувачених не заслуговують на захист;
- В) коли він був залучений особою, яка здійснює провадження;
- Г) коли у провадженні бере участь законний представник підозрюваного, обвинуваченого.
- Д) правильна відповідь відсутня.

№ 6. Хто є обвинуваченим?

- А) особа, якій оголошено про підозру;
- Б) особа, обвинувальний акт щодо якої передано до суду;
- В) особа, щодо якої в установленому законом порядку винесена постанова про притягнення як обвинуваченого;
- Г) особа, щодо якої обрано запобіжний захід;
- Д) правильна відповідь відсутня.

№ 7. З якого моменту особа набуває процесуального статусу потерпілого?

- А) подання заяви про відкриття її матеріалів провадження;
- Б) подання заяви про вчинення щодо неї кримінального правопорушення;
- В) складання слідчим, прокурором повідомлення про підозру;
- Г) складання слідчим обвинувального акта;
- Д) складання слідчим суддею постанови про визнання її потерпілою.

№ 8. Хто вирішує питання про відвід прокурора під час досудового розслідування?

- А) слідчий суддя;
- Б) суд, який розглядатиме справу;
- В) прокурор, якому заявлено відвід;
- Г) слідчий;
- Д) прокурор вищої інстанції.

№ 9. На посаду судді може бути призначений громадянин України:

- А) не молодший 30 років;
- Б) не молодший 25 років;
- В) не старший 60 років;
- Г) не старший 55 років;
- Д) не молодший 35 років.

№ 10. Потерпілим у кримінальному провадженні є:

- А) фізична особа, якій кримінальним правопорушенням завдано моральної, фізичної або майнової шкоди;
- Б) юридична особа, якій кримінальним правопорушенням завдано моральної або майнової шкоди;
- В) фізична особа, якій завдано значної матеріальної шкоди;
- Г) юридична особа у випадку заподіяння шкоди її діловій репутації;
- Д) правильна відповідь відсутня.

Розв'яжіть задачу.

1. Керівник органу досудового розслідування дав усну вказівку слідчому провести додатковий допит потерпілого, яку останній не виконав.

Тоді керівник сам провів допит, а слідчого відсторонив.

Якими є повноваження керівника органу досудового розслідування? Чи має право слідчий не виконувати його вказівки?

2. Обвинувачений заявив судді, який здійснював судове провадження одноособово, відвід. Підставою стало те, що суддя є рідним братом потерпілої.

Суддя на місці виніс постанову, якою залишив заяву про відвід без задоволення і продовжив розгляд справи, ухваливши обвинувальний вирок.

Які обставини виключають участь судді в розгляді справи? Яким є порядок вирішення заявленого судді (суддям) відводу? Дайте оцінку діям судді.

3. Для того, щоб з'ясувати додаткові обставини вчинення підозрюваним тяжкого тілесного ушкодження, слідчий викликав на допит його адвоката. Адвокат розповів все, що йому стало відомо щодо обставин вчинення кримінального правопорушення його підзахисним.

Хто не може бути допитаний як свідок?

Чи допущені порушення кримінального процесуального закону.

4. 17-ти річний Мурадов, який підозрюється у вчиненні крадіжки заявив клопотання слідчому, що бажає мати захисником свого брата, студента юридичного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет». Слідчий відмовив, після чого підозрюваний заявив, що не бажає мати іншого захисника і відмовляється від захисника взагалі.

Хто може бути захисником у кримінальному провадженні? Дайте правову оцінку діям слідчого.

Завдання для самостійної роботи:

1. Проаналізуйте підстави, які виключають участь у кримінальному провадженні слідчого судді, судді, присяжного, слідчого, дізнавача, прокурора.
2. Випишіть категорії осіб, які не можуть бути допитані як свідки.
3. Заповніть таблицю відповідно до положень Закону України «Про судоустрій і статус суддів» від 2 червня 2016 р.

Посада судді	Вимоги до кандидатів
Суддя місцевого суду	1) 2)...
Суддя апеляційного суду	1) 2)...
Суддя Вищого антикорупційного суду	
Суддя ВС	

Теми рефератів, доповідей:

1. Національне антикорупційне бюро України як орган досудового розслідування.
2. Правовий статус слідчих підрозділів органів Національної поліції.
3. Представник юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження як учасник кримінального провадження.
4. Правовий статус Державного бюро розслідувань України.

Навчальний матеріал до теми

Суд – це єдиний державний орган, на який покладена функція правосуддя. Правосуддя здійснюють судді. У визначених законом випадках правосуддя здійснюється за участю присяжних.

Суддя – голова, заступник голови, суддя Верховного Суду, Вищого антикорупційного суду, апеляційного суду, місцевих загальних судів, які відповідно до Конституції України на професійній основі уповноважені здійснювати правосуддя, а також присяжний.

Слідчий суддя – суддя суду першої інстанції, до повноважень якого належить здійснення у порядку, передбаченому КПК України, судового контролю за дотриманням прав, свобод та інтересів осіб у кримінальному провадженні, та у випадку, передбаченому статтею 247 КПК України, – голова чи за його визначенням інший суддя відповідного апеляційного суду. Слідчий суддя (слідчі судді) у суді першої інстанції обирається зборами суддів зі складу суддів цього суду.

КПК України до учасників кримінального провадження відносить сторони. Сторонами кримінального провадження є сторона обвинувачення і сторона захисту.

Стороною обвинувачення є слідчий, дізнавач, керівник органу досудового розслідування, керівник органу дізнання, прокурор, а також потерпілий, його представник та законний представник у випадках, установлених КПК України.

Досудове слідство здійснюють:

1) слідчі підрозділи:

- а) органів Національної поліції;
- б) органів безпеки;
- г) органів Державного бюро розслідувань;

2) підрозділ детективів, підрозділ внутрішнього контролю Національного антикорупційного бюро України;

3) підрозділи детективів органів Бюро економічної безпеки України.

Дізнання здійснюють підрозділи дізнання або уповноважені особи інших підрозділів:

- а) органів Національної поліції;
- б) органів безпеки;
- в) органів Бюро економічної безпеки України;
- г) органів Державного бюро розслідувань;
- г) Національного антикорупційного бюро України.

Стороною захисту є підозрюваний, особа, стосовно якої зібрано достатньо доказів для повідомлення про підозру у вчиненні кримінального правопорушення, але не повідомлено про підозру у зв'язку з її смертю, обвинувачений (підсудний), засуджений, виправданий, особа, стосовно якої передбачається застосування примусових заходів медичного чи виховного характеру або вирішувалося питання про їх застосування, їхні захисники та законні представники.

Підозрюваним є особа, якій у порядку, передбаченому статтями 276-279 КПК України, повідомлено про підозру, особа, яка затримана за підозрою у вчиненні кримінального правопорушення, або особа, щодо якої складено повідомлення про підозру, однак його не вручено їй внаслідок невстановлення місцезнаходження особи, проте вжито заходів для вручення у спосіб, передбачений КПК України для вручення повідомлень.

Особа, стосовно якої зібрано достатньо доказів для повідомлення про підозру у вчиненні кримінального правопорушення, але не повідомлено про підозру у зв'язку з її смертю, - фізична особа, яка не набула статусу підозрюваного, обвинуваченого у зв'язку з її смертю, але стосовно якої зібрано достатньо доказів для повідомлення про підозру у вчиненні кримінального правопорушення.

Обвинуваченим (підсудним) є особа, обвинувальний акт щодо якої переданий до суду в порядку, передбаченому статтею 291 КПК України.

Виправданим у кримінальному провадженні є обвинувачений, виправдувальний вирок суду щодо якого набрав законної сили.

Засудженим є обвинувачений, обвинувальний вирок суду щодо якого набрав законної сили.

Захисником є адвокат, який здійснює захист підозрюваного, особи, стосовно якої зібрано достатньо доказів для повідомлення про підозру у вчиненні кримінального правопорушення, але не повідомлено про підозру у зв'язку з її смертю, обвинуваченого, засудженого, виправданого, особи, стосовно якої передбачається застосування примусових заходів медичного чи виховного характеру або вирішувалося питання про їх застосування, а також особи, стосовно якої передбачається розгляд питання про видачу іноземній державі (екстрадицію).

Ключовим учасником кримінального провадження є також *потерпілий*.

Потерпілим у кримінальному провадженні може бути фізична особа, який кримінальним правопорушенням завдано моральної, фізичної або майнової шкоди, юридична особа, якій кримінальним правопорушенням завдано майнової шкоди, а також адміністратор за випуском облігацій, який відповідно до положень Закону України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки» діє в інтересах власників облігацій, яким кримінальним правопорушенням завдано майнової шкоди.

Потерпілого у кримінальному провадженні може представляти представник – особа, яка у кримінальному провадженні має право бути захисником. Якщо потерпілим є неповнолітня особа або особа, визнана в установленому законом порядку недієздатною чи обмежено дієздатною, до участі в процесуальній дії разом з нею залучається її законний представник.

До *інших учасників кримінального провадження* КПК України відносять цивільного позивача, його представника та законного представника, цивільного відповідача та його представника, представника юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, третю особу, щодо майна якої вирішується питання про арешт, іншу особу, права чи законні інтереси якої обмежуються під час досудового розслідування, особу, стосовно якої розглядається питання про видачу в іноземну державу (екстрадицію), заявника, у тому числі викривача, свідка та його адвоката, понятого, заставодавця, перекладача, експерта, спеціаліста, представника персоналу органу пробації, секретаря судового засідання, судового розпорядника.

Рекомендована література: 1-3, 16-17, 20, 23- 26, 29, 30, 32, 34, 40, 41, 43, 44, 55, 62-77, 79, 81, 86, 87, 90-91, 101-103, 107-113.

ТЕМА 5. ДОКАЗИ І ДОКАЗУВАННЯ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

Ключові терміни та поняття до теми: кримінальне процесуальне доказування; процес доказування; суб'єкти кримінального процесуального доказування; предмет доказування; межі доказування; докази; класифікація доказів; процесуальні джерела доказів; показання; висновок експерта; речові докази; документи; належність, допустимість, достовірність, достатність доказів.

Теоретичні питання:

1. Поняття, сутність та значення кримінального процесуального доказування.
2. Предмет і суб'єкти кримінального процесуального доказування.
3. Процес доказування у кримінальному провадженні.
4. Докази у кримінальному провадженні, їх ознаки та класифікація.
5. Процесуальні джерела доказів та їх види:
 - 5.1. Показання осіб;
 - 5.2. Висновок експерта;
 - 5.3. Речові докази;
 - 5.4. Документи.

Питання для самоконтролю:

1. Що собою становить «подія кримінального правопорушення» як обставина, що підлягає доказуванню?
2. Що слід розуміти під доказом у кримінальному провадженні? У якій статті КПК України дається поняття доказу?
3. Які є джерела доказів у кримінальному провадженні?
4. Які докази вважаються недопустимими?
5. Які є елементи (етапи) процесу доказування?
6. Якими способами здійснюється збирання доказів стороною захисту?
7. У чому полягає відмінність між документом як самостійним джерелом доказів та документом – речовим доказом?
8. Назвіть способи збирання доказів стороною обвинувачення.
9. Що таке перевірка доказів? Які існують способи перевірки доказів?
10. На кому лежить обов'язок доказування вини обвинуваченого?
11. Яка роль суду в доказуванні?
12. Що таке показання з чужих слів?
13. Що таке експертиза?
14. Які є види експертиз?
15. Що слід розуміти під поняттям «речовий доказ»?
16. Чи можуть бути речовими доказами документи?
17. Яке рішення ухвалюється щодо речових доказів у разі завершення кримінального провадження?

Виконайте тести, обравши правильний варіант відповіді.

№ 1. Елементами процесу доказування є:

- А) збирання, перевірка і оцінка доказів;
- Б) пошук, закріплення й оцінка доказів;
- В) витребування, фіксація і використання доказів;
- Г) виявлення, вилучення і дослідження доказів;
- Д) належність, допустимість і достовірність доказів.

№ 2. Видом судової експертизи є:

- А) комісійна;

- Б) додаткова;
- В) одноособова;
- Г) комплексна;
- Д) усі відповіді правильні.

№ 3. Властивістю доказів є:

- А) ймовірність;
- Б) вірогідність;
- В) допустимість;
- Г) всебічність;
- Д) правильна відповідь відсутня.

№ 4. Властивістю доказів є:

- А) достовірність;
- Б) допустимість;
- В) належність;
- Г) достатність;
- Д) усі відповіді правильні.

№ 5. Докази залежно від їх відношення до обставин, які підлягають доказуванню, класифікуються на:

- А) обвинувальні;
- Б) особистісні;
- В) речові;
- Г) непрямі;
- Д) виправдувальні.

№ 6. Елементом предмету доказування є:

- А) розмір витрат на матеріальне забезпечення діяльності слідчого;
- Б) подія кримінального правопорушення;
- В) розмір витрат на матеріальне забезпечення діяльності суду;
- Г) обставини, що характеризують особу потерпілого;
- Д) розмір сум, які підлягають стягненню з обвинуваченого в порядку конфіскації майна.

№ 7. Що є джерелом доказів у кримінальному провадженні?

- А) складений слідчим план проведення допиту;
- Б) пояснення понятого;
- В) пояснення спеціаліста;
- Г) вказівка керівника органу досудового розслідування;
- Д) показання цивільного відповідача.

№ 8. Призначення експертизи є обов'язковим для:

- А) встановлення факту перебування особи в стані необхідної оборони;

- Б) встановлення факту перебування особи в стані крайньої необхідності;
- В) встановлення характеру і розміру майнової шкоди, заподіяної кримінальним правопорушенням;
- Г) визначення психічного стану потерпілого;
- Д) встановлення причин смерті.

№ 9. Видом речових доказів є:

- А) предмети, що були об'єктом кримінально протиправних дій;
- Б) предмети, наділені однорідними ознаками;
- В) об'єкти, що мають культурну чи історичну цінність;
- Г) об'єкти матеріального світу;
- Д) гроші, цінності та інші речі обвинуваченого.

№ 10. Джерелом доказів у кримінальному провадженні є:

- А) речові докази;
- Б) журнал судового засідання;
- В) пояснення;
- Г) роз'яснення;
- Д) висновки перевірок, ревізій.

Розв'яжіть задачу.

1. Син підозрюваного, який був викликаний на допит, відмовився давати показання. Тоді слідчий разом з своїм колегою побили його і погрожували. В результаті цього допитуваний розповів, що в день вчинення кримінального правопорушення батько прийшов додому о 3 годині ночі і був в стані алкогольного сп'яніння.

Чи будуть надані показання належним доказом? Які докази є недопустимим?

Дайте оцінку діям слідчого.

2. У кримінальному провадженні щодо підозрюваного Ковальчука у вчиненні грабежу є копія вироку про його колишню судимість.

Чи є вказаний документ джерелом доказів?

3. Під час досудового розслідування адвокат заявив клопотання про призначення експертизи з метою визначення психічного стану підзахисного. Слідчий не забезпечив проведення експертизи, хоча підозрюваний неодноразово мав приступи агресії, поведив себе неадекватно, називав себе іншим іменем, та й не зрозумілий мотив кримінального правопорушення. Дружина підозрюваного також підтвердила, що вже декілька місяців її чоловік дивно себе поводить, вони неодноразово зверталися до лікарні зі скаргами на раптові приступи.

Слідчий суддя відхилив клопотання, вказавши в ухвалі, що підстав для призначення експертизи немає, оскільки підозрюваний визнав вину.

У яких випадках проведення експертизи обов'язкове (ст. 242 КПК України)? Чи діяв суд у відповідності з кримінальним процесуальним законом?

Якщо за таких обставин є підстави для призначення експертизи, то яку експертизу слід призначати?

Завдання для самостійної роботи:

1. Заповніть таблицю.

Ознаки доказів	Характеристика
Належність	...
Допустимість	
Достатність	
Достовірність	

2. Як вирішуються питання про речові докази при завершенні кримінального провадження?

Теми рефератів, доповідей:

1. Класифікація доказів у кримінальному провадженні.
2. Висновок експерта як джерело доказів у кримінальному провадженні.
3. Показання з чужих слів як джерело доказів.
4. Призначення та проведення експертизи у кримінальному провадженні.

Навчальний матеріал до теми

Доказами в кримінальному провадженні є фактичні дані, отримані у передбаченому КПК України порядку, на підставі яких слідчий, прокурор, слідчий суддя і суд встановлюють наявність чи відсутність фактів та обставин, що мають значення для кримінального провадження та підлягають доказуванню.

Ознаками доказів є належність, допустимість, достатність, достовірність.

Процесуальними джерелами доказів є:

- 1) показання – відомості, які надаються в усній або письмовій формі під час допиту підозрюваним, обвинуваченим, свідком, потерпілим, експертом щодо відомих їм обставин у кримінальному провадженні;
- 2) речові докази – матеріальні об'єкти, які були знаряддям вчинення кримінального правопорушення, зберегли на собі його сліди або містять інші відомості, які можуть бути використані як доказ факту чи обставин, що встановлюються під час кримінального провадження, в тому числі предмети, що були об'єктом кримінально протиправних дій, гроші, цінності та інші речі, набуті кримінально протиправним шляхом або отримані юридичною особою внаслідок вчинення кримінального правопорушення;
- 3) документи – спеціально створений з метою збереження інформації матеріальний об'єкт, який містить зафіксовані за допомогою письмових знаків,

звучу, зображення тощо відомості, які можуть бути використані як доказ факту чи обставин, що встановлюються під час кримінального провадження;

4) висновки експертів – докладний опис проведених експертом досліджень та зроблені за їх результатами висновки, обґрунтовані відповіді на запитання, поставлені особою, яка залучила експерта, або слідчим суддею чи судом, що доручив проведення експертизи.

Доказування полягає у збиранні, перевірці та оцінці доказів з метою встановлення обставин, що мають значення для кримінального провадження.

Збирання доказів здійснюється сторонами кримінального провадження, потерпілим, представником юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження.

Перевірка доказів проводиться шляхом їх аналізу, зіставлення з іншими доказами, також шляхом проведення додаткових слідчих (розшукових) дій, негласних слідчих (розшукових) дій та інших процесуальних дій з метою пошуку нових доказів, підтвердження, або, навпаки, спростування доказів, вже раніше зібраних.

Оцінку доказів здійснює слідчий, прокурор, слідчий суддя, суд за своїм внутрішнім переконанням, яке ґрунтується на всебічному, повному й неупередженому дослідженні всіх обставин кримінального провадження, керуючись законом. Оцінюють кожний доказ з точки зору належності, допустимості, достовірності, а сукупність зібраних доказів – з точки зору достатності та взаємозв'язку для прийняття відповідного процесуального рішення.

У кримінальному провадженні підлягають доказуванню подія кримінального правопорушення, винуватість обвинуваченого, вид і розмір завданої шкоди, розмір процесуальних витрат, обставини, які впливають на ступінь тяжкості вчиненого кримінального правопорушення, характеризують особу обвинуваченого, обтяжують чи пом'якшують покарання та інші обставини, передбачені ст. 91 КПК України.

Рекомендована література: 1-3, 25, 26, 31, 49, 57, 62-77, 81, 90-91, 108-113.

ТЕМА 6. ФІКСУВАННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ. ПРОЦЕСУАЛЬНІ РІШЕННЯ, СТРОКИ, ВИТРАТИ

Ключові терміни та поняття до теми: протокол, журнал судового засідання, додатки до протоколу, реєстр матеріалів досудового розслідування, процесуальні рішення, постанова, обвинувальний акт, процесуальні строки, поновлення процесуального строку, процесуальні витрати.

Теоретичні питання:

1. Форми фіксування кримінального провадження.
2. Протоколи і додатки до протоколів: форма та зміст.

3. Порядок застосування технічних засобів фіксування кримінального провадження.
4. Процесуальні рішення: поняття, види, форма та зміст.
5. Процесуальні строки: поняття та види. Обчислення, додержання і поновлення.
6. Поняття та види процесуальних витрат. Визначення розміру і ухвалення рішення щодо процесуальних витрат.

Питання для самоконтролю:

1. Навіть форми фіксування кримінального провадження.
2. З яких частин складається протокол?
3. Кому надіється можливість підписання протоколу перед його підписанням?
4. Чи має право особа, яка брала участь у проведенні процесуальної дії, відмовитися підписати протокол?
5. Хто приймає рішення про фіксацію процесуальної дії за допомогою технічних засобів під час досудового розслідування.
6. Які відомості зазначаються в журналі судового засідання?
7. У якій формі приймає рішення слідчий, прокурор?
8. Які правила обчислення строків?
9. Чи може бути поновлено пропущений із поважних причин строк?
10. Які наслідки порушення процесуальних строків?
11. Хто несе витрати, пов'язані з оплатою допомоги захисника?
12. Хто встановлює граничний розмір компенсації витрат, пов'язаних із залученням потерпілих, свідків?

Виконайте тести, обравши правильний варіант відповіді.

№1. Додатками до протоколу можуть бути:

- А) спеціально виготовлені копії, зразки речей і документів;
- Б) стенограма;
- В) аудіо-, відеозапис процесуальної дії;
- Г) фототаблиці, які пояснюють зміст протоколу;
- Д) всі відповіді правильні.

№ 2. Хто веде та підписує журнал судового засідання?

- А) суддя;
- Б) судовий розпорядник;
- В) слідчий суддя;
- Г) секретар судового засідання;
- Д) працівник канцелярії суду.

№ 3. Як обчислюються строки, встановлені КПК України?

- А) хвилинами, днями, місяцями;
- Б) годинами, днями, місяцями;
- В) днями, місяцями, роками;

- Г) хвилинами, годинами, днями;
- Д) годинами, місяцями, роками.

№ 4. До процесуальних витрат НЕ належить:

- А) витрати на правову допомогу;
- Б) витрат, пов'язаних із прибуттям до місця досудового розслідування або судового провадження;
- В) витрат, пов'язаних із залученням потерпілих, свідків;
- Г) витрат, пов'язаних із зберіганням і пересиланням речей і документів, виготовленням дублікатів і копій документів;
- Д) витрати, пов'язані з забезпеченням діяльності слідчого, прокурора.

№ 5. Хто має право звільнити від оплати процесуальних виплат?

- А) слідчий суддя;
- Б) суд;
- В) прокурор;
- Г) слідчий;
- Д) голова суду.

№ 6. Які витрати НЕ оплачуються свідкам?

- А) проїзд;
- Б) наймання житла;
- В) добові (у разі переїзду до іншого населеного пункту);
- Г) витрати на харчування;
- Д) компенсація за втрачений заробіток чи відрив від звичайних занять.

№ 7. Витрати, пов'язані із участю потерпілих у кримінальному провадженні здійснюються за рахунок коштів...

- А) обвинуваченого;
- Б) підозрюваного;
- В) потерпілого;
- Г) Державного бюджету України;
- Д) правильна відповідь відсутня.

№ 8. Хто засвідчує своїм підписом зміст протоколу та факт неможливості підписання його особою, яка має фізичні вади чи з інших причин не може особисто підписати протокол?

- А) слідчий;
- Б) прокурор;
- В) слідчий суддя;
- Г) захисник (законний представник) особи;
- Д) лікар.

№ 9. Процесуальне рішення, яким прокурор висуває обвинувачення у вчиненні кримінального правопорушення і яким завершується досудове розслідування, називається...?

- А) обвинувальний акт;
- Б) ухвала;
- В) вирок;
- Г) постанова про обвинувачення;
- Д) обвинувачення.

№ 10. Суд, враховуючи майновий стан обвинуваченого має право своєю ухвалою:

- А) зменшити розмір належних до оплати процесуальних витрат;
- Б) звільнити від оплати процесуальних витрат повністю;
- В) звільнити від оплати процесуальних витрат частково;
- Г) , відстрочити сплату процесуальних витрат на визначений строк;
- Д) всі відповіді правильні.

Розв'яжіть задачу.

1. Слідчим Зубко було проведено обшук у квартирі громадянина Величко. За результатами проведеної слідчої (розшукової) дії було складено протокол. Громадянин Величко відмовився від його підписання, мотивуючи тим, що не було здійснено запису обшуку за допомогою звуко- та відеозаписувальних технічних засобів, хоч перед початком обшуку від подавав таке клопотання.

Чи є застосування технічних засобів під час проведення обшуку обов'язковим?

Як діяти слідчому у випадку відмови особи, яка брала участь у проведенні процесуальної дії, від підписання протоколу.

Які вимоги кримінального процесуального закону були порушені?

2. Уповноважена службова особа 20 серпня 2022 р. о 05.00 год. затримала громадянина Левченко під час вчинення крадіжки, поєднаної з проникненням у житло.

Коли закінчується строк при обчисленні строку годинами?

З урахуванням ст. 209, 211 КПК України визначте коли закінчиться строк затримання громадянина Левченко?

Завдання для самостійної роботи:

1. Заповніть таблицю «Зміст протоколу»:

1. Вступна частина	1. Місце, час проведення...
2. Описова частина	
3. Заключна частина	

2. Ознайомтеся з Методикою обчислення розміру винагороди адвокатів, які надають безоплатну вторинну правову допомогу в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 21 грудня 2016 р. № 1048. Визначте розмір оплати за годину роботи адвоката з надання правової допомоги.

Теми рефератів, доповідей:

1. Повне фіксування технічними засобами судового засідання – одна з засад кримінального провадження.
2. Правила обчислення процесуальних строків.
3. Витрати на правову допомогу як вид процесуальних витрат.

Навчальний матеріал до теми

Перебіг і результати процесуальних дій мають фіксуватись у передбачений законом спосіб. *Форми фіксування кримінального провадження є:*

- 1) протокол;
- 2) носій інформації, на якому за допомогою технічних засобів зафіксовані процесуальні дії;
- 3) журнал судового засідання.

Процесуальне рішення – це індивідуальний правозастосовчий акт, винесений або прийнятий уповноваженим суб'єктом в порядку, передбаченому законом, та спрямований на досягнення завдань кримінального провадження. Процесуальними рішеннями є всі рішення органів досудового розслідування, прокурора, слідчого судді, суду. Судове рішення приймається у формі ухвали, постанови або вироку. Рішення слідчого, дізнавача, прокурора приймається у формі постанови.

Процесуальні строки – це встановлені законом або відповідно до нього прокурором, слідчим суддею або судом проміжки часу, у межах яких учасники кримінального провадження зобов'язані (мають право) приймати процесуальні рішення чи вчиняти процесуальні дії.

Строки, встановлені КПК України, обчислюються годинами, днями і місяцями. Строки можуть визначатися вказівкою на подію.

Процесуальні витрати – це передбачені законом або іншим нормативним актом витрати, пов'язані зі здійсненням кримінального провадження.

Процесуальні витрати складаються із:

- 1) витрат на правову допомогу;
- 2) витрат, пов'язаних із прибуттям до місця досудового розслідування або судового провадження;
- 3) витрат, пов'язаних із залученням потерпілих, свідків, спеціалістів, перекладачів та експертів;
- 4) витрат, пов'язаних із зберіганням і пересиланням речей і документів, виготовленням дублікатів і копій документів.

Рекомендована література: 1-3, 25, 26, 31, 49, 57, 62-77, 90-91, 108-113.

ТЕМА 7. ЗАХОДИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ

Ключові терміни та поняття до теми: заходи забезпечення кримінального провадження; виклик слідчим, дізнавачем, прокурором, судовий виклик; привід; накладення грошового стягнення; тимчасове обмеження у користуванні спеціальним правом; відсторонення від посади; тимчасовий доступ до речей і документів; тимчасове вилучення майна; арешт майна; запобіжні заходи; особисте зобов'язання; особиста порука; застава; домашній арешт; електронні засоби контролю; тримання під вартою; затримання.

Теоретичні питання:

1. Поняття та класифікація заходів забезпечення кримінального провадження.
2. Запобіжні заходи: поняття, види, мета і підстави застосування.
3. Загальний порядок застосування, зміни та скасування запобіжних заходів.
4. Порядок застосування окремих видів запобіжних заходів.
5. Інші заходи забезпечення кримінального провадження.

Питання для самоконтролю:

1. За якими критеріями можна класифікувати запобіжні заходи?
2. Назвіть поважні причини неприбуття на виклик. Які процесуальні наслідки неприбуття на виклик?
3. Що таке привід? Стосовно кого і в яких випадках він може застосовуватись?
4. Щодо яких осіб застосування приводу не допускається?
5. Скільки поручителів може бути у підозрюваного, обвинуваченого?
6. Хто і за якими правилами визначає розмір застави?
7. З якого моменту обчислюється строк тримання під вартою?
8. Ким та на якій підставі здійснюється відсторонення від посади?
9. Які наслідки недотримання поручителем взятих на себе зобов'язань?
10. Назвіть розмір застави залежно від тяжкості злочину.
11. За яких умов застосовується запобіжний захід у вигляді тримання під вартою?
12. Які документи можуть бути тимчасово вилученими?
13. З якого моменту особа вважається затриманою?
14. Який максимальний строк затримання без дозволу слідчого судді, суду?
15. Які види затримання передбачено КПК України?
16. За що може бути накладене грошове стягнення?
17. Щодо кого може бути застосовано відсторонення від посади?
18. У чому полягає тимчасовий доступ до речей і документів?
19. На яке майно можна накладати арешт?

Виконайте тести, обравши правильний варіант відповіді.

№ 1. Привід може бути застосований до:

- A) обвинуваченого;
- B) законного представника підозрюваного;

- В) спеціаліста;
- Г) експерта;
- Д) заявника.

№ 2. Що може бути предметом застави?

- А) прикраси обвинуваченої;
- Б) квартира заставодавця;
- В) кошти обвинуваченого у грошовій одиниці України;
- Г) кошти обвинуваченого в іноземній валюті;
- Д) автомобіль підозрюваного.

№ 3. Укажіть мету застосування запобіжних заходів:

- А) забезпечення виконання слідчих дій;
- Б) забезпечення процесу доказування;
- В) запобігти спробам переховуватись від органів досудового розслідування;
- Г) забезпечення виконання покладених на слідчого посадових обов'язків;
- Д) виховання особи.

№ 4. Укажіть максимальний розмір застави у випадку вчинення тяжкого злочину:

- А) 20 розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб;
- Б) 60 розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб;
- В) 50 мінімальних заробітних плат;
- Г) 20 неоподаткованих мінімумів доходів громадян;
- Д) 80 розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб.

№ 5. Строк дії ухвали слідчого судді, суду про тримання під вартою не може перевищувати ____.

- А) 3 місяці;
- Б) 2 місяці;
- В) 30 днів;
- Г) 60 днів;
- Д) 90 днів.

№ 6. На який строк може бути здійснене тимчасове обмеження у користуванні спеціальним правом під час досудового розслідування?

- А) не більше 2 місяців;
- Б) не більше 3 місяців;
- В) не більше 60 днів;
- Г) не більше року;
- Д) не більше 4 місяців.

№ 7. Мінімальний розмір застави у випадку вчинення нетяжкого злочину не може бути менший за:

- А) розмір одного прожиткового мінімуму для працездатних осіб;
- Б) половину розміру цивільного позову;
- В) розмір двадцяти мінімальних заробітних плат;
- Г) розмір двох неоподаткованих мінімумів доходів громадян;
- Д) розмір одного неоподаткованого мінімуму доходів громадян.

№ 8. Тимчасовим запобіжним заходом є:

- А) нагляд командування військової частини;
- Б) накладення грошового стягнення;
- В) застава;
- Г) привід;
- Д) затримання.

№ 9. На підставі якого процесуального документа здійснюється відсторонення від посади?

- А) постанова прокурора;
- Б) рішення зборів трудового колективу;
- В) погоджена з прокурором вмотивована постанова слідчого;
- Г) клопотання слідчого, погоджене з прокурором;
- Д) ухвала слідчого судді.

№ 10. Підставою для припинення дії запобіжного заходу є:

- А) передача обвинувального акта прокурору для затвердження;
- Б) закриття кримінального провадження;
- В) направлення підозрюваного на психіатричну експертизу;
- Г) закінчення строку повноважень слідчого судді, що його застосував;
- Д) оголошення розшуку особи.

Розв'яжіть задачу.

1. Прокурор своєю постановою застосував до підозрюваного запобіжний захід у вигляді тримання під вартою строком на 2 місяці.

Проаналізуйте ситуацію на відповідність ст.ст. 183-187, 193-203 КПК України.

2. Громадянин Петрик підозрюється у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 186 КК України (грабіж). Слідчий самостійно звернувся до судді з клопотанням про застосування запобіжного заходу у вигляді особистого зобов'язання. Обґрунтуванням стало наявність ризику незаконного впливу на свідка та потерпілого.

Виконання яких обов'язків слід покласти на Петрика під час обрання щодо нього особистого зобов'язання? Чи були порушені вимоги кримінального процесуального закону? Якщо так, то які?

3. 8 грудня о 9 год. 00 хв. громадянка Мельник була затримана уповноваженою службовою особою на підставі п. 1 ч. 1 ст. 208 КПК України. 11 грудня о 8 год. 00 хв. вона доставлена до суду для розгляду клопотання про застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою. За результатами розгляду слідчий суддя виніс ухвалу про застосування застави. У зв'язку з цим Мельник була звільнена з-під варті 11 грудня о 10 год. 30 хв.

Чи було порушення норм кримінального процесуального законодавства? Якщо так, то яких саме?

4. Таксист Прокопенко, керуючи автомобілем у стані алкогольного сп'яніння, порушив правила дорожнього руху та здійснив наїзд на пішохода і завдав йому тяжкі тілесні ушкодження. Прокопенку було оголошено про підозру у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 286-1 КК України. Слідчий звернувся до суду з клопотанням про відсторонення підозрюваного від посади.

Проаналізуйте ситуацію. Яке рішення повинен прийняти слідчий суддя? Який захід забезпечення кримінального провадження доцільно було б застосувати з метою недопущення повторного порушення правил дорожнього руху?

Завдання для самостійної роботи:

1. Розташуйте запобіжні заходи від менш суворого до більш суворого: особисте зобов'язання; тримання під вартою; особиста порука; домашній арешт; застава.

2. Заповніть таблицю «Класифікація заходів забезпечення кримінального провадження за часом дії»:

Захід забезпечення кримінального провадження	Строк дії
1. Виклик слідчим, прокурором, судовий виклик і привід	Короткочасний, конкретний час не визначений
2. Відсторонення від посади	не більше 2 місяців
3. Накладення грошового стягнення	...
...	...

Теми рефератів, доповідей:

1. Поняття, підстави і мета застосування запобіжних заходів.
2. Застосування запобіжного заходу у вигляді застави: історія розвитку та проблеми застосування.
3. Підстави тимчасового вилучення майна за КПК України.
4. Застосування електронних засобів контролю.

Навчальний матеріал до теми

Заходи забезпечення кримінального провадження – це передбачені КПК України процесуальні заходи, що застосовуються у визначеному законом порядку та ґрунтуються на державному примусі з метою досягнення дієвості кримінального провадження.

Видами заходів забезпечення кримінального провадження є:

- 1) виклик слідчим, дізнавачем, прокурором, судовий виклик і привід;
- 2) накладення грошового стягнення;
- 3) тимчасове обмеження у користуванні спеціальним правом;
- 4) відсторонення від посади;
- 5) тимчасове відсторонення судді від здійснення правосуддя;
- 6) тимчасовий доступ до речей і документів;
- 7) тимчасове вилучення майна;
- 8) арешт майна;
- 9) затримання особи;
- 10) запобіжні заходи.

Запобіжні заходи виділені в окрему групу заходів забезпечення кримінального провадження. Вони застосовуються до обмеженого кола осіб – підозрюваного, обвинуваченого виключно за рішенням слідчого судді, суду та мають специфічну мету – забезпечення виконання підозрюваним, обвинуваченим процесуальних обов'язків, а також запобігання спробам його можливої неправомірної поведінки. *До запобіжних заходів належить:*

- 1) особисте зобов'язання;
- 2) особиста порука;
- 3) застава;
- 4) домашній арешт;
- 5) затримання – тимчасовий запобіжний захід;
- 6) тримання під вартою.

Підставою застосування запобіжного заходу є наявність обґрунтованої підозри у вчиненні особою кримінального правопорушення, а також наявність ризиків, які дають достатні підстави слідчому судді, суду вважати, що підозрюваний, обвинувачений, засуджений може, наприклад, переховуватися від органів досудового розслідування та/або суду, незаконно впливати на потерпілого, свідка, вчинити інше кримінальне правопорушення тощо.

Запобіжні заходи застосовуються: під час досудового розслідування - слідчим суддею за клопотанням слідчого, погодженим з прокурором, або за клопотанням прокурора, а під час судового провадження - судом за клопотанням прокурора. Ухвала про застосування запобіжного заходу припиняє свою дію після закінчення строку дії ухвали про обрання запобіжного заходу, ухвалення виправдувального вироку чи закриття кримінального провадження.

Рекомендована література: 1-3, 14, 25, 27, 58, 60, 62-77, 81, 86, 88, 90, 91, 108-113.

ТЕМА 8. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

Ключові терміни та поняття до теми: досудове розслідування; дізнання; досудове слідство; спеціальне досудове розслідування; Єдиний реєстр досудових розслідувань; підслідність; об'єднання і виділення матеріалів досудового розслідування; клопотання під час досудового розслідування; ознайомлення з матеріалами досудового розслідування; недопустимість розголошення відомостей досудового розслідування.

Теоретичні запитання:

1. Суть, завдання і значення стадії досудового розслідування.
2. Форми досудового розслідування: досудове слідство та дізнання.
3. Поняття та види підслідності кримінальних проваджень.
4. Початок досудового розслідування. Єдиний реєстр досудових розслідувань.
5. Строки досудового розслідування, порядок їх продовження.
6. Об'єднання і виділення матеріалів досудового розслідування.
7. Розгляд слідчим, прокурором клопотань учасників кримінального провадження.

Питання для самоконтролю:

1. У яких формах здійснюється досудове розслідування?
2. Хто та на який термін може продовжити строк досудового розслідування?
3. З якого моменту розпочинається досудове розслідування?
4. Ким може здійснюватись досудове провадження щодо кримінальних проступків?
5. Які обмеження встановлює закон щодо досудового розслідування кримінальних проступків?
6. Що таке підслідність та які її види?
7. Чи можуть вчинятись слідчі (розшукові) дії до внесення відомостей у ЄРДР?
8. У які строки і хто вносить відомості до ЄРДР?
9. Які форми взаємодії слідчого з оперативними підрозділами під час досудового розслідування?
10. Хто і за яких умов може ухвалити рішення про виділення матеріалів досудового розслідування?
11. Які клопотання можуть бути заявлені під час досудового розслідування?
12. У який строк клопотання підлягає вирішенню слідчим?

Виконайте тести, обравши правильний варіант відповіді.

№ 1. Досудове розслідування повинно бути закінчено протягом _____ з дня повідомлення особі про підозру у вчиненні злочину.

- А) 2 місяців;
- Б) 3 місяців;
- В) 1 місяця;
- Г) 4 місяців;

Д) 5 місяців.

№ 2. У якій відповіді правильно названо форму досудового розслідування кримінальних проступків?

- А) дізнання;
- Б) досудове слідство;
- В) досудове розслідування;
- Г) слідство;
- Д) дізнавання.

№ 3. Хто ухвалює рішення про об'єднання матеріалів досудового розслідування?

- А) слідчий;
- Б) прокурор;
- В) керівник оперативного підрозділу;
- Г) слідчий суддя;
- Д) керівник органу досудового розслідування.

№ 4. Укажіть строк здійснення досудового розслідування з моменту внесення відомостей в ЄРДР до дня повідомлення про підозру у вчиненні нетяжкого злочину:

- А) 2 місяці;
- Б) 3 місяці;
- В) 12 місяць;
- Г) 18 місяці;
- Д) 5 місяців.

№ 5. Яка слідча (розшукова) дія може бути проведена до внесення відомостей в ЄРДР?

- А) огляд місця події;
- Б) допит свідка;
- В) огляд житла чи іншого володіння особи;
- Г) обшук житла чи іншого володіння особи;
- Д) пред'явлення для впізнання особи.

№ 6. Хто вирішує спори про підслідність?

- А) суддя апеляційного суду;
- Б) слідчий за погодженням з прокурором;
- В) слідчий;
- Г) керівник органу прокуратури вищого рівня;
- Д) слідчий суддя.

№ 7. Слідчий, прокурор невідкладно, але не пізніше _____ після подання заяви зобов'язаний внести відповідні відомості до ЄРДР.

- А) 3 годин;
- Б) 20 годин;
- В) 2 днів;
- Г) 24 годин;
- Д) 1 доби.

№ 8. Хто здійснює досудове розслідування кримінальних правопорушень, вчинених Президентом України, повноваження якого припинено?

- А) слідчі підрозділи органів Державного бюро розслідувань;
- Б) слідчі підрозділи органів безпеки;
- В) слідчі підрозділи органів Національної поліції;
- Г) слідчі підрозділи органів, що здійснюють контроль за додержанням податкового законодавства;
- Д) слідчі підрозділи органів внутрішніх справ.

№ 9. У якій відповіді правильно названо форму досудового розслідування?

- А) початок досудового розслідування;
- Б) досудове слідство;
- В) закінчення досудового розслідування;
- Г) попереднє слідство;
- Д) пред'явлення обвинувачення.

№ 10. З якого моменту починається досудове розслідування?

- А) з моменту обрання до особи запобіжного заходу;
- Б) з моменту реєстрації заяви чи повідомлення про вчинене правопорушення;
- В) з моменту винесення постанови про здійснення досудового розслідування;
- Г) з моменту вручення особі письмового повідомлення про підозру;
- Д) з моменту внесення відомостей до ЄРДР.

Розв'яжіть задачу.

1. Слідчий підрозділу Національної поліції одержав повідомлення від громадянки Нестеренко, в якому вона заявила про заповдіання тілесних ушкоджень її чоловіком. Слідчий того ж дня одержав пояснення від інших сусідів, які підтвердили факт побиття. На підставі цих даних слідчий вніс до ЄРДР відомості за фактом вчинення кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 125 КК України, про що наступного дня письмово повідомив прокурора.

Оцініть дії слідчого.

2. 20 грудня 2021 р. у чергову частину звернулась громадянка Ковач і повідомила, що на неї напали дві невідомі особи, застосували насильство та відібрали сумку, в якій були гроші в сумі 3000 грн. На пропозицію чергового

написати заяву потерпіла зазначила, що під час нападу її сильно вдарили по правій руці, внаслідок чого вона не може тримати ручки. Працівник поліції склав рапорт про виявлення кримінального правопорушення, до якого приєднав протокол повідомлення Ковач про кримінальну відповідальність за ст. 383 КК України. При цьому громадянки Ковач роз'яснили, що після розгляду керівником органу досудового розслідування рапорт не швидше 22 грудня надійде до слідчого, який і внесе відомості до ЄРДР та викличе її для допиту.

Який порядок прийняття заяв та повідомлень про кримінальне правопорушення? Дайте правовий аналіз діям слідчого.

3. Слідчий органу безпеки 9 серпня розпочав досудове розслідування щодо факту розбою. 20 серпня громадянину Клименко та Гайовому повідомлено про підозру у вчиненні цього кримінального правопорушення. 15 жовтня слідчий змушений був зупинити досудове слідство у зв'язку з оголошенням в розшук підозрюваних. 10 листопада місцезнаходження підозрюваних було встановлено, а розслідування відновлено.

Скільки часу тривало досудове слідство? З якого моменту досудове слідство вважається відновленим?

Завдання для самостійної роботи:

1. Складіть таблицю порівняння форм досудового розслідування.

Назва форми досудового розслідування	Досудове слідство	Дізнання
1. Строк здійснення	...	
2. Можливість проведення негласних слідчих (розшукових) дій		
...		

2. Випишіть підстави та порядок об'єднання і виділення матеріалів кримінальних проваджень.

Теми рефератів, доповідей:

1. Гарантії нерозголошення відомостей досудового розслідування.
2. Досудове розслідування як стадія кримінального провадження.
3. Права потерпілого на стадії досудового розслідування.
4. Дізнання як форма досудового розслідування кримінальних проступків.

Навчальний матеріал до теми

Досудове розслідування є окремою стадією кримінального провадження, що починається з моменту внесення відомостей про кримінальне правопорушення до Єдиного реєстру досудових розслідувань і закінчується закриттям

кримінального провадження або направленням до суду обвинувального акта, клопотання про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру, клопотання про звільнення особи від кримінальної відповідальності.

Під час досудового розслідування спеціально уповноважені особи здійснюють у встановленому законом порядку слідчі, негласні слідчі (розшукові) та інші процесуальні дії, зобов'язані всебічно, повно і неупереджено дослідити обставини кримінального провадження, виявити як ті обставини, що викривають, так і ті, що виправдовують підозрюваного, обвинуваченого, а також обставини, що пом'якшують чи обтяжують його покарання, надати їм належну правову оцінку та забезпечити прийняття законних і неупереджених процесуальних рішень.

Формами досудового розслідування є дізнання (розслідування кримінальних проступків) та досудове слідство (розслідування злочинів).

Підслідність кримінальних проваджень – це врегульована законом сукупність ознак кримінального провадження, відповідно до яких воно належить до віддання того чи іншого органу досудового розслідування.

Розрізняють наступні види підслідності:

- родова (предметна);
- персональна (спеціальна);
- територіальна;
- за зв'язком кримінальних проваджень.

Предметна або родова підслідність визначається характером вчиненого кримінального правопорушення, його кваліфікацією за статтею Особливої частини КК України. Відповідно, у ст. 216 КПК України зазначені переліки кримінальних правопорушень, розслідування яких здійснюють слідчі органів Національної поліції, органів безпеки, Державного бюро розслідувань, детективи органів Бюро економічної безпеки України, Національного антикорупційного бюро України.

Персональна або спеціальна підслідність обумовлена особливостями суб'єкта кримінального правопорушення, посадовим чи службовим становищем підозрюваного. Так, слідчі органів Державного бюро розслідувань здійснюють досудове розслідування злочинів вчинених Президентом України, повноваження якого припинено, Прем'єр-міністром України, членом Кабінету Міністрів України, першим заступником та заступником міністра, суддею, працівником правоохоронного органу та іншими.

Територіальна підслідність полягає в тому, що досудове розслідування здійснюється слідчим того органу досудового розслідування, під юрисдикцією якого знаходиться місце вчинення кримінального правопорушення.

Підслідність за зв'язком кримінальних проваджень застосовується, коли розслідування одного кримінального правопорушення пов'язане з розслідуванням іншого.

Строк досудового розслідування може бути продовжений у порядку, передбаченому параграфом 4 глави 24 КПК України. При цьому загальний строк досудового розслідування не може перевищувати:

- 1) одного місяця з дня повідомлення особі про підозру у вчиненні кримінального проступку у випадках, передбачених пунктами 1 і 2 ч.3 ст. 219 КПК України;
- 2) шести місяців із дня повідомлення особі про підозру у вчиненні нетяжкого злочину;
- 3) дванадцяти місяців із дня повідомлення особі про підозру у вчиненні тяжкого або особливо тяжкого злочину.

Рекомендована література: 1-3, 13, 25, 29, 31. 34, 40, 44, 52, 56, 58, 62-77, 79, 81, 83-85, 90, 91, 100, 108-113.

ТЕМА 9. ПРОВАДЖЕННЯ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ

Ключові терміни та поняття до теми: слідчі (розшукові) дії; класифікація слідчих (розшукових) дій; допит; пред'явлення для впізнання; обшук; огляд; слідчий експеримент; освідкування; експертиза.

Теоретичні питання:

1. Поняття та система слідчих (розшукових) дій, їх класифікація.
2. Загальні процесуальні умови проведення слідчих (розшукових) дій.
3. Поняття, види та процесуальний порядок проведення окремих слідчих (розшукових) дій:
 - 3.1. Допиту;
 - 3.2. Пред'явлення для впізнання;
 - 3.3. Обшуку;
 - 3.4. Слідчого експерименту;
 - 3.5. Огляду;
 - 3.6. Освідкування;
 - 3.7. Експертизи.

Питання для самоконтролю:

1. Розкрийте співвідношення понять «слідча (розшукова) дія» та «процесуальна дія».
2. Які слідчі (розшукові) дії дозволяється проводити до внесення відомостей до ЄРДР?
3. Які слідчі дії проводяться з обов'язковою участю понятих?
4. Як необхідно діяти у випадку, коли хто-небудь з учасників слідчої (розшукової) дії через свої фізичні вади або з інших причин не може особисто підписати протокол?
5. Який процесуальний порядок одночасного допиту двох чи більше вже допитаних осіб? Що є метою такого допиту?
6. Які особливості допиту неповнолітньої особи?
7. Назвіть підстави та процесуальний порядок проведення допиту в режимі відеоконференції.

8. Назвіть види пред'явлення для впізнання.
9. З якою метою проводиться слідчий експеримент?
10. З якою метою проводиться слідчий огляд?
11. Назвіть види слідчого огляду.
12. Назвіть обов'язкових учасників слідчого огляду.
13. Які процесуальні особливості огляду трупа?
14. З якою метою проводиться освідування?
15. Чи вимагається присутність понятих під час освідування?
16. Назвіть види обшуку.
17. У чому полягають особливості проведення слідчих (розшукових) дій за участю малолітніх та неповнолітніх осіб?
18. У яких випадках обшук особи може бути проведений без ухвали слідчого судді?
19. Що кримінальний процесуальний закон розуміє під житлом та іншим володінням особи?
20. Чи вимагається присутність понятих під час одержання зразків для експертного дослідження?
21. Які є підстави для проведення експертизи?
22. З якою метою проводиться допит експерта?

Виконайте тести, обравши правильний варіант відповіді.

№ 1. Які питання забороняється ставити під час прямого допиту?

- А) навідні;
- Б) деталізуючі;
- В) контрольні;
- Г) додаткові;
- Д) нагадувальні.

№ 2. Особа, що підлягає впізнанню, пред'являється впізнаючому разом з іншими особами тієї ж статі, яких повинно бути не менше ____.

- А) семи;
- Б) двох;
- В) чотирьох;
- Г) трьох;
- Д) п'яти.

№ 3. Допит малолітньої або неповнолітньої особи не може продовжуватися без перерви понад ____.

- А) одну годину;
- Б) дві години;
- В) три години;
- Г) чотири годин;
- Д) п'ять годин.

№ 4. З якою метою проводиться допит експерта?

- А) для роз'яснення питань, що виникають під час огляду, обшуку, виїмки;
- Б) для з'ясування обставин вчинення кримінального правопорушення;
- В) для вирішення питань, що потребують спеціальних знань;
- Г) для роз'яснення даного ним висновку;
- Д) для одержання показань по суті справи.

№ 5. У якій відповіді названо невідкладний випадок, коли обшук житла чи іншого володіння особи може бути проведений без ухвали слідчого судді?

- А) врятування життя людей;
- Б) охорона здоров'я населення;
- В) врятування майна;
- Г) запобігання кримінальним правопорушенням;
- Д) з'ясування істини під час розслідування кримінального провадження.

№ 6. Для проведення якої слідчої дії не потрібно ухвали слідчого судді?

- А) одночасний допит декількох учасників;
- Б) огляд житла;
- В) огляд іншого володіння особи;
- Г) обшук іншого володіння особи;
- Д) обшук житла.

№ 7. У якій відповіді вказано об'єкт, пред'явлення якого для впізнання здійснюється не в оточенні однорідних об'єктів?

- А) труп;
- Б) людина;
- В) предмет;
- Г) фотографія;
- Д) тварина.

№ 8. З якою метою проводиться обшук?

- А) необхідність виявлення обстановки вчинення кримінального правопорушення;
- Б) необхідність виявлення місцезнаходження розшукуваної особи;
- В) необхідність виявлення характерних ознак поведінки особи;
- Г) необхідність виявлення інформації, якою обмінюється обвинувачений з іншими особами;
- Д) необхідність виявлення співучасників.

№ 9. Допит не може продовжуватися без перерви понад дві години, а в цілому - понад _____ годин на день.

- А) 4 години;
- Б) 5 годин;

- В) 6 годин;
- Г) 7 годин;
- Д) 8 годин.

№ 10. Коли не допускається проведення слідчих (розшукових) дій за загальним правилом?

- А) з 22 до 6 години;
- Б) з 23 до 6 години;
- В) з 21 до 7 години;
- Г) у вихідні дні;
- Д) у державні свята.

Розв'яжіть задачу.

1. Під час обшуку слідчим були запрошені в якості понятих громадянин Німеччини, який приїхав у м. Ужгород на весілля сестри, та співробітник Головного управління Національної поліції у Закарпатській області.

Оцініть дії слідчого.

2. Громадянка Сиза була викликана по телефону для допиту в кримінальному провадженні щодо обвинувачення у грабежі її рідної сестри. Сиза повідомила окремі факти про кримінальну протиправну діяльність сестри. Одержану інформацію слідчий вніс до протоколу. Допит він непомітно для свідка записав на диктофон.

Який порядок виклику свідка для допиту? Який порядок застосування звукозапису при провадженні досудового слідства?

Чи були порушені вимоги кримінального процесуального закону?

3. Громадянин Кобзаренко підозрювався у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 366 КК України (службового підроблення). Була проведена почеркознавча експертиза з метою встановлення особи, яка поставила підпис у фіктивних документах. Експерт надав висновок, що підписи виконані підозрюваним. Проте, сторона захисту не погодилася з таким висновком експерта.

Чи передбачена кримінальним процесуальним законодавством можливість сторони захисту залучати експертів? Якщо так, то який порядок їх залучення для проведення експертизи?

4. О 23.00 год. слідчий вирішив пред'явити підозрюваного для впізнання. Викликав потерпілу, запросив двох осіб – статистів: жінку і чоловіка, які не мали між собою різких відмінностей за віком. Були присутні також троє понятих. Потерпіла впізнала нападника.

Чи мав право слідчий проводити пред'явлення особи для впізнання? Який порядок пред'явлення особи для впізнання?

Які порушення кримінального процесуального закону були допущені?

Завдання для самостійної роботи:

1. У відділ поліції надійшла заява від громадянки Панько про те, що з її квартири викрадена норкова шуба, золоті прикраси та кошти готівкою в сумі 25 тисяч гривень. Складіть протокол слідчої дії, яку необхідно провести. Якщо вказаних обставин недостатньо – додайте необхідні на свій розсуд.

Теми рефератів, доповідей:

1. Особливості допиту неповнолітньої особи у кримінальному провадженні.
2. Загальні правила проведення слідчих (розшукових) дій.
3. Особливості застосування режиму відеоконференції під час проведення окремих слідчих (розшукових) дій.
4. Допит свідка, потерпілого під час досудового розслідування в судовому засіданні.
5. Особливості пред'явлення для впізнання трупа.

Навчальний матеріал до теми

Слідчими (розшуковими) діями є дії, спрямовані на отримання (збирання) доказів або перевірку вже отриманих доказів у конкретному кримінальному провадженні.

Загальна характеристика слідчих (розшукових) дій.

Допит. Мета допиту полягає в отриманні показань, які є джерелом доказів, і фактичних даних, які в них містяться – доказів. Залежно від процесуального статусу особи, яка допитується, розрізняють допит: свідка, потерпілого, підозрюваного, обвинуваченого та експерта. Умовно процедуру допиту можна поділити на декілька етапів: встановлення особи; роз'яснення прав і обов'язків; встановлення порядку проведення допиту; вільна розповідь; відповіді на запитання; складення протоколу.

Пред'явлення для впізнання. Об'єктами пред'явлення для впізнання є: особа (в т.ч. за фотознімками, матеріалами відеозапису, голосом, ходом); речі; труп. Суб'єктами впізнання можуть бути свідки, потерпілі, підозрювані.

Особа, яка підлягає впізнанню, пред'являється особі, яка впізнає, разом з іншими особами тієї ж статі, яких має бути не менше трьох і які не мають різких відмінностей у віці, зовнішності та одязі.

Обшук – передбачена кримінальним процесуальним законом слідча (розшукова) дія, яка полягає в примусовому обстеженні осіб, житла чи іншого володіння особи, проводиться з метою виявлення та фіксації відомостей про обставини вчинення кримінального правопорушення, відшукання знаряддя кримінального правопорушення або майна, яке було здобуте у результаті його вчинення, а також встановлення місцезнаходження розшукуваних осіб.

Види обшуків залежно від об'єкта: житла; іншого володіння; особи.

Юридичною (правовою) підставою для проведення обшуку є ухвала слідчого судді місцевого загального суду, в межах територіальної юрисдикції якого знаходиться орган досудового розслідування, а у кримінальних

провадженнях щодо злочинів, віднесених до підсудності Вищого антикорупційного суду, – на підставі ухвали слідчого судді Вищого антикорупційного суду.

Огляд – це передбачена кримінальним процесуальним законом слідча (розшукова) дія, яка проводиться з метою виявлення та фіксації відомостей щодо обставин вчинення кримінального правопорушення.

Розрізняють такі види огляду залежно від об'єкта:

- 1) огляд місця події;
- 2) місцевості;
- 3) приміщення;
- 4) речей;
- 5) документів;
- 6) трупа (у т.ч. огляд трупа, пов'язаний з ексгумацією).

Огляд місця події у невідкладних випадках може бути проведений до внесення відомостей до ЄРДР.

Слідчий експеримент – це слідча (розшукова) дія, яка полягає в тому, що слідчий, прокурор у присутності понятих, а в необхідних випадках – за участю спеціаліста, підозрюваного, потерпілого, свідка, захисника, представника, проводить відтворення дій, обстановки, обставин певної події, інші необхідні дослідження чи випробування. Метою є перевірка і уточнення відомостей, які мають значення для встановлення обставин кримінального правопорушення.

Освідування підозрюваного, свідка чи потерпілого проводиться на підставі постанови дільничного, слідчого, прокурора для виявлення на його тілі, одязі, в якому він перебуває, слідів кримінального правопорушення та їх вилучення або виявлення особливих прикмет, якщо для цього не потрібно проводити судово-медичну експертизу. на підставі постанови дільничного, слідчого, прокурора, а в разі її відмови освідування здійснюється примусово виключно на підставі постанови прокурора. У разі відмови особи добровільно пройти освідування, воно здійснюється примусово виключно на підставі постанови прокурора.

Судова експертиза – це дослідження на основі спеціальних знань у галузі науки, техніки, мистецтва, ремесла тощо об'єктів, явищ і процесів з метою надання висновку з питань, що є або будуть предметом судового розгляду.

Рекомендована література: 1-3, 13, 25, 28, 29, 31, 34, 40, 42, 52, 56, 57, 59, 60, 62-77, 79, 81, 84-86, 88, 90, 91, 93-100, 104, 108-113.

ТЕМА 10. ОСКАРЖЕННЯ РІШЕНЬ, ДІЙ, БЕЗДІЯЛЬНОСТІ ПІД ЧАС ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

Ключові терміни та поняття до теми: скарга на рішення, дії чи бездіяльність слідчого, дільничного чи прокурора; право на оскарження; досудове розслідування; оскарження недотримання розумних строків; оскарження ухвал слідчого судді; порядок оскарження.

Теоретичні питання:

1. Поняття та значення інституту оскарження рішень, дій чи бездіяльності під час досудового розслідування.
2. Рішення, дії чи бездіяльність слідчого, дізнавача або прокурора, які можуть бути оскаржені під час досудового розслідування, та право на оскарження.
3. Порядок розгляду скарг на рішення, дії чи бездіяльність слідчого, дізнавача чи прокурора під час досудового розслідування.
4. Ухвали слідчого судді, які можуть бути оскаржені під час досудового розслідування. Порядок оскарження ухвал слідчого судді.
5. Оскарження слідчим, дізнавачем рішень, дій чи бездіяльності прокурора.

Питання для самоконтролю:

1. Який строк подання скарги на рішення, дії чи бездіяльність слідчого, дізнавача чи прокурора, які передбачені ч. 1 ст. 303 КПК України?
2. Назвіть випадки повернення скарги на рішення, дії чи бездіяльність слідчого, дізнавача чи прокурора.
3. У яких випадках слідчий суддя, суд відмовляє у відкритті провадження за скаргою на рішення, дії чи бездіяльність слідчого, дізнавача чи прокурора?
4. Які правові наслідки подання скарги на рішення, дії чи бездіяльність слідчого, дізнавача чи прокурора під час досудового розслідування?
5. Ким розглядаються скарги на рішення, дії чи бездіяльність слідчого, дізнавача чи прокурора?
6. Які рішення може прийняти слідчий суддя за результатами розгляду скарг на рішення, дії чи бездіяльність слідчого, дізнавача чи прокурора?
7. Хто може оскаржити прокурору вищого рівня недотримання розумних строків слідчим, дізнавачем, прокурором під час досудового розслідування?
8. Які рішення, дії чи бездіяльність прокурора можуть оскаржуватися слідчим або дізнавачем?
9. Кому подається скарга слідчого, дізнавача на рішення, дії чи бездіяльність прокурора?
10. Який порядок вирішення скарги на рішення, дії чи бездіяльність прокурора?

Виконайте тести, обравши правильний варіант відповіді.

№ 1. Які рішення, дії чи бездіяльність слідчого, дізнавача або прокурора можуть бути оскаржені?

- А) бездіяльність, яка полягає у невнесенні відомостей до ЄРДР після отримання заяви чи повідомлення про кримінальне правопорушення;
- Б) про зупинення досудового розслідування;
- В) про закриття кримінального провадження;
- Г) про закриття кримінального провадження та/або провадження щодо юридичної особи;
- Д) всі відповіді правильні.

№ 2. Протягом якого строку особа має право подати скаргу на рішення, дії чи бездіяльність слідчого, дізнавача чи прокурора з моменту прийняття рішення?

- А) протягом п'яти днів;
- Б) протягом десяти днів;
- В) протягом семи днів;
- Г) протягом трьох днів;
- Д) протягом чотирнадцяти днів.

№ 3. З якого моменту починається строк подання скарги, якщо рішення слідчого, дізнавача чи прокурора оформлюється постановою?

- А) з дня отримання особою копії постанови;
- Б) протягом трьох днів з дня отримання особою копії постанови;
- В) з дня прийняття постанови;
- Г) з дня направлення копії постанови особі;
- Д) правильна відповідь відсутня.

№ 4. У яких випадках слідчий суддя, суд відмовляє у відкритті провадження за скаргою на рішення, дію чи бездіяльність слідчого, дізнавача, прокурора?

- А) якщо немає підстав для задоволення скарги;
- Б) скарга не відповідає вимогам КПК України;
- В) скарга подана після закінчення строку;
- Г) скарга не підлягає розгляду в цьому суді;
- Д) скарга подана на рішення, дію чи бездіяльність, що не підлягає оскарженню.

№ 5. Хто розглядає скарги на рішення, дії чи бездіяльність слідчого, дізнавача чи прокурора?

- А) прокурор;
- Б) суддя місцевого суду;
- В) слідчий суддя місцевого суду;
- Г) керівник органу прокуратури;
- Д) керівник органу досудового розслідування.

№ 6. Який строк розгляду скарги на рішення про закриття кримінального провадження з моменту надходження скарги?

- А) не пізніше семи днів;
- Б) не пізніше трьох днів;
- В) не пізніше сімдесяти двох годин;
- Г) не пізніше п'яти днів;
- Д) не пізніше двадцяти чотирьох годин.

№ 7. Хто має право оскаржити рішення прокурора, слідчого, дізнавача про відмову у визнанні потерпілим?

- А) підозрюваний;
- Б) обвинувачений;
- В) захисник обвинуваченого;
- Г) особа, якій відмовлено у визнанні потерпілою;
- Д) заявник.

№ 8. Який документ постановляється слідчим суддею за результатами розгляду скарг на рішення, дії чи бездіяльність слідчого, дізнавача чи прокурора?

- А) постанова;
- Б) рішення;
- В) ухвала;
- Г) клопотання;
- Д) вирок.

№ 9. Які рішення може прийняти слідчий суддя за результатами розгляду скарги на рішення, дії чи бездіяльність під час досудового розслідування?

- А) скасувати рішення слідчого, дізнавача чи прокурора;
- Б) зобов'язати припинити дію;
- В) зобов'язати вчинити певну дію;
- Г) відмовити у задоволенні скарги;
- Д) всі відповіді правильні.

№ 10. Кому подається скарга слідчого, дізнавача на рішення, дію чи бездіяльність прокурора?

- А) керівнику органу досудового розслідування;
- Б) судді місцевого суду;
- В) слідчому судді місцевого суду;
- Г) прокурору вищого рівня щодо прокурора, рішення, дії чи бездіяльність якого оскаржуються;
- Д) Генеральному прокурору.

Розв'яжіть задачу.

1. 21 серпня 2022 р. слідчий відмовив у задоволенні клопотання про проведення слідчої (розшукової) дії – допиту. 5 вересня 2022 р. адвокат підозрюваного подав скаргу на рішення до слідчого судді місцевого суду. Слідчий суддя повернув скаргу на підставі, що вона подана особою, яка не має права її подавати.

Чи має право адвокат підозрюваного подати скаргу на рішення слідчого? Який строк подання скарги на рішення, дії чи бездіяльність слідчого, дізнавача чи прокурора? Чи має особа право повторно звернутися до слідчого судді у випадку повернення скарги?

Проаналізуйте дії адвоката підозрюваного та слідчого судді на відповідність вимогам чинного законодавства.

2. Слідчий Власенко вирішив оскаржити бездіяльність прокурора. Він усно звернувся зі скаргою до керівника органу прокуратури. Останній через тиждень викликав слідчого та сказав, що визнає бездіяльність прокурора законною. Слідчий вирішив оскаржити дії керівника органу прокуратури до суду.

Який порядок вирішення скарги на рішення, дії чи бездіяльність прокурора? Які порушення кримінального процесуального закону допущені?

Завдання для самостійної роботи:

1. Охарактеризуйте порядок оскарження рішення слідчого, дізнавача про закриття кримінального провадження за запропонованою схемою:

Суб'єкт права на оскарження	Заявник...
Строк подання скарги	
Правові наслідки подання скарги	
Порядок розгляду скарги	
Рішення слідчого судді за результатами розгляду скарги	

Теми рефератів, доповідей:

1. Поняття та значення інституту оскарження рішень, дій чи бездіяльності під час досудового розслідування.
2. Порядок розгляду скарг на рішення, дії чи бездіяльність слідчого, дізнавача або прокурора під час досудового розслідування.
3. Право на оскарження рішень, дій чи бездіяльності органів досудового розслідування чи прокурора під час досудового розслідування.

Навчальний матеріал до теми

Кожному гарантується право на оскарження процесуальних рішень, дій чи бездіяльності суду, слідчого судді, прокурора, слідчого.

Оскарження рішень, дій чи бездіяльності органів досудового розслідування чи прокурора під час досудового розслідування. Рішення, дії чи бездіяльність слідчого, дізнавача або прокурора, що можуть бути оскаржені на досудовому провадженні передбачені ч. 1 ст. 303 КПК України. Наприклад:

- бездіяльність слідчого, дізнавача, прокурора, яка полягає у невнесенні відомостей про кримінальне правопорушення до ЄРДР після отримання заяви чи повідомлення про кримінальне правопорушення;
- рішення слідчого, дізнавача, прокурора про зупинення досудового розслідування;
- рішення слідчого, дізнавача про закриття кримінального провадження;

- рішення прокурора про закриття кримінального провадження та/або провадження щодо юридичної особи;
- рішення прокурора, слідчого, дізнавача про відмову у визнанні потерпілим тощо.

Строк для подання скарги обмежується 10 днями та обчислюється з моменту прийняття рішення, вчинення дії або бездіяльності, що оскаржується. Скарги розглядаються слідчим суддею місцевого суду, який за результатами розгляду може ухвалити одне з таких рішень у формі ухвали: 1) скасувати рішення слідчого, дізнавача чи прокурора; 2) скасувати повідомлення про підозру; 3) зобов'язати припинити дію; 4) зобов'язати вчинити певну дію; 5) відмовити у задоволенні скарги.

Оскарження ухвал слідчого судді під час досудового розслідування. КПК України у ст. 309 передбачає виключний перелік ухвал слідчого судді, які можуть бути оскаржені під час досудового слідства, а саме про:

- відмову у наданні дозволу на затримання;
- застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою або відмову в його застосуванні;
- продовження строку тримання під вартою або відмову в його продовженні;
- застосування запобіжного заходу у вигляді домашнього арешту або відмову в його застосуванні тощо.

Оскарження ухвал слідчого судді здійснюється в апеляційному порядку. Апеляційна скарга подається безпосередньо до суду апеляційної інстанції протягом 5 днів з дня оголошення ухвали слідчого судді.

Оскарження слідчим, дізнавачем рішень, дій чи бездіяльності прокурора.

За загальним правилом під час досудового розслідування слідчий або дізнавач, який здійснює розслідування певного кримінального правопорушення, має право оскаржувати будь-які рішення, дії чи бездіяльність прокурора, прийняті або вчинені у відповідному досудовому провадженні. Скарга подається слідчим або дізнавачем прокурору вищого рівня в письмовій формі не пізніше трьох днів з моменту прийняття або вчинення оскаржуваних рішення, дії чи бездіяльності.

Прокурор вищого рівня зобов'язаний розглянути скаргу протягом трьох днів і надіслати своє рішення слідчому, дізнавачу та прокурору, рішення, дія чи бездіяльність якого оскаржувалися. За наслідками розгляду скарги можуть бути прийняті рішення про: 1) залишення рішення чинним, визнання законними вчинених дії чи бездіяльності; 2) зміну рішення в частині; 3) скасування рішення і прийняття нового рішення, визнання незаконними вчинених дії чи бездіяльності та зобов'язання вчинити нову дію.

Рекомендована література: 1-3, 62-77, 81, 88, 90, 91, 108-113.

ТЕМА 11. ПІДСУДНІСТЬ. ПІДГОТОВЧЕ ПРОВАДЖЕННЯ

Ключові терміни та поняття до теми: підсудність; територіальна підсудність; персональна підсудність; інстанційна підсудність; предметна підсудність; підсудність за зв'язком проваджень, підготовче провадження; ухвала суду про призначення справи до судового розгляду.

Теоретичні питання:

1. Поняття та значення підсудності у кримінальному провадженні.
2. Види підсудності та їх характеристика.
3. Підстави передачі кримінального провадження до іншого суду.
4. Поняття, завдання та значення стадії підготовчого провадження.
5. Строк призначення підготовчого провадження та порядок його проведення.
6. Рішення, які ухвалюються на стадії підготовчого провадження.
7. Ухвала суду про призначення справи до судового розгляду, її форма та зміст.
8. Питання, які вирішуються судом у порядку підготовки до судового розгляду.
9. Ознайомлення учасників із матеріалами кримінального провадження.

Питання для самоконтролю:

1. Назвіть завдання стадії підготовчого провадження.
2. Які рішення може ухвалити суд під час підготовчого провадження?
3. Що слід розуміти під поняттям підсудності та яке її значення?
4. Чому не допускається спір між судами про підсудність?
5. З якої стадії розпочинає провадження суд, якому направлено кримінальне провадження з іншого суду?
6. У які строки здійснюється підготовче судове засідання?
7. Назвіть учасників підготовчого судового засідання.
8. У яких випадках суддя повертає обвинувальний акт прокурору?
9. У яких випадках суддя відмовляє у затвердженні угоди?
10. У яких випадках суддя закриває провадження?
11. У який строк повинен бути призначений судовий розгляд?
12. Який порядок ознайомлення учасників із матеріалами кримінального провадження?

Виконайте тести, обравши правильний варіант відповіді.

№ 1. Підготовче судове засідання повинно бути призначене у строк, що не перевищує:

- А) 10 днів;
- Б) 7 днів;
- В) 15 днів;
- Г) 20 днів;
- Д) 5 днів.

№ 2. Суддя не має права з'ясувати під час підготовчого провадження, чи ...:

- А) здійснювати судовий розгляд у закритому судовому засіданні;
- Б) підсудна справа суду;
- В) не має підстав для закриття провадження;
- Г) здійснювати судовий розгляд у відкритому судовому засіданні;
- Д) достатньо зібрано доказів вини обвинуваченого.

№ 3. Який суд має здійснювати розгляд, у разі вчинення особою декількох кримінальних правопорушень, підсудних різним судам?

- А) за місцем вчинення кримінального правопорушення;
- Б) за місцем вчинення більш тяжкого кримінального правопорушення;
- В) за місцем знаходження обвинуваченого;
- Г) за вибором прокурора;
- Д) за місцем знаходження одного з органів досудового розслідування.

№ 4. Суд за результатами підготовчого провадження не має права ухвалити рішення про:

- А) направлення обвинувального акта для вирішення питання про підсудність;
- Б) відмову у затвердженні угоди;
- В) застосування до обвинуваченого, який захворів на психічне захворювання, ПЗМХ;
- Г) призначення судового розгляду;
- Д) закриття кримінального провадження;

№ 5. Судовий розгляд має бути призначений не пізніше ____ після постановлення ухвали про його призначення.

- А) 10 днів;
- Б) 5 днів;
- В) 15 днів;
- Г) 7 днів;
- Д) 20 днів.

№ 6. У якій відповіді вказано вид підсудності кримінальних проваджень:

- А) повторна;
- Б) виняткова;
- В) кваліфікована;
- Г) територіальна;
- Д) спільна.

№ 7. У якій відповіді вказано вид підсудності кримінальних проваджень:

- А) повторна;
- Б) виняткова;

- В) кваліфікована;
- Г) персональна;
- Д) спільна.

№ 8. Кого з учасників провадження не викликають на судове засідання на стадії підготовчого провадження:

- А) представника цивільного відповідача;
- Б) потерпілого;
- В) обвинуваченого;
- Г) прокурора;
- Д) свідка.

№ 9. Досудова доповідь представником уповноваженого органу з питань пробації складається з метою:

- А) забезпечення суду інформацією, що характеризує обвинуваченого;
- Б) забезпечення суду інформацією, що характеризує потерпілого;
- В) надання протоколів допиту суду для ознайомлення;
- Г) надання матеріалів кримінального провадження для ознайомлення;
- Д) повідомлення про причини неявки учасників у судове засідання.

№ 10. Яке рішення суд не має право прийняти у підготовчому судовому засіданні?

- А) затвердити угоду або відмовити в затвердженні угоди;
- Б) закрити провадження;
- В) повернути обвинувальний акт, який не відповідає вимогам КПК України;
- Г) направити обвинувальний акт до відповідного суду для визначення підсудності;
- Д) призначити розгляд матеріалів кримінального провадження в апеляційній інстанції.

Розв'яжіть задачу.

1. До суду 4 квітня надійшли матеріали про обвинувачення громадянина Рябчука у вчиненні крадіжки. Голова суду доручив провадження судді Шевчук. Підготовче судове засідання було призначене 12 квітня. Повідомлення про виклик секретарем судового засідання були надіслані електронною поштою прокурору та захиснику 10 квітня.

Чи у відповідності з процесуальним законом діяли голова суду, суддя та секретар судового засідання?

2. Матеріали про обвинувачення громадянина Хмельницького надійшли до суду з підписаною угодою про визнання ним своєї винуватості. У підготовчому судовому засіданні, на яке були викликані обвинувачений, прокурор, потерпілий та його представник, обвинувачений визнав свою винуватість у вчиненні крадіжки мобільного телефона, однак заперечував факт завдання ним легких

тілесних ушкоджень і просив суд призначити м'якше покарання, ніж те, що зазначалося в угоді. Суддя ухвалила вирок на підставі угоди та призначила Хмельницькому покарання, передбачене угодою, мотивуючи це тим, що воно не виходить за межі санкції статті КК України.

Чи мала право суддя ухвалювати рішення про затвердження угоди? Назвіть підстави та умови для затвердження угоди про визнання винуватості та для відмови у її затвердженні.

3. Громадянин Коломієць 11 березня вчинив крадіжку ноутбука з квартири, що знаходиться на вул. Собранецькій у м. Ужгороді. 15 березня він в стані алкогольного сп'яніння вчинив грабїж, в м. Мукачевому напав на громадянку Власенко.

Визначте, який суд повинен здійснювати провадження? Як вирішується питання про підсудність, якщо вчинено декілька кримінальних правопорушень?

4. До початку судового розгляду Ужгородським міськрайонним судом справа громадянина Колинич була передана Мукачівському міськрайонному суду у зв'язку з тим, що обвинувачений раніше обіймав посаду судді в Ужгородському міськрайонному суді. Ухвала про це була прийнята головою Ужгородського міськрайонного суду за клопотанням прокурора. Однак Мукачівський міськрайонний суд відмовився прийняти на розгляд справу, мотивуючи це великою навантаженістю суддів.

Проаналізуйте описану ситуацію. Які підстави направлення кримінального провадження з одного суду до іншого?

Завдання для самостійної роботи:

1. Проаналізуйте процесуальний акт. З'ясуйте, чи відповідає він вимогам кримінального процесуального закону. Якщо необхідно – внесіть корективи.

Рішення

про призначення справи до судового розгляду

м. Ужгород

4 липня 2022 р.

Суддя Ужгородського міськрайонного суду Мельник В.В, розглянувши матеріали кримінального провадження про обвинувачення Лісник М. В. у злочині, передбаченому ч. 3 ст. 185 КК України,

встановив:

Лісник М. В. обвинувачується в тому, що 15 червня 2022 р. вона, таємно проникнувши в квартиру, що знаходиться по вул. Загорській, 83/14, викрала ноутбук.

Справа підсудна Ужгородському міськрайонному суду. Підстав для її закриття чи зупинення немає. Дії обвинуваченої Лісник М. В. правильно кваліфіковані за ч. 3 ст. 185 КК України. У справі зібрані необхідні докази для

розгляду справи у судовому засіданні. Всі вони свідчать про вину обвинуваченої. Обвинувальний акт складено відповідно до вимог закону.

постановив:

1. Призначити справу Лісник М. В. за ч. 3 ст. 185 КК України до розгляду у відкритому судовому засіданні о 10.00 год. на 18 липня 2022 р. у залі судових засідань № 2 Ужгородського міськрайонного суду, про що повідомити учасників судового розгляду.
2. У судове засідання викликати: обвинувачену Лісник М. В.; потерпілу; свідків.

2. Заповніть таблицю, в якій охарактеризуйте види підсудності.

Види підсудності	Характеристика
Територіальна	...
Спеціальна	
Інстанційна	
За зв'язком проваджень	

3. Випишіть у робочий зошит підстави передачі кримінального провадження з одного суду до іншого.

Теми рефератів, доповідей:

1. Підслідність та підсудність: відмінність понять.
2. Правила інстанційної підсудності.
3. Досудова доповідь: поняття, форма та зміст.

Навчальний матеріал до теми

Підсудність – це сукупність юридичних властивостей кримінального провадження, на підставі яких кримінальний процесуальний закон визначає, в якому саме суді і в якому складі суддів має розглядатися і вирішуватися по суті справа.

Види підсудності: територіальна, персональна, інстанційна, предметна, за зв'язком проваджень.

Підготовче провадження – це стадія кримінального провадження, на якій вирішується питання про можливість призначення судового розгляду та здійснюється підготовка до нього.

Після отримання обвинувального акта, клопотання про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру або клопотання про звільнення від кримінальної відповідальності суд не пізніше п'яти днів з дня його надходження призначає підготовче судове засідання, в яке викликає учасників судового провадження. Здійснюється підготовче провадження з участю обвинуваченого, прокурора, захисника, потерпілого, його представника та законного представника, цивільного позивача, його представника та законного представника, цивільного відповідача та його представника, представника

юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, встановлює наявність чи відсутність фактичних та юридичних підстав для призначення судового розгляду.

У підготовчому судовому засіданні суд має право прийняти такі рішення:

- 1) затвердити угоду або відмовити в затвердженні угоди та повернути кримінальне провадження прокурору для продовження досудового розслідування;
- 2) закрити провадження;
- 3) повернути обвинувальний акт, клопотання про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру прокурору, якщо вони не відповідають вимогам КПК України;
- 4) направити обвинувальний акт, клопотання про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру до відповідного суду для визначення підсудності у випадку встановлення невідсудності кримінального провадження;
- 5) призначити судовий розгляд не пізніше десяти днів після постановлення ухвали про його призначення.;
- 6) доручити представнику персоналу органу пробації скласти досудову доповідь.

Рекомендована література: 1-3,28, 32, 33, 35, 37, 42, 48, 59, 62-77, 81, 90, 91, 108-113.

ТЕМА 12. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ СУДОВОГО РОЗГЛЯДУ

Ключові терміни та поняття до теми: судовий розгляд; законний склад суду; незмінність складу суду; запасний суддя; безперервність судового розгляду; головуючий; межі судового розгляду; додаткове обвинувачення; зміна обвинувачення; відмова прокурора від підтримання державного обвинувачення; проведення процесуальних дій у режимі відеоконференції.

Теоретичні питання:

1. Завдання, значення та строки стадії судового розгляду.
2. Законний склад суду. Незмінність складу суду. Запасний суддя.
3. Безперервність судового розгляду.
4. Наслідки нез'явлення на судові засідання його учасників.
5. Обов'язки присутніх у залі судового засідання.
6. Повноваження головуючого.
7. Заходи, що вживаються до осіб, які порушують порядок у судовому засіданні та виявляють неповагу до суду.
8. Дистанційне судове провадження: підстави, умови і порядок проведення.
9. Межі судового розгляду. Підстави та порядок зміни обвинувачення в суді.

Питання для самоконтролю:

1. У чому полягає суть незмінності складу суду?

2. У чому полягає безперервність судового розгляду?
3. Яка роль головуючого у судовому засіданні?
4. Які межі судового розгляду в кримінальному провадженні?
5. Які заходи вживаються до порушників порядку судового засідання?
6. Як забезпечується розумність строку судового розгляду?
7. Які винятки з правила про безперервність судового розгляду встановлені законом?
8. Назвіть особливості судового розгляду за участю запасного судді.
9. Які наслідки заміни суддів зі складу суду?
10. Яка роль головуючого в судовому засіданні?
11. Чи можливий судовий розгляд без участі обвинуваченого?
12. Які наслідки нез'явлення захисника в судове засідання?
13. Чи можливий судовий розгляд без участі прокурора?
14. Чи може суд розглянути цивільний позов у кримінальному провадженні без участі цивільного позивача, відповідача?
15. Чи може суд вийти за межі обвинувачення?
16. Як вирішується питання про додаткове (нове) обвинувачення під час судового розгляду?
17. Які наслідки відкладення судового розгляду?
18. За яких підстав судове провадження може бути здійснене в режимі відеоконференції?
19. Які засоби впливу надає закон головуючому у випадку порушення учасниками порядку засідання та невиконання його розпоряджень?

Виконайте тести, обравши правильний варіант відповіді.

№ 1. Судовий розгляд має бути проведений і завершений протягом:

- А) нетривалого часу;
- Б) розумного строку;
- В) 2 місяців;
- Г) 1 місяця;
- Д) 3 місяців.

№ 2. Наслідком неявки у судове засідання обвинуваченого є:

- А) підсудний видається із зали судового засідання;
- Б) продовжується розгляд;
- В) накладається штраф;
- Г) відкладається розгляд;
- Д) зупиняється провадження.

№ 3. Яким є процесуальний наслідок заміни одного з суддів із складу суду, що розглядає кримінальне провадження:

- А) суд не має права посилається на докази, які будуть досліджені у новому складі;
- Б) судовий розгляд розпочинається з початку;
- В) судовий розгляд продовжується з того моменту, коли був відкладений;

- Г) судовий розгляд припиняється, призначається підготовче судове засідання;
- Д) тривалість судового розгляду не повинна перевищувати одного місяця з часу заміни складу суду.

№ 4. Яким процесуальним рішенням визначаються межі судового розгляду?

- А) вироком суду;
- Б) обвинувальним актом;
- В) постановою прокурора;
- Г) ухвалою суду про затвердження обвинувачення;
- Д) повідомленням про підозру.

№ 5. Яке з наведених прав може бути реалізоване лише прокурором?

- А) виступити в судових дебатах;
- Б) застосовувати портативні аудіозаписуючі пристрої;
- В) відмовитись від підтримання державного обвинувачення;
- Г) виступити з останнім словом;
- Д) одержувати копії процесуальних рішень.

№ 6. У якому випадку відкладення судового розгляду не вважається порушенням вимоги про безперервність?

- А) у зв'язку з захворюванням обвинуваченого;
- Б) у зв'язку із закінченням інших проваджень;
- В) у зв'язку з захворюванням підозрюваного;
- Г) у зв'язку з переходом до судових дебатів;
- Д) для забезпечення прибуття захисника, що не з'явився, якщо його участь є обов'язковою;

№ 7. Підставою для усунення прокурором вищої інстанції прокурора від участі у судовому розгляді є:

- А) відсутність тривалого досвіду роботи;
- Б) незгода суду із висуненим обвинуваченням;
- В) наявність скарг учасників провадження;
- Г) недостатня активність у дослідженні доказів;
- Д) відмова в погодженні обвинувального акта зі зміненим обвинуваченням;

№ 8. Як повинен діяти суд у разі висунення прокурором додаткового обвинувачення під час судового розгляду?

- А) роз'яснити потерпілому право підтримувати обвинувачення в раніше пред'явленому обсязі;
- Б) відкласти судовий розгляд на строк, необхідний для підготовки до захисту від додаткового обвинувачення;
- В) продовжити судовий розгляд;
- Г) ухвалити рішення про об'єднання проваджень;

Д) надати прокурору можливість для короткого викладу обвинувального акта.

№ 9. У якому випадку процесуальна дія в режимі відеоконференції під час судового провадження відбутись не може?

- А) під час проведення судом пред'явлення для впізнання;
- Б) під час розгляду судом питання про скасування запобіжного заходу;
- В) проти цього заперечує прокурор;
- Г) проти цього заперечує обвинувачений, який перебуває поза межами приміщення суду;
- Д) під час провадження в суді касаційної інстанції.

№ 10. Головуючий не має повноважень:

- А) заявляти відводи учасникам судового розгляду;
- Б) забезпечувати підтримання порядку в судовому засіданні;
- В) усувати з судового розгляду все, що не має значення для кримінального провадження;
- Г) письмово викласти окрему думку;
- Д) здійснювати керівництво судовим засіданням.

Розв'яжіть задачу.

1. Головуючий під час судового засідання прийняв рішення про необхідність участі запасного судді. Мотивував це тим, що для здійснення кримінального провадження потрібен значний час, адже у вчиненні умисного вбивства з особливою жорстокістю обвинувачують трьох осіб.

Чи допускається заміна когось із складу суду під час розгляду справи? Які процесуальні повноваження запасного судді? Дайте правову оцінку ситуації.

2. Під час судового розгляду не задоволений рішенням суду, обвинувачений почав звинувачуючи суддю в необ'єктивності, а прокурора в тому, що він отримав неправомірну вигоду від потерпілої. Потерпіла висловила обурення діями обвинуваченого та обізвала його. Головуючий попередив обох, що у випадку продовження порушення ними порядку судового засідання він усуне їх від участі у розгляді.

Яка роль головуючого? Як він мав діяти в описаній ситуації?

3. Під час судового розгляду кримінального провадження прокурор вирішив відмовитися від підтримання державного обвинувачення, про що заявив суду клопотання.

Суддя вийшов до нарадчої кімнати і виніс ухвалу про задоволення клопотання, хоча потерпілий був проти.

Чи має право прокурор відмовитися від підтримання державного обвинувачення? Проаналізуйте описану ситуацію.

4. До Ужгородського міськрайонного суду надійшло клопотання потерпілого Сидора про здійснення судового провадження в режимі відеоконференції. У клопотанні вказувалось, що потерпілий, який є мешканцем м. Дніпро, внаслідок злочину став інвалідом, тому особисто прибути у м. Ужгород для допиту не може. Обвинувачений та його захисник висловились проти дистанційного допиту. Прокурор підтримав клопотання. Суд, порадившись на місці, постановив ухвалу про проведення допиту потерпілого в режимі відеоконференції, яка була занесена секретарем до журналу судового засідання. Суд доручив Індустріальному районному суду м. Дніпро вчинити необхідні дії, пов'язані з дистанційним судовим провадженням.

За яких умов є можливим проведення процесуальних дій у суді в режимі відеоконференції? Зробіть правовий аналіз ситуації.

Завдання для самостійної роботи:

1. Охарактеризуйте заходи щодо порушників порядку судового засідання, передбачені КПК України, за запропонованою схемою:

№	Учасник кримінального провадження, що порушує порядок судового засідання	Заходи до порушників порядку судового засідання
1.	Захисник	-головуючий робить попередження про відповідальність за неповагу до суду; -притягнення до відповідальності, встановленої законом, при повторному порушенні
2.	Прокурор...	...

2. Заповніть таблицю:

Учасник кримінального провадження	Наслідки нез'явлення в судове засідання	Стаття КПК України
1. Обвинувачений, до якого не застосовано запобіжний захід у вигляді тримання під вартою	- суд відкладає розгляд, признає дату нового засідання і вживає заходів до забезпечення прибуття; - має право постановити ухвалу про привід; - має право постановити ухвалу про накладення грошового стягнення...	Ст. 323

2. Прокурор
3. ...		

Теми рефератів, доповідей:

1. Право на справедливий суд у кримінальному провадженні в аспекті Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод.
2. Умови зміни обвинувачення в суді.
3. Процесуальний статус запасного судді в кримінальному провадженні.
4. Роль головуючого в судовому засіданні.
5. Винятки з правила про безперервність судового розгляду.
6. Дистанційне судове провадження: особливості здійснення.

Навчальний матеріал до теми

Судовий розгляд є однією з основних стадій кримінального провадження. Судовий розгляд здійснюється з обов'язковим врахуванням загальних положень, серед яких наступні:

- 1) *Строки судового розгляду.* Судовий розгляд має бути проведений і завершений протягом розумного строку, що є об'єктивно необхідними для виконання процесуальних дій та прийняття процесуальних рішень. При цьому враховується складність кримінального провадження, кількість підозрюваних, обвинувачуваних, їх поведінка тощо.
- 2) *Незмінність складу суду.* Судовий розгляд повинен бути проведений в одному складі суддів. У разі якщо суддя позбавлений можливості брати участь у судовому засіданні, він має бути замінений іншим суддею, який визначається Єдиною судовою інформаційно-телекомунікаційною системою. Після заміни судді розгляд розпочинається спочатку, за винятком окремих випадків, наприклад призначення запасного судді.
- 3) *Безперервність судового розгляду.* Розгляд судом кримінального провадження і прийняття у ньому рішення відбуваються безперервно, крім часу, призначеного для відпочинку. Коли судового засідання відкладається внаслідок неприбуття сторони або інших учасників кримінального провадження, проведення дослідження речових доказів за місцем їх знаходження, проведення експертизи тощо, то це не є порушенням безперервності.
- 4) *Обов'язки присутніх у залі судового засідання.* Кримінальне провадження в судах усіх інстанцій здійснюється відкрито. Особи, присутні у залі судового засідання мають певні обов'язки: встати при вході суду та при виході суду, давати показання, заявляти клопотання, подавати заперечення стоячи, додержуватися порядку в судовому засіданні та інші. До порушників порядку можуть бути застосовані заходи.

Межі судового розгляду. Судовий розгляд проводиться лише стосовно особи, якій висунуте обвинувачення, і лише в межах висунутого обвинувачення

відповідно до обвинувального акта. Однак, прокурор може:

- змінити обвинувачення, якщо під час судового розгляду встановлені нові фактичні обставини кримінального правопорушення, у вчиненні якого обвинувачується особа;
- висунути додаткове обвинувачення, у разі отримання відомостей про можливе вчинення обвинуваченим іншого кримінального правопорушення, щодо якого обвинувачення не висувалось і яке тісно зв'язане з первісним та їх окремих розгляд неможливі;
- відмовитися від підтримання державного обвинувачення, якщо в результаті судового розгляду прокурор дійде переконання, що пред'явлене особі обвинувачення не підтверджується;
- розпочати провадження щодо юридичної особи.

Рекомендована література: 1-3, 28, 32, 36, 37, 42, 44, 57, 59, 63-77, 81, 90, 91, 93, 108-113.

ТЕМА 13. ПРОЦЕДУРА СУДОВОГО РОЗГЛЯДУ

Ключові терміни та поняття до теми: судовий розгляд; з'ясування обставин кримінального провадження та перевірка їх доказами; оголошення складу суду і роз'яснення права відводу; повне фіксування судового розгляду технічними засобами; судові дебати; репліки; останнє слово обвинуваченого.

Теоретичні питання:

1. Структура судового розгляду та її значення.
2. Підготовчі дії в структурі судового розгляду.
3. З'ясування обставин кримінального провадження та перевірка їх доказами: поняття, завдання та особливості.
4. Процесуальний порядок допиту обвинуваченого, потерпілого, свідка. Огляд на місці. Дослідження речових доказів, документів. Проведення інших судово-слідчих дій.
5. Судові дебати, їх значення, порядок і зміст. Репліки учасників судових дебатів.
6. Останнє слово обвинуваченого, його значення.

Питання для самоконтролю:

1. Яке значення має стадія судового розгляду в кримінальному провадженні?
2. З чого розпочинається з'ясування судом обставин кримінального провадження?
3. Як встановлюється порядок дослідження доказів?
4. Який порядок застосування спрощеного судового розгляду?
5. За допомогою яких судово-слідчих дій здійснюється дослідження і перевірка доказів під час судового розгляду?
6. У чому відмінність прямого допиту свідка від перехресного?
7. У якому порядку задаються запитання свідку?

8. У чому полягають особливості повторного і одночасного допиту свідка у суді?
9. У яких випадках може бути призначена експертиза у суді?
10. За яких підстав і щодо яких обставин може бути допитаний експерт у суді?
11. Які умови і порядок проведення огляду на місці?
12. За якими правилами досліджуються речові докази і документи у суді?
13. Чи може бути проведено пред'явлення для впізнання у суді?
14. Чи може суд відновити з'ясування обставин і перевірку їх доказами?
15. Хто з учасників провадження має право брати участь у судових дебатах та у якій послідовності?

Виконайте тести, обравши правильний варіант відповіді.

№ 1. З якою метою проводиться допит експерта у суді?

- А) з метою розв'язання спірних питань між обвинуваченим і адвокатом;
- Б) з метою роз'яснення даного ним висновку;
- В) з метою отримання кваліфікованих відповідей на поставлені запитання;
- Г) з метою визначення осудності чи неосудності особи;
- Д) з метою інформування суду про найновіші досягнення у сфері науки.

№ 2. Що є підставою для зупинення головуючим судових промов учасників судового розгляду?

- А) у промові викладається детальний аналіз усіх досліджених судом доказів;
- Б) учасник надміру затягує тривалість промови;
- В) промова виходить за межі кримінального провадження;
- Г) виступі з цих же питань іншого учасника;
- Д) відмова іншого учасника від участі у дебатах.

№ 3. Хто першим допитує свідка обвинувачення під час прямого допиту?

- А) захисник;
- Б) прокурор;
- В) суддя;
- Г) обвинувачений;
- Д) експерт.

№ 4. Який із вказаних процесуальних документів повинен бути оголошений на початку судового розгляду?

- А) короткий виклад обвинувального акта;
- Б) ухвала про задоволення клопотання прокурора про розгляд додаткового обвинувачення;
- В) позовна заява;
- Г) клопотання прокурора про виклик свідка;
- Д) ухвала про призначення судового розгляду.

№ 5. Навіть вид допиту свідка.

- А) прямий;
- Б) непрямий;
- В) опосередкований;
- Г) безпосередній;
- Д) тривалий.

№ 6. У яких відповідях неправильно вказано суб'єкт, право на відвід якого зобов'язаний роз'яснити головуючий під час підготовчих дій у судовому розгляді?

- А) секретар судового засідання;
- Б) прокурор;
- В) суддя;
- Г) потерпілий;
- Д) присяжний.

№ 7. Назвіть умову проведення судом спрощеного судового розгляду (без дослідження доказів):

- А) наявність обставин, які встановлені рішенням суду в іншому провадженні;
- Б) необхідність встановлення додаткових обставин;
- В) укладення угоди про примирення між обвинуваченим і потерпілим;
- Г) правильне розуміння учасниками провадження змісту обставин, які ніким не оспорується;
- Д) визнання прокурором недоцільності здійснення провадження.

№ 8. Назвіть етап судового розгляду кримінального провадження:

- А) судові дебати;
- Б) виконання судового рішення;
- В) апеляційне оскарження;
- Г) проведення огляду місця події під час досудового розслідування;
- Д) оголошення перерви.

№ 9. Укажіть випадок відновлення судом з'ясування обставин та перевірки їх доказами в судовому засіданні після його завершення:

- А) в учасників судових дебатів виникла потреба подати нові докази;
- Б) необхідність, на думку суду, змінити обвинувачення на більш м'яке;
- В) неможливість винесення повного тексту судового рішення;
- Г) якщо виникла потреба оголосити розшук обвинуваченого;
- Д) в учасників судового розгляду виникла потреба заявити відвід судді.

№ 10. Які питання не дозволяється ставити під час прямого допиту?

- А) контрольні;
- Б) уточнювальні;
- В) доповнюючі;

- Г) навідні;
- Д) конкретні.

Розв'яжіть задачу.

1. У судовому засіданні було встановлено, що копію обвинувального акта обвинуваченому Копчі вручено в день розгляду.

Головуючий роз'яснив Копчі право на одержання копії обвинувального акта до дня судового розгляду.

Проаналізуйте, як регламентується питання часу вручення обвинувального акта в ст. 293 КПК України.

Чи правильним є роз'яснення головуючого?

2. Суддя відкрив судове засідання, перевірів, хто з учасників судового провадження, викликаних та повідомлених осіб прибув у судове засідання. Після чого видалив свідків із залу. Потім запитав прокурора, чи заявляє він кому-небудь відвід.

Чи було допущено порушення головуючим порядку проведення підготовчої частини? Якщо так, то які?

3. Головуючий перед початком допиту свідка Петра встановив відомості про нього та з'ясував його стосунки з обвинуваченим і потерпілим. Після того, секретар судового засідання привів свідка до присяги. Петро був свідком обвинувачення, тому першим його допитував адвокат обвинуваченого, хоча головуючий дозволив задати декілька питань також потерпілому.

Який порядок допиту свідка? Чи у відповідності із чинним кримінальним процесуальним законом була проведена названа дія?

Завдання для самостійної роботи:

1. Складіть письмову схему послідовності дій суду в підготовчій частині судового розгляду.

2. Підготуйте письмово останнє слово обвинуваченого у кримінальному провадженні про обвинувачення у вчиненні крадіжки за попередньою змовою групою осіб (ч. 2 ст. 185 КК України). Якщо вказаних обставин недостатньо – додайте необхідні на свій розсуд.

3. Підготуйте письмово промову в судових дебатах захисника обвинуваченого у вчиненні злочину, передбаченого ст. 123 КК України (умисне тяжке тілесне ушкодження, заподіяне у стані сильного душевного хвилювання).

4. Визначте послідовність запитань учасників обвинуваченому під час його допиту у судовому засіданні: цивільний відповідач; суд; прокурор; цивільний позивач; інший обвинувачений.

Теми рефератів, доповідей:

1. Повне фіксування судового розгляду технічними засобами.
2. Огляд на місці під час судового розгляду.

3. Особливості допиту малолітнього або неповнолітнього свідка чи потерпілого у судовому засіданні.
4. Правила прямого та перехресного допиту свідка.

Навчальний матеріал до теми

Судовий розгляд – це складний комплекс дій, що виконуються одна за одною в зазначеній кримінальним процесуальним законом послідовності.

1. Підготовчі дії:

- відкриття судового засідання головуючим та перевірка явки учасників;
- повідомлення про повне фіксування судового розгляду технічними засобами секретарем судового засідання;
- оголошення складу суду і роз'яснення права відводу;
- повідомлення про права і обов'язки;
- видалення свідків із залу судового засідання.

2. Власне судовий розгляд:

- оголошення головуючим про початок судового розгляду;
- оголошення прокурором короткого викладу обвинувального акта;
- роз'яснення обвинуваченому суті обвинувачення;
- оголошення вступних промов;
- визначення обсягу доказів, що підлягають дослідженню, та порядку їх дослідження ухвалою суду;
- розгляд судом клопотань учасників судового провадження;
- допит обвинуваченого, свідка, потерпілого, у тому числі малолітнього або неповнолітнього, допит експерта;
- пред'явлення для впізнання;
- дослідження речових доказів, документів, звуко- і відеозаписів;
- усні консультації або письмові роз'яснення спеціаліста;
- огляд на місці;
- дії суду при встановленні в судовому засіданні неосудності обвинуваченого;
- закінчення з'ясування обставин та перевірки їх доказами, про що суд постановляє ухвалу.

3. Судові дебати – це самостійна частина судового розгляду, коли учасники судового провадження виступають із промовами, в яких оцінюють обставини, встановлені під час кримінального провадження, обґрунтовуючи свої висновки з питань, що підлягають вирішенню судом при постановленні судового рішення, з метою схилення суду до прийняття позиції промовця. Після закінчення промов учасники судових дебатів мають право обмінятися репліками. Право останньої репліки належить обвинуваченому або його захиснику.

4. Останнє слово обвинуваченого – це право, яке дає обвинуваченому можливість звернутися до суду з проханням, висловити свою думку щодо пред'явленого обвинувачення, досліджених під час судового розгляду доказів тощо.

5. *Вихід суду для ухвалення вироку до нарадчої кімнати.*
6. *Ухвалення і проголошення вироку.*

Рекомендована література: 1-3, 23, 32, 33, 36, 37, 40, 42, 45, 57, 58-60, 62-77, 81, 90, 91, 93, 106, 108-113.

ТЕМА 14. СУДОВІ РІШЕННЯ

Ключові терміни та поняття до теми: судові рішення; вирок; ухвала; постанова, таємниця наради суддів; законність, обґрунтованість, вмотивованість, обов'язковість, преюдиційність судового рішення; вступна, мотивувальна, резолютивна частина судового рішення; виправдувальний, обвинувальний вирок; окрема думка судді.

Теоретичні питання:

1. Поняття, значення і види судових рішень.
2. Властивості судового рішення.
3. Вирок суду: підстави ухвалення, форма, зміст та види.
4. Ухвала суду: форма, зміст та види.
5. Постанова як вид судового рішення.
6. Порядок постановлення та проголошення рішення. Таємниця наради суддів. Окрема думка судді.
7. Виправлення описок і очевидних арифметичних помилок у судовому рішенні.
8. Роз'яснення судового рішення.

Питання для самоконтролю:

1. У чому полягає обов'язковість судового рішення?
2. Які є види вироків?
3. Які є види обвинувального вироку?
4. Які підстави для постановлення виправдувального вироку?
5. Чи має значення підстава постановлення виправдувального вироку для вирішення цивільного позову?
6. Який порядок наради суддів під час постановлення вироку?
7. У чому полягає таємниця нарадчої кімнати та яке її значення?
8. Які питання вирішуються судом під час постановлення вироку?
9. Що таке окрема думка судді та яке її процесуальне значення?
10. Який порядок підписання судового рішення?
11. Який наслідок не підписання судового рішення одним із суддів?
12. Який порядок проголошення судового рішення?
13. Як проголошується вирок, коли обвинувачений не володіє мовою, якою здійснюється провадження?
14. Які питання можуть бути вирішені одночасно з постановленням вироку?
15. Що таке преюдиційність судового рішення?

16. Який зміст ухвали, що викладається окремим документом?

17. Які є види ухвал?

Виконайте тести, обравши правильний варіант відповіді.

№ 1. Властивістю судового рішення є:

- А) вмотивованість;
- Б) законність;
- В) обґрунтованість;
- Г) справедливість;
- Д) усі наведені варіанти.

№ 2. До властивостей вироку НЕ належить:

- А) обґрунтованість;
- Б) вмотивованість;
- В) обов'язковість;
- Г) преюдиційність;
- Д) правдоподібність.

№ 3. Підставою для постановлення виправдувального вироку є:

- А) укладення угоди про примирення між обвинуваченим і потерпілим;
- Б) відсутність скарги потерпілого у провадженні приватного обвинувачення;
- В) односторонність і неповнота досудового розслідування;
- Г) відсутність події кримінального правопорушення;
- Д) смерть обвинуваченого.

№ 4. Яке питання вирішуються судом при ухваленні вироку?

- А) чи є підстави для перекваліфікації правопорушення на менш тяжке;
- Б) чи немає підстав для зупинення кримінального провадження;
- В) чи підлягає обвинувачений покаранню за вчинене ним кримінальне правопорушення;
- Г) чи є підстави для перекваліфікації правопорушення на більш тяжке;
- Д) чи підлягають задоволенню претензії цивільного відповідача.

№ 5. Хто роз'яснює зміст рішення, порядок і строк його оскарження?

- А) прокурор;
- Б) слідчий суддя;
- В) секретар судового засідання;
- Г) головуєчий;
- Д) усі відповіді правильні.

№ 6. Протягом якого часу повинен бути складений повний текст ухвали, якщо її складання вимагає значного часу?

- А) не пізніше 5 діб із дня оголошення резолютивної частини;
- Б) не пізніше 10 днів із дня оголошення резолютивної частини;

- В) не пізніше 5 діб із дня оголошення вступної частини;
- Г) не пізніше 10 діб із дня оголошення мотивувальної частини;
- Д) не пізніше 5 діб із дня оголошення мотивувальної частини.

№ 7. Хто має право скласти окрему думку?

- А) обвинувачений, який не погоджується з рішенням;
- Б) кожен суддя з колеції суддів;
- В) прокурор вищої інстанції;
- Г) Генеральний прокурор;
- Д) тільки головуючий.

№ 8. У резолютивній частині вироку зазначаються:

- А) рішення щодо процесуальних витрат;
- Б) дата та місце його ухвалення;
- В) назва та склад суду;
- Г) найменування (номер) кримінального провадження;
- Д) сторони кримінального провадження.

№ 9. За чією ініціативою суд має право виправити допущені в судовому рішенні описки очевидні арифметичні помилки?

- А) за власною ініціативою;
- Б) за заявою потерпілого;
- В) за заявою обвинуваченого;
- Г) за заявою цивільного позивача;
- Д) усі відповіді правильні.

№ 10. Суд роз'яснює своє рішення, якщо воно:

- А) містить арифметичні помилки;
- Б) містить описки;
- В) є незрозумілим;
- Г) не влаштовує обвинуваченого;
- Д) викликає підозру в об'єктивності постановлення.

Розв'яжіть задачу.

1. Після виходу з нарадчої кімнати суддя проголосив вступну частину ухвали і пояснив, що повний текст буде складений згодом. Про час оголошення повного тексту ухвали секретар судового засідання повідомить по телефону потерпілого, прокурора, обвинуваченого та його захисника. Учасники погодилися, а прокурор заперечив, однак його думка судом не була врахована.

Чи були допущені порушення кримінального процесуального закону?

2. У нарадчій кімнаті судді не могли дійти згоди стосовно ключових питань. Двоє суддів голосували «за», а один постійно утримувався і від підписання рішення відмовився. Враховуючи, що рішення ухвалюється простою

більшістю, головуючий дав розпорядження секретарю судового засідання надіслати копію всім учасникам судового провадження.

Чи були допущені порушення процедури ухвалення та проголошення судового рішення?

Завдання для самостійної роботи студента:

1. З яких частин повинна складатися окрема думка судді? Підготуйте зразок такого процесуального документу.

2. У Єдиному реєстрі судових рішень знайдіть, роздрукуйте та проаналізуйте обвинувальний вирок у справі про вбивство.

3. У Єдиному реєстрі судових рішень знайдіть, роздрукуйте та проаналізуйте виправдувальний вирок у справі про крадіжку.

Теми рефератів, доповідей:

1. Виправдувальний вирок у кримінальному провадженні.
2. Вирок суду та основні вимоги до його складання.
3. Порядок постановлення та проголошення судового рішення за КПК України.
4. Набрання судовим рішенням законної сили.

Навчальний матеріал до теми

Судові рішення – це правозастосовні акти суду, судді, слідчого судді або суду присяжних, які викладені у формі вироку, ухвали або постанови, та в яких вирішено обвинувачення по суті або інші питання кримінального провадження.

Властивостями судового рішення є законність, обґрунтованість, мотивованість, обов'язковість та преюдиційність.

Види судового рішення:

1. Вирок – суд вирішує обвинувачення по суті. Вирок може бути виправдувальний або обвинувальний.

2. Ухвала – слідчий суддя, суд вирішує інші питання. Ухвала може бути постановлена в нарадчій кімнаті або без виходу до нарадчої кімнати із занесенням секретарем судового засідання в журнал судового засідання.

3. Постанова – рішення суду касаційної інстанції, що приймається у випадках, передбачених КПК України.

Судове рішення складається з вступної, мотивувальної та резолютивної частин.

Судове рішення ухвалюється простою більшістю голосів суддів, що входять до складу суду, головуючий голосує останнім. Ніхто з суддів не має права утримуватися і всі судді зобов'язані підписати судове рішення.

Кожен суддя з колегії суддів має право викласти письмово окрему думку, яка не оголошується в судовому засіданні, а приєднується до матеріалів провадження і є відкритою для ознайомлення.

Судове рішення повинно бути точним. Помилки у тексті, зумовлені очевидними арифметичними помилками, описками, що стосуються істотних

обставин або ускладнюють виконання рішення, можуть бути усунуті судом, який ухвалив рішення за власною ініціативою або за заявою учасника кримінального провадження чи іншої заінтересованої особи.

Якщо ж судові рішення є незрозумілим, суд, який його ухвалив, за заявою учасника судового провадження чи органу виконання судового рішення, приватного виконавця ухвалою роз'яснює своє рішення, не змінюючи при цьому його зміст.

Рекомендована література: 1-3, 32, 37, 60, 62-77, 81, 88, 90, 91, 107-113.

ТЕМА 15. ОСОБЛИВОСТІ ПРОВАДЖЕННЯ В СУДІ ПРИСЯЖНИХ

Ключові терміни та поняття до теми: суд присяжних; моделі суду присяжних; присяжний; відбір присяжних; приведення присяжних до присяги; усунення присяжного; порядок наради і голосування в суді присяжних.

Теоретичні питання:

1. Правова модель суду присяжних в Україні
2. Підстави для розгляду в суді присяжних.
3. Особи, які можуть бути присяжними.
4. Формування списків присяжних. Виклик присяжних до суду.
5. Права та обов'язки присяжних.
6. Підстави, порядок звільнення та усунення присяжного.
7. Порядок наради і голосування в суді присяжних.

Питання для самоконтролю:

1. Який процесуальний статус присяжного?
2. Якими є підстави для відводу присяжного в кримінальному провадженні?
3. Які справи розглядаються судом присяжних?
4. Як ухвалюється рішення судом присяжних у класичній (англо-американській) моделі?
5. Які вимоги до присяжного передбачені Законом України «Про судоустрій та статус суддів»?
6. Хто не може бути включений до списку присяжних?
7. Як здійснюється виклик присяжних до суду?
8. Як вирішуються питання під час наради і голосування в суді присяжних?
9. Які обов'язки присяжного?
10. Кому забороняється спілкуватися з присяжними інакше, ніж у порядку, передбаченому КПК України?
11. Хто керує нарадою суду присяжних?
12. У яких випадках присяжний має право утримуватися від голосування?
13. Які підстави для усунення присяжного від подальшої участі в судовому розгляді?

Виконайте тести, обравши правильний варіант відповіді.

№ 1. Де утворюється суд присяжних?

- А) при місцевому загальному суді першої інстанції;
- Б) при місцевому загальному суді апеляційної інстанції;
- В) у ВС;
- Г) у КСУ;
- Д) у касаційній інстанції.

№ 2. Провадження судом присяжних може здійснюватися щодо:

- А) тяжких злочинів;
- Б) злочинів, пов'язаних із застосуванням насильства;
- В) злочинів проти власності;
- Г) злочинів, за які передбачене покарання у виді довічного позбавлення волі;
- Д) особливо тяжких злочинів.

№ 3. Хто повинен роз'яснити право на суд присяжних?

- А) слідчий суддя;
- Б) прокурор;
- В) слідчий;
- Г) потерпілий;
- Д) голова суду.

№ 4. Коли обвинувачений має право заявити клопотання про розгляд кримінального провадження стосовно нього судом присяжних?

- А) під час касаційного оскарження;
- Б) під час допиту;
- В) під час повідомлення про підозру;
- Г) під час апеляційного оскарження;
- Д) під час підготовчого судового засідання.

№ 5. За скільки днів до судового засідання письмовий виклик має бути вручений присяжному?

- А) не пізніше ніж за 3 дні;
- Б) не пізніше ніж за 5 днів;
- В) не пізніше ніж за 10 днів;
- Г) не пізніше ніж за 7 днів;
- Д) не пізніше ніж за 2 дні.

№ 6. Скільки відбирається запасних присяжних?

- А) 2;
- Б) 3;
- В) 1;
- Г) жодного;
- Д) 1, а за клопотанням обвинуваченого – 2.

№ 7. Назвіть склад суду присяжних:

- А) три професійні судді та два присяжні;
- Б) два професійні судді та три присяжні;
- В) два професійні судді та два присяжні;
- Г) три професійні судді та три присяжні;
- Д) 12 присяжних.

№ 8. Як вирішуються питання під час наради і голосування судом присяжних?

- А) суддями;
- Б) головою суду;
- В) 2/3 голосів;
- Г) 1/2 голосів;
- Д) простою більшістю голосів.

№ 9. Скільки осіб викликає секретар судового засідання для проведення відбору присяжних?

- А) 12;
- Б) 3;
- В) 5;
- Г) 7;
- Д) 10.

№ 10. Яке з прав присяжного названо неправильно?

- А) брати участь у дослідженні всіх доказів у судовому засіданні;
- Б) робити нотатки під час судового засідання;
- В) з дозволу головуючого ставити запитання обвинуваченому;
- Г) заявити відвід головуючому;
- Д) просити головуючого роз'яснити норми закону, що підлягають застосуванню.

Розв'яжіть задачу.

1. Під час судового розгляду в апеляційному суді прокурор подав клопотання про продовження тримання обвинуваченого під вартою. Суд у складі трьох суддів і двох присяжних, враховуючи те, що обвинувачений був раніше судимим, не має постійного місця проживання та обвинувачується у вчиненні злочину, передбаченого ч. 2 ст. 115 КК України, продовжив строк тримання під вартою ще на 4 місяці.

Проаналізуйте наведену ситуацію на предмет відповідності вимогам кримінального процесуального закону.

2. Після того, як обвинувачений у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 185 КК України, виступив з останнім словом, головуючий оголосив про вихід до нарадчої кімнати. У нарадчій кімнаті один із присяжних ставив на обговорення питання, які вирішуються при

ухваленні вироку. Після цього було проведене голосування. Два професійні судді та три присяжні отримали бюлетені та проголосували, вкинувши їх у скриньку для бюлетенів. Підрахунок здійснював присяжний, призначений головою. Двоє суддів проголосували за те, що обвинувачений винний, а присяжні наполягали на його невинуватості. Однак головою пояснив, що судді краще знають закон і присяжні повинні прийняти позицію професіоналів. Двоє присяжних переголосували і визнали винним обвинуваченого, а третій присяжний написав окрему думку, яку зачитав у судовому засіданні.

Дайте правовий аналіз ситуації.

Завдання для самостійної роботи студента:

1. Заповніть таблицю:

Права присяжних	Обов'язки присяжних
1....

2. Випишіть у робочий зошит порядок відбору присяжних.

3. Порівняйте правові моделі суду присяжних. Обґрунтуйте, яка з них діє в Україні.

Теми рефератів, доповідей:

1. Присяжний – суб'єкт кримінальних процесуальних відносин.
2. Правова модель суду присяжних в Україні.
3. Усунення і звільнення присяжного: відмінності.

Навчальний матеріал до теми

В Україні суд присяжних діє лише в місцевому загальному суді першої інстанції.

Щодо злочинів, за вчинення яких передбачено довічне позбавлення волі, кримінальне провадження за клопотанням обвинуваченого здійснюється судом присяжних у складі двох суддів та трьох присяжних. Кримінальне провадження стосовно кількох обвинувачених розглядається судом присяжних стосовно всіх обвинувачених, якщо хоча б один з них заявив клопотання про такий розгляд.

Присяжним може бути громадянин України, який досяг тридцятирічного віку і постійно проживає на території, на яку поширюється юрисдикція відповідного окружного суду, якщо інше не визначено законом.

Не включаються до списків присяжних громадяни:

- 1) визнані судом обмежено дієздатними або недієздатними;
- 2) які мають хронічні психічні чи інші захворювання, що перешкоджають виконанню обов'язків присяжного;
- 3) які мають незняту чи непогашену судимість;

4) народні депутати України, члени Кабінету Міністрів України, судді, прокурори, працівники правоохоронних органів (органів правопорядку), військовослужбовці, працівники апаратів судів, інші державні службовці, посадові особи органів місцевого самоврядування, адвокати, нотаріуси, члени Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, Вищої ради правосуддя;

5) особи, на яких протягом останнього року накладалося адміністративне стягнення за вчинення корупційного правопорушення;

6) громадяни, які досягли шістдесяти п'яти років;

7) особи, які не володіють державною мовою.

Секретар судового засідання викликає присяжних у кількості семи осіб, які визначаються автоматизованою системою документообігу суду з числа осіб, які внесені до списку присяжних. Письмовий виклик має бути вручений присяжному під розписку не пізніше ніж за п'ять днів до судового засідання.

Після відкриття судового засідання здійснюється відбір присяжних. Після відбору трьох основних присяжних відбирається двоє запасних.

Існують певні особливості проведення наради суду присяжних - головуючий, який послідовно ставить на обговорення питання, передбачені статтею 368 КПК України, проводить відкрите голосування і веде підрахунок голосів. У випадку, коли серед більшості складу суду, яка ухвалила рішення, відсутні судді, головуючий зобов'язаний надати допомогу присяжним у складенні судового рішення.

Рекомендована література: 1-3, 23, 32, 58-60, 62-77, 81, 90,91, 93-100, 107-113.

ТЕМА 16. ПРОВАДЖЕННЯ В СУДІ АПЕЛЯЦІЙНОЇ ІНСТАНЦІЇ

Ключові терміни та поняття до теми: апеляційне провадження; строки апеляційного оскарження; апеляційна скарга; апеляційний розгляд; заперечення на апеляційну скаргу; відмова від апеляційної скарги; зміна і доповнення апеляційної скарги; межі перегляду судом апеляційної інстанції; неповнота судового розгляду; невідповідність висновків суду, викладених у судовому рішенні, фактичним обставинам кримінального провадження; істотне порушення вимог кримінального процесуального закону; неправильне застосування закону України про кримінальну відповідальність.

Теоретичні питання:

1. Поняття та значення апеляційного провадження.
2. Судові рішення, які можуть бути оскаржені в апеляційному порядку.
3. Суб'єкти права на апеляційне провадження.
4. Вимоги до апеляційної скарги. Доповнення, зміна і відмова від апеляційної скарги. Заперечення на апеляційну скаргу.
5. Строки і межі апеляційного оскарження.

6. Порядок апеляційного розгляду.
7. Види рішень, які може ухвалити суд апеляційної інстанції.

Питання для самоконтролю:

1. Які суди уповноважені здійснювати перевірку судових рішень в апеляційному порядку?
2. Що таке апеляційна скарга?
3. До якого суду подається апеляційна скарга?
4. Як повинен вчинити суддя, одержавши апеляційну скаргу, що надійшла з пропусшенням строку на апеляційне оскарження?
5. Розкрийте зміст поняття «заперечення на апеляційну скаргу».
6. Протягом якого часу з моменту ознайомлення з апеляційною скаргою, заінтересовані особи мають право подати свої заперечення?
7. До якого моменту особа, яка подала апеляційну скаргу, має право доповнити, змінити або відмовитися від неї?
8. Які порушення вимог кримінального процесуального закону вважаються істотними?
9. Коли судові рішення вважається таким, що не відповідає фактичним обставинам кримінального провадження?
10. Назвіть рішення, які має право прийняти суд апеляційної інстанції за результатами розгляду.
11. Який судовий розгляд визнається неповним?

Виконайте тести, обравши правильний варіант відповіді.

№ 1. Яке судові рішення може бути оскаржено в апеляційному порядку?

- А) судові рішення касаційної інстанції;
- Б) усна ухвала;
- В) судові рішення апеляційної інстанції;
- Г) ухвала слідчого судді, у випадках, передбачених КПК України;
- Д) вердикт присяжних.

№ 2. Яке судові рішення може бути оскаржено в апеляційному порядку?

- А) рішення суду за нововиявленими обставинами;
- Б) вирок апеляційної інстанції;
- В) ухвала суду першої інстанції про застосування ПЗВХ;
- Г) постанова суду касаційної інстанції;
- Д) постанова Пленуму ВС.

№ 3. Коли може бути подано апеляційну скаргу на ухвалу суду про обрання запобіжного заходу у виді тримання під вартою?

- А) протягом 5 днів із дня її оголошення;
- Б) протягом 10 днів із дня її оголошення;

- В) протягом 7 днів із дня набрання нею чинності;
- Г) протягом 30 днів із дня набрання нею чинності;
- Д) протягом 10 днів із дня її оголошення.

№ 4. У якій відповіді неправильно вказано рішення суду апеляційної інстанції за результатами апеляційного розгляду?

- А) залишити вирок або ухвалу без змін;
- Б) змінити вирок або ухвалу;
- В) скасувати вирок повністю чи частково та ухвалити новий вирок;
- Г) скасувати ухвалу повністю чи частково та ухвалити нову ухвалу;
- Д) направити справу на новий розгляд в суд апеляційної інстанції.

№ 5. Хто не має права на апеляційне оскарження?

- А) цивільний відповідач;
- Б) свідок;
- В) обвинувачений;
- Г) прокурор;
- Д) особа, щодо якої вирішувалося питання про застосування ПЗВХ.

№ 6. Хто не має права на апеляційне оскарження?

- А) потерпілий;
- Б) секретар судового засідання;
- В) захисник;
- Г) обвинувачений;
- Д) цивільний відповідач.

№ 7. Апеляційну скаргу на ухвалу про застосування ПЗВХ може бути подано протягом ____ з дня проголошення.

- А) 20 днів;
- Б) 30 днів;
- В) 15 днів;
- Г) 5 днів;
- Д) 10 днів.

№ 8. Протягом якого строку з моменту отримання ухвали про залишення апеляційної скарги без руху особа, яка подала апеляційну скаргу, повинна усунути її недоліки?

- А) не більше 15 днів;
- Б) 3 доби;
- В) один місяць;
- Г) не більше 7 діб;
- Д) не більше 5 днів.

№ 9. Особа, яка подала апеляційну скаргу, має право змінити та/або доповнити її:

- А) до початку судового слідства;
- Б) до закінчення строків на апеляційне оскарження;
- В) до видалення суду в нарадчу кімнату для ухвалення рішення;
- Г) до початку апеляційного розгляду;
- Д) до моменту подання апеляційної скарги прокурором.

№ 10. Назвіть випадок обов'язкового виклику обвинуваченого в апеляційний суд?

- А) для давання пояснень;
- Б) якщо це сприятиме захисту його прав та законних інтересів;
- В) за клопотанням прокурора;
- Г) якщо в апеляційній скарзі ставиться питання про погіршення його становища;
- Д) якщо це необхідно для встановлення істини.

Розв'яжіть задачу.

1. Вирок, яким громадянина Савчука було засуджено на три роки позбавлення волі був проголошений 25 травня 2022 р. Через 2 місяці Савчук подав апеляційну скаргу до Апеляційного суду Закарпатської області. Савчук після ознайомлення зі скаргою написав заперечення на неї, зазначивши, що він бажає відбувати призначене покарання.

Які строки апеляційного оскарження. Чи підлягає розгляду апеляційна скарга?

2. Адвокат подав апеляційну скаргу, хоча його підзахисний заперечував проти цього і відмовився від його послуг. Незважаючи на це, суддя-доповідач постановив ухвалу про відкриття апеляційного провадження.

Назвіть суб'єктів права на апеляційне оскарження. Дайте правовий аналіз ситуації.

3. Неповнолітній громадянин Власенко вчинив крадіжку з проникненням в житло. Враховуючи, що власних коштів в нього не було, він не мав змоги оплатити послуги захисника. Суд I інстанції визнав його винним. Тоді мати Власенко подала апеляційну скаргу, в якій просила пом'якшити сину покарання.

Яке рішення, на Вашу думку, ухвалить апеляційний суд?

Завдання для самостійної роботи:

1. Схематично і поетапно зобразить порядок апеляційного розгляду.
2. Підготуйте заперечення на апеляційну скаргу.

Теми рефератів, доповідей:

1. Підстави для скасування або зміни вироку апеляційним судом.
2. Письмове апеляційне провадження.

3. Межі перегляду судом апеляційної інстанції.

4. Судові рішення суду апеляційної інстанції.

Навчальний матеріал до теми:

Апеляційне провадження – самостійна стадія кримінального провадження, в якій суд апеляційної інстанції на підставі поданих апеляційних скарг перевіряє законність і обґрунтованість рішень суду першої інстанції, які не набрали законної сили.

В апеляційному порядку можуть бути оскаржені:

- 1) вирок, крім випадків, передбачених статтею 394 КПК України – протягом 30 днів з дня їх проголошення;
- 2) ухвали про застосування чи відмову у застосуванні примусових заходів медичного або виховного характеру – протягом 30 днів з дня їх проголошення;
- 3) інші ухвали суду першої інстанції у випадках, передбачених КПК України – протягом 7 днів з дня її оголошення;
- 4) ухвали слідчого судді у випадках, передбачених КПК України – протягом 5 днів з дня її оголошення;
- 5) ухвала суду про обрання запобіжного заходу у виді тримання під вартою, про зміну іншого запобіжного заходу на запобіжний захід у виді тримання під вартою або про продовження строку тримання під вартою, постановлену під час судового провадження в суді першої інстанції до ухвалення судового рішення по суті, – протягом 5 днів з дня її оголошення.

Суб'єктами права на апеляційне оскарження є: підозрюваний, обвинувачений, їх законний представник чи захисник; законний представник, захисник неповнолітнього чи сам неповнолітній, щодо якого вирішувалося питання про застосування примусового заходу виховного характеру; прокурор; потерпілий або його законний представник чи представник; цивільний позивач; цивільний відповідач, його представник або законний представник тощо.

До початку апеляційного розгляду особа, яка подала апеляційну скаргу, має право *змінити та/або доповнити* її. Також вона має право *відмовитися* від апеляційної скарги до закінчення апеляційного розгляду. Особи, зазначені у статті 393 КПК України, мають право подати до суду апеляційної інстанції *заперечення* на апеляційну скаргу в письмовій формі протягом встановленого судом апеляційної інстанції строку.

За наслідками апеляційного розгляду суд апеляційної інстанції має право:

- 1) залишити вирок або ухвалу без змін;
- 2) змінити вирок або ухвалу;
- 3) скасувати вирок повністю чи частково та ухвалити новий вирок;
- 4) скасувати ухвалу повністю чи частково та ухвалити нову ухвалу;
- 5) скасувати вирок або ухвалу і закрити кримінальне провадження;
- 6) скасувати вирок або ухвалу і призначити новий розгляд у суді першої інстанції.

Рекомендована література: 1-3, 23, 32, 58, 59, 60, 62-77, 81, 90, 91, 93-100, 108-113.

ТЕМА 17. ПРОВАДЖЕННЯ В СУДІ КАСАЦІЙНОЇ ІНСТАНЦІЇ

Ключові терміни та поняття до теми: касаційне оскарження; касаційна скарга; касаційне провадження; касаційний розгляд; заперечення на касаційну скаргу; межі перегляду судом касаційної інстанції; письмове касаційне провадження.

Теоретичні питання:

1. Поняття та значення касаційного провадження.
2. Судові рішення, які можуть бути оскаржені в касаційному порядку.
3. Суб'єкти права на касаційне оскарження.
4. Вимоги до касаційної скарги. Доповнення, зміна і відмова від касаційної скарги.
5. Порядок і строки касаційного оскарження.
6. Касаційний розгляд та межі перегляду судом касаційної інстанції.
7. Види рішень, які може ухвалити суд касаційної інстанції.

Питання для самоконтролю:

1. Які завдання стадії касаційного провадження?
2. Хто має право на касаційне оскарження?
3. До якого суду подається касаційна скарга?
4. Назвіть рішення, які можуть бути оскаржені в касаційному порядку.
5. Що таке касаційна скарга та який її зміст?
6. Ким може бути оскаржений вирок суду першої інстанції на підставі угоди після його перегляду в апеляційному порядку?
7. Протягом якого часу суд касаційної інстанції відкриває провадження?
8. За яких підстав постановляється ухвала про залишення касаційної скарги без руху?
9. За яких підстав касаційна скарга повертається?
10. У чому полягає підготовка касаційного розгляду суддею-доповідачем?
11. Хто має право подати заперечення на касаційну скаргу?
12. У яких межах здійснюється перегляд судом касаційної інстанції?
13. Хто першим висловлює свої доводи під час касаційного розгляду?
14. У чому суть письмового касаційного провадження?
15. Які підстави для скасування або зміни рішення судом касаційної інстанції?
16. Які рішення може прийняти суд касаційної інстанції?
17. Куди направляються матеріали кримінального провадження після закінчення касаційного провадження?

Виконайте тести, обравши правильний варіант відповіді.

№ 1. Протягом якого строку після закінчення касаційного провадження матеріали кримінального провадження направляються до суду першої інстанції?

- А) не пізніше 5 днів;
- Б) не пізніше 3 днів;
- В) не пізніше 2 днів;
- Г) не пізніше 10 днів;
- Д) не пізніше 7 днів.

№ 2. До якого суду подається касаційна скарга?

- А) безпосередньо до суду касаційної інстанції;
- Б) правильна відповідь відсутня;
- В) до суду апеляційної інстанції;
- Г) до суду першої інстанції;
- Д) до місцевого загального суду, де справа розглядалася вперше.

№ 3. Яке рішення може бути оскаржене в касаційному порядку?

- А) вирок суду першої інстанції після перегляду в апеляційному порядку;
- Б) обвинувальний вирок, що не набрав законної сили;
- В) виправдувальний вирок, що не набрав законної сили;
- Г) ухвала про застосування ПЗВХ, що не набрала законної сили;
- Д) ухвала про застосування ПЗМХ, що не набрала законної сили.

№ 4. Хто може подати касаційну скаргу?

- А) засуджений;
- Б) виправданий;
- В) підозрюваний;
- Г) цивільний відповідач;
- Д) усі відповіді правильні.

№ 5. Хто може подати касаційну скаргу?

- А) цивільний відповідач;
- Б) законний представник цивільного відповідача;
- В) представник юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження;
- Г) прокурор;
- Д) усі відповіді правильні.

№ 6. Назвіть строк подання касаційної скарги:

- А) 2 місяці;
- Б) 3 місяці;
- В) 1 місяць;
- Г) протягом розумного строку;
- Д) 30 днів.

№ 7. Хто має право подати заперечення на касаційну скаргу?

- А) прокурор;
- Б) свідок;
- В) секретар судового засідання;
- Г) судовий розпорядник;
- Д) суддя, що здійснював розгляд в суді апеляційної інстанції.

№ 8. У якій формі подається касаційна скарга?

- А) у письмовій;
- Б) в усній;
- В) у письмовій формі й підлягає нотаріальному посвідченню;
- Г) у письмовій формі й підлягає посвідченню секретарем судового засідання;
- Д) у письмовій формі й підлягає посвідченню суддею, рішення якого оскаржується.

№ 9. Протягом якого часу суд касаційної інстанції відкриває касаційне провадження з дня надходження касаційної скарги?

- А) 15 днів;
- Б) 10 днів;
- В) 3 дні;
- Г) 5 днів;
- Д) правильна відповідь відсутня.

№ 10. Які повноваження має суд касаційної інстанції за наслідками розгляду касаційної скарги?

- А) залишити судові рішення без змін, а касаційну скаргу – без задоволення;
- Б) скасувати рішення і призначити новий розгляд у суді першої інстанції;
- В) скасувати судові рішення і закрити кримінальне провадження;
- Г) змінити судові рішення;
- Д) усі відповіді правильні.

Розв'яжіть задачу.

1. 16 травня 2022 р. під час підготовки касаційного розгляду суддя-доповідач без виклику сторін надіслав учасникам копії ухвали про відкриття провадження, постановленої 4 травня 2022 р. Засуджений, що тримався під вартою, виявив бажання взяти участь у касаційному розгляді й заявив про це клопотання. Суддя відмовив.

Чи були допущені порушення кримінального процесуального закону?

2. Законний представник виправданого подав касаційну скаргу на ухвалу про застосування ПЗМХ до суду першої інстанції. Суд касаційної інстанції відмовив у задоволенні скарги, мотивуючи тим, що судові рішення не переглядалось в апеляційному порядку.

Чи правомірні дії суду касаційної інстанції? Які судові рішення можуть бути оскаржені в касаційному порядку?

3. Прокурор, не задоволений тим, що апеляційний суд рішенням від 14 вересня 2022 р. залишив вирок міськрайонного суду без змін, вирішив його оскаржити. 18 грудня 2022 р. він подав касаційну скаргу до суду апеляційної інстанції, де знаходилися матеріали кримінального провадження. Суд касаційної інстанції залишив касаційну скаргу без руху в зв'язку з тим, що вона подана після закінчення строку касаційного оскарження.

Чи правильні дії суду та прокурора?

Завдання для самостійної роботи:

1. Складіть касаційну скаргу на рішення апеляційного суду. Використовуйте нижченаведені відомості, а якщо їх не достатньо – додайте свої, на власний розсуд.

Іванчук І. В. визнаний винним у вчиненні злочину, що передбачений п. 4 ч. 2 ст. 115 КК України, та до нього застосовані ПЗМХ. Захисник Іванчука І. В. стверджував, що ознака особливої жорстокості не може стосуватись діянь, вчинених неосудними особами. Його підзахисний хворий, тому до нього не можуть бути застосовані положення про прямиий умисел або свідому особливу жорстокість. Захисник вважає, що дії необхідно кваліфікувати як вбивство, передбачене ч. 1 ст. 115 КК України.

2. Розкрийте зміст постанови суду касаційної інстанції. Заповніть таблицю:

Назва частини ухвали	Зміст
1. Вступна частина	- дата і місце її прийняття; - найменування суду касаційної інстанції...
2. ...	
3. ...	

Теми рефератів, доповідей:

1. Підстави та порядок передачі кримінального провадження на розгляд палати, об'єднаної або Великої Палати Верховного Суду.
2. Постанова суду касаційної інстанції: форма та зміст.
3. Підстави для подання касаційної скарги: загальна характеристика.

Навчальний матеріал до теми

Провадження в суді касаційної інстанції – це стадія кримінального провадження, яка полягає в перегляді судом касаційної інстанції рішень, ухвалених судами першої та апеляційної інстанції.

Судом касаційної інстанції є Верховний Суд. Кримінальне провадження в касаційному порядку здійснюється:

- 1) колегією суддів Касаційного кримінального суду Верховного Суду у складі трьох або більшої непарної кількості суддів;
- 2) судовою палатою Касаційного кримінального суду;
- 3) об'єднаною палатою Касаційного кримінального суду;
- 4) Великою Палатою Верховного Суду.

Судові рішення, які можуть бути оскаржені в касаційному порядку:

1) вироки та ухвали про застосування або відмову у застосуванні примусових заходів медичного чи виховного характеру суду першої інстанції після їх перегляду в апеляційному порядку;

2) судові рішення суду апеляційної інстанції, постановлені щодо зазначених судових рішень суду першої інстанції;

3) ухвали суду першої інстанції після їх перегляду в апеляційному порядку, а також ухвали суду апеляційної інстанції можуть бути оскаржені в касаційному порядку, якщо вони перешкоджають подальшому кримінальному провадженню, крім випадків, передбачених КПК України.

Касаційна скарга подається безпосередньо до суду касаційної інстанції протягом *трьох місяців* з дня проголошення судового рішення судом апеляційної інстанції, а засудженим, який тримається під вартою, - в той самий строк з дня вручення йому копії судового рішення.

Суд касаційної інстанції переглядає судові рішення у межах касаційної скарги, перевіряє правильність застосування судами першої та апеляційної інстанцій норм матеріального та процесуального права.

Суд касаційної інстанції за наслідками розгляду касаційної скарги має право:

- 1) залишити судові рішення без зміни, а касаційну скаргу - без задоволення;
- 2) скасувати судові рішення і призначити новий розгляд у суді першої чи апеляційної інстанції;
- 3) скасувати судові рішення і закрити кримінальне провадження;
- 4) змінити судові рішення.

За наслідками розгляду касаційної скарги по суті суд ухвалює судові рішення у формі постанови, яка складається зі вступної, мотивувальної та резолютивної частин.

Рекомендована література: 1-3, 23, 32, 58, 59, 60, 62-77, 81, 90, 91, 93-100, 108-113.

ТЕМА 18. ПЕРЕГЛЯД СУДОВИХ РІШЕНЬ ЗА НОВОВІЯВЛЕНИМИ АБО ВИКЛЮЧНИМИ ОБСТАВИНАМИ

Ключові терміни та поняття до теми: нововиявлені обставини; виключні обставини; заява про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами.

Теоретичні питання:

1. Підстави здійснення провадження за нововиявленими або виключними обставинами.
2. Суб'єкти та строк подання заяви про перегляд судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами.
3. Вимоги до заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами.
4. Порядок перегляду судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами.
5. Судове рішення за наслідками провадження за нововиявленими або виключними обставинами.

Питання для самоконтролю:

1. Які судові рішення можуть бути переглянуті за нововиявленими або виключними обставинами?
2. Чи допускається перегляд судових рішень за нововиявленими обставинами у разі прийняття нових нормативно-правових актів, якими скасовані закони, що діяли на час здійснення провадження?
3. Протягом якого строку може бути подано заяву про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами?
4. Чи обмежено строками перегляду за нововиявленими обставинами за наявності обставин, які підтверджують невинуватість засудженого?
5. До якого суду подається заява про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами?
6. Які обставини вважаються нововиявленими?
7. Які обставини вважаються виключними?
8. Чи є перелік нововиявлених обставин вичерпним?
9. Чи може бути судове рішення за наслідками кримінального провадження за нововиявленими або виключними обставинами оскаржене?
10. Чи має право суд ухвалою зупинити виконання судового рішення, яке переглядається за нововиявленими або виключними обставинами, до закінчення перегляду?
11. Чи може особа, яка відмовилася від заяви про перегляд рішення за нововиявленими або виключними обставинами, повторно звертатися до суду з такою самою заявою?
12. Коли особа, яка подала заяву про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами або виключними, має право відмовитися від заяви?

Виконайте тести, обравши правильний варіант відповіді.

№ 1. Перегляд за нововиявленими обставинами виправдувального вироку допускається лише протягом _____

- А) 1 місяця;
- Б) 6 місяців;

- В) передбачених законом строків давності притягнення до кримінальної відповідальності;
Г) 1 року;
Д) 5 років.

№ 2. У якій відповіді правильно вказаний строк подання заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами після того, як особа дізналася або могла дізнатися про ці обставини:

- А) 2 місяці;
Б) 6 місяців;
В) 1 рік;
Г) 1 місяць;
Д) 3 місяці.

№ 3. Строк розгляду судом заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами з дня її надходження становить:

- А) 2 місяці;
Б) 6 місяців;
В) 1 рік;
Г) 1 місяць;
Д) 3 місяці.

№ 4. Заява про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами розглядається судом за правилами, передбаченими для кримінального провадження ...

- А) у суді апеляційної інстанції;
Б) у суді першої інстанції;
В) у ВС;
Г) у суді касаційної інстанції;
Д) у суді тієї інстанції, яка здійснює перегляд.

№ 5. Хто має право подавати заяву про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами?

- А) слідчий;
Б) слідчий суддя;
В) учасники судового провадження;
Г) заявник;
Д) свідок.

№ 6. До якого суду подається заява про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами:

- А) суду першої інстанції;
Б) суду касаційної інстанції;

- В) ВС;
- Г) суду тієї інстанції, який першим допустив помилку внаслідок незнання про існування таких обставин;
- Д) суду апеляційної інстанції.

№ 7. Які обставини визнаються нововиявленими?

- А) штучне створення або підроблення доказів;
- Б) неправильність перекладу висновку і пояснень експерта;
- В) завідомо неправдиві показання свідка;
- Г) завідомо неправдиві показання потерпілого;
- Д) усі відповіді правильні.

№ 8. Які обставини визнаються виключними?

- А) зловживання прокурора під час кримінального провадження;
- Б) зловживання суду під час кримінального провадження;
- В) зловживання слідчого під час кримінального провадження;
- Г) зловживання слідчого судді під час кримінального провадження;
- Д) усі відповіді правильні.

№ 9. Які обставини визнаються нововиявленими?

- А) завідомо неправдиві показання свідка, на яких ґрунтується вирок;
- Б) завідомо неправдиві показання потерпілого, на яких ґрунтується вирок;
- В) завідомо неправдиві показання обвинуваченого, на яких ґрунтується вирок;
- Г) завідомо неправдиві показання підозрюваного, на яких ґрунтується вирок;
- Д) усі відповіді правильні.

№ 10. До якого суду подається заява про перегляд судового рішення за виключними обставинами у разі вчинення суддею злочину, внаслідок якого ухвалено незаконне або необґрунтоване рішення?

- А) суду тієї інстанції, суддею якого він був;
- Б) Вищого спеціалізованого суду з розгляду цивільних і кримінальних справ;
- В) ВС;
- Г) КСУ;
- Д) правильна відповідь відсутня.

Розв'яжіть задачу.

1. У 2018 р. Сидорчук був засуджений за вбивство Варги за ч. 1 ст. 115 КК України до 9 років позбавлення волі. Свою вину у вчиненні злочину він не визнав. У 2022 р. до поліції звернувся громадянин Лісовий, який зізнався у вчиненні вбивства Варги. Було проведено досудове розслідування і направлено обвинувальний акт щодо Лісового до суду.

Чи є підстави для здійснення кримінального провадження за нововиявленими обставинами? Хто має право подати заяву про перегляд обвинувального вироку щодо Сидорчука?

2. 13 вересня 2021 р. рішенням міськрайонного суду громадянина Калинюка було засуджено за зґвалтування. Однак, як виявилось, потерпіла давала завідомо неправдиві показання, тому що хотіла помститися своєму колишньому хлопцеві. Дізнавшись про це, мати Калинюка 18 січня 2022 р. звернулася в апеляційний суд зі скаргою.

Проаналізуйте ситуацію.

Завдання для самостійної роботи:

1. Знайдіть в Єдиному державному реєстрі судових рішень вирок на підставі перегляду судового рішення за нововиявленими обставинами. Ознайомитися і законспектувати його короткий зміст.

2. Підготуйте зразок заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами.

Теми рефератів, доповідей:

1. Нововиявлена обставина – підстава для здійснення нового кримінального провадження.
2. Зміст заяви про перегляд справи за нововиявленими або виключними обставинами.
3. Порядок здійснення перегляду судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами.

Навчальний матеріал до теми

Провадження за нововиявленими або виключними обставинами – це стадія кримінального провадження, яка полягає в перегляді рішень, ухвалених судами першої, апеляційної і касаційної інстанцій, що набрали законної сили, за наявності нововиявлених або виключних обставин.

Нововиявленими обставинами визнаються:

1) штучне створення або підроблення доказів, неправильність перекладу висновку і пояснень експерта, завідомо неправдиві показання свідка, потерпілого, підозрюваного, обвинуваченого, на яких ґрунтується вирок;

3) скасування судового рішення, яке стало підставою для ухвалення вироку чи постановлення ухвали, що належить переглянути;

4) інші обставини, які не були відомі суду на час судового розгляду при ухваленні судового рішення і які самі по собі або разом із раніше виявленими обставинами доводять неправильність вироку чи ухвали, що належить переглянути.

Виключними обставинами визнаються:

1) встановлена Конституційним Судом України неконституційність, конституційність закону, іншого правового акта чи їх окремого положення, застосованого судом при вирішенні справи;

2) встановлення міжнародною судовою установою, юрисдикція якої визнана Україною, порушення Україною міжнародних зобов'язань при вирішенні даної справи судом;

3) встановлення вини судді у вчиненні кримінального правопорушення або зловживання слідчого, прокурора, слідчого судді чи суду під час кримінального провадження, внаслідок якого було ухвалено судові рішення.

За загальним правилом заява про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами подається до суду тієї інстанції, який першим допустив помилку внаслідок незнання про існування таких обставин. Така заява розглядається судом протягом *двох місяців* з дня її надходження згідно з правилами, передбаченими КПК України для кримінального провадження в суді тієї інстанції, яка здійснює перегляд.

Суд має право скасувати вирок чи ухвалу і ухвалити новий вирок чи постановити ухвалу або залишити заяву про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами без задоволення.

Рекомендована література: 1-3, 23, 32, 59, 60, 62-77, 81, 90, 91, 93, 108-113.

ТЕМА 19. ОСОБЛИВІ ПОРЯДКИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ

Ключові терміни та поняття до теми: кримінальне провадження на підставі угод; угода про примирення; угода про визнання винуватості; кримінальне провадження щодо неповнолітніх; застосування примусових заходів виховного характеру до неповнолітніх, які не досягли віку кримінальної відповідальності; кримінальне провадження у формі приватного обвинувачення; кримінальне провадження щодо застосування примусових заходів медичного характеру.

Теоретичні питання:

1. Поняття та види угод у кримінальному провадженні України.
2. Загальний порядок судового провадження на підставі угоди про примирення та про визнання винуватості.
3. Кримінальне провадження у формі приватного обвинувачення.
4. Загальні правила кримінального провадження щодо неповнолітніх.
5. Особливості застосування ПЗВХ до неповнолітніх, які не досягли віку кримінальної відповідальності.
6. Кримінальне провадження щодо застосування ПЗМХ.

Питання для самоконтролю:

1. Які наслідки укладення угоди у кримінальному провадженні?
2. Хто може ініціювати укладення угоди?
3. Які наслідки невиконання угоди?

4. Який зміст угоди про примирення?
5. Щодо яких кримінальних правопорушень може бути укладена угода про примирення?
6. Які обставини враховуються прокурором при укладенні угоди про визнання винуватості?
7. У яких випадках суд відмовляє у затвердженні угоди?
8. Назвіть декілька кримінальних правопорушень, провадження щодо яких може бути розпочате слідчим, дізнавачем, прокурором лише на підставі заяви потерпілого?
9. Протягом якого строку потерпілий має право подати до слідчого, прокурора заяву про вчинення кримінального правопорушення?
10. Яким слідчим, дізнавачем здійснюється провадження щодо неповнолітньої особи?
11. Які обставини підлягають встановленню у кримінальному провадженні щодо неповнолітніх?
12. Який порядок виклику неповнолітнього підозрюваного чи обвинуваченого?
13. Чи є обов'язковою участь законного представника, педагога, психолога або лікаря під час допиту неповнолітнього підозрюваного?
14. За яких умов до неповнолітнього обвинуваченого може застосовуватись затримання та тримання під вартою?
15. Які особливості досудового розслідування у кримінальному провадженні щодо застосування ПЗВХ?
16. Чи може неповнолітній бути достроково звільнений від ПЗВХ?
17. Які обставини підлягають встановленню під час досудового розслідування у кримінальному провадженні щодо застосування ПЗМХ?
18. Чи обов'язкова участь захисника у кримінальному провадженні щодо застосування ПЗМХ?
19. Які запобіжні заходи можуть бути застосовані до особи, стосовно якої передбачається застосування ПЗМХ?
20. Який порядок продовження, зміни або припинення застосування ПЗМХ?

Виконайте тести, обравши правильний варіант відповіді.

№ 1. Угода про примирення може бути укладена у провадженні щодо:

- А) кримінальних проступків;
- Б) тяжких злочинів;
- В) злочинів середньої тяжкості;
- Г) особливо тяжких злочинів;
- Д) усі відповіді правильні.

№ 2. Суд відмовляє в затвердженні угоди, якщо:

- А) умови угоди суперечать вимогам КПК України;
- Б) допущена неправильна правова кваліфікація кримінального правопорушення, яке є більш тяжким, ніж те, щодо якого передбачена можливість укладення угоди;

- В) умови угоди не відповідають інтересам суспільства;
- Г) умови угоди порушують права, свободи чи інтереси сторін або інших осіб;
- Д) усі відповіді правильні.

№ 3. Якщо суд переконається, що угода може бути затверджена, він:

- А) постановляє ухвалу, якою затверджує угоду;
- Б) закриває кримінальне провадження;
- В) відкладає судове засідання;
- Г) ухвалює вирок, яким затверджує угоду і призначає узгоджену сторонами міру покарання;
- Д) правильна відповідь відсутня.

№ 4. Кримінальне провадження у формі приватного обвинувачення може бути розпочате слідчим, дізнавачем, прокурором лише на підставі:

- А) заяви потерпілого;
- Б) скарги заявника;
- В) безпосереднього виявлення ознак кримінального правопорушення слідчим;
- Г) безпосереднього виявлення ознак кримінального правопорушення прокурором;
- Д) заяви очевидця кримінального правопорушення.

№ 5. Щодо яких кримінальних правопорушень може здійснюватися провадження у формі приватного обвинувачення?

- А) умисне вбивство;
- Б) умисне тяжке тілесне ушкодження, що спричинило смерть потерпілого;
- В) розбій;
- Г) зґвалтування без обтяжуючих обставин;
- Д) доведення до самогубства.

№ 6. Які обставини підлягають встановленню у кримінальному провадженні щодо неповнолітніх?

- А) вік (число, місяць, рік народження);
- Б) ставлення неповнолітнього до вчиненого ним діяння;
- В) умови життя та виховання неповнолітнього;
- Г) наявність дорослих підбурювачів та інших співучасників;
- Д) усі відповіді правильні.

№ 7. Яким судовим рішенням може завершитися судовий розгляд кримінального провадження щодо застосування ПЗМХ?

- А) винесенням ухвали про застосування ПЗМХ;
- Б) ухваленням вироку про застосування ПЗМХ;
- В) ухваленням виправдувального вироку;
- Г) ухваленням обвинувального вироку;
- Д) угодою про примирення.

№ 8. Які запобіжні заходи можуть бути застосовані до особи, стосовно якої передбачається застосування ПЗМХ?

- А) домашній арешт;
- Б) застава;
- В) особисте зобов'язання;
- Г) поміщення до закладу з надання психіатричної допомоги в умовах, що виключають її небезпечну поведінку;
- Д) тримання під вартою.

№ 9. У якому складі здійснюється судовий розгляд кримінального провадження щодо застосування ПЗМХ у місцевому загальному суді?

- А) колегією у складі трьох суддів;
- Б) колегією у складі п'яти суддів;
- В) судом присяжних;
- Г) колегією у складі двох суддів і трьох присяжних;
- Д) одноособово суддею.

№ 10. Якщо угоди досягнуто під час судового провадження, суд:

- А) невідкладно зупиняє проведення процесуальних дій і переходить до розгляду угоди;
- Б) переходить до судових дебатів;
- В) видаляється в нарадчу кімнату;
- Г) закриває кримінальне провадження;
- Д) відмовляє у затвердженні угоди і роз'яснює, що за загальним правилом угода повинна затверджуватися на стадії підготовчого провадження.

Розв'яжіть задачу.

1. Ріжко завдав умисне тяжке тілесне ушкодження (ч. 1 ст. 121 КК України) потерпілому. Захисник обвинуваченого звернувся до суду з поданням про укладення угоди про примирення. Обвинувачений зобов'язався оплатити лікування та відшкодувати моральну шкоду.

Яке рішення ухвалить суд? Який порядок укладення угоди про примирення?

2. Під час проведення досудового розслідування розбоєм, вчиненого неповнолітнім Чубирком, слідчий встановив, що у підозрюваного відсутні документи про його вік. Мати неповнолітнього заявила, що її синові 16 років, але документів про народження (свідоцтва, паспорта) немає.

Які обставини підлягають доказуванню в справах про кримінальні правопорушення неповнолітніх (предмет доказування)? Як повинен діяти слідчий для того, щоб встановити вік Чубирка?

3. Слідчий вніс відомості в ЄРДР на підставі заяви сусідки потерпілої Власюк щодо завдання останній легких тілесних ушкоджень (ч. 1. ст. 125 КК України).

Дайте оцінку діям слідчого. Який порядок кримінального провадження у формі приватного обвинувачення?

4. Під час досудового розслідування щодо обвинувачення Вітовського у вбивстві, захисник заявив клопотання про направлення підзахисного до медичного закладу для проведення психіатричної експертизи. Призначена прокурором експертиза встановила, що Вітовський захворів на психічну хворобу після вчинення правопорушення, не розуміє значення своїх дій та потребує примусового лікування в умовах суворого нагляду. Судовий розгляд був здійснений судом присяжних, і за результатами постановлено ухвалу про застосував ПЗМХ.

Чи були допущені порушення кримінального процесуального закону? Який порядок відновлення кримінального провадження щодо особи, до якої були застосовані ПЗМХ?

Завдання для самостійної роботи:

1. Випишіть у робочий зошит особливості кримінального провадження щодо неповнолітніх, передбачені Главою 38 КПК України, за запропонованою схемою:

Особливість	Суть	Норма КПК України
Хто здійснює досудове розслідування	Слідчий, дізнавач, спеціально уповноважений на здійснення досудових розслідувань щодо неповнолітніх	ч. 2 ст. 484
Обставини, що підлягають встановленню

2. Складіть угоду про визнання винуватості.

3. Ознайомтеся зі зразком угоди про примирення між підозрюваним та потерпілим.

УГОДА про примирення

м. Свалява

12 березня 2022 р.

Потерпілий Кобзаренко Іван Іванович, 03. 07. 1978 р. н., що зареєстрований та проживає за адресою: 89300, Закарпатська область, м.

Свалява, вул. Головна, буд. 33, кв. 6, якому на підставі ст. 55 КПК України надані повноваження у кримінальному провадженні № _____, з одного боку, та **підозрюваний Пасічник Петро Петрович**, 15. 02. 1986 р. н., зареєстрований і проживає за адресою: 89300, Закарпатська область, м. Свалява, вул. Головна, буд. 33, кв. 5, з іншого боку, на підставі ст. ст. 468, 469, 471 КПК України у приміщенні Ужгородського ВП ГУНП України в Закарпатській області, уклали угоду про примирення, дотримуючись наступних умов:

1. Слідчим _____ Ужгородського ВП ГУНП України в Закарпатській області, за погодженням із прокурором, 01. 02. 2022 р. повідомлено про підозру Пасічнику Петрові Петровичу, 15. 02. 1986 р. н., що зареєстрований та проживає за адресою: 89300, Закарпатська область, м. Свалява, вул. Головна, буд. 33, кв. 5, про те, що він підозрюється у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 185 КК України – таємне викрадення чужого майна (крадіжка).

Встановлено, що 29 грудня 2022 р. Пасічник Петро Петрович 15. 02. 1986 р. н., зареєстрований та проживає за адресою: 89300, Закарпатська область, м. Свалява, вул. Головна, буд. 33, кв. 5, будучи сусідом Кобзаренка Івана Івановича та перебуваючи з ним у товариських відносинах, після вживання спиртних напоїв та після того, як потерпілий заснув, умисно, таємно, незаконно, з корисливих спонукань, з метою власного збагачення викрав мобільний телефон _____, телевизор _____, 10 ложок та 6 тарілок, чим спричинив матеріальну шкоду на загальну суму 4060 гривень.

2. Підозрюваний Пасічник Петро Петрович під час досудового розслідування повністю визнав свою винуватість, відшкодував завдані збитки і зобов'язується беззастережно визнати обвинувачення в повному обсязі у судовому провадженні.

3. Сторони погоджуються на призначення покарання Пасічнику Петрові Петровичу за ч. 1 ст. 185 КК України у вигляді штрафу 1000 (одна тисяча) неоподаткованих мінімумів доходів громадян.

Із видом та мірою покарання Пасічник Петро Петрович згоден.

Підозрюваний _____ / _____

Потерпілий _____ / _____

4. Підозрюваний Пасічник П. П. та потерпілий Кобзаренко І. І. розуміють, що відповідно до ст. 473 КПК України наслідком укладання та затвердження угоди для сторін є:

а) для підозрюваного чи обвинуваченого – обмеження права оскарження вироку згідно з положеннями статей 394, 424 КПК України та відмова від здійснення прав, передбачених п. 1 ч. 4 ст. 474 КПК України.

б) для потерпілого – обмеження права оскарження вироку згідно з положеннями статей 394, 424 КПК України та позбавлення права вимагати в подальшому

притягнення особи до кримінальної відповідальності за відповідне кримінальне правопорушення і змінювати розмір вимог про відшкодування шкоди.

Підстави оскарження обвинувального вироку, яким затверджена ця угода в апеляційному порядку, що визначені в п. 1 ч. 1 ст. 394 КПК України, та в касаційному порядку, що визначені в п. 1 ч. 3 ст. 424 КПК України, нам зрозумілі.

Підозрюваний _____ / _____
Потерпілий _____ / _____

Передбачені у ст. 474 КПК України, права на судовий розгляд, під час якого прокурор зобов'язаний довести кожен обставину інкримінованого кримінального правопорушення, на допит у судовому засіданні свідків обвинувачення, заявлення клопотань, виклик свідків і надання суду своїх доказів мені роз'яснено і є зрозумілими.

Підозрюваний _____ / _____

5. Підозрюваний Пасічник П. П. розуміє, що виконання зобов'язання іншою стороною в межах цієї угоди цілком залежить від дотримання ним Закону і будь-якого положення складеної угоди.

У разі невиконання угоди про визнання винуватості відповідно до ст. 476 КПК України прокурор має право упродовж строків давності притягнення до кримінальної відповідальності звернутися до суду з клопотанням про скасування вироку та здійснення судового провадження в загальному порядку.

Підозрюваний _____ / _____
Потерпілий _____ / _____

6. Підозрюваний Пасічник П. П. розуміє, що умисне невиконання угоди є підставою для притягнення його до кримінальної відповідальності за ст. 389-1 КК України.

Підозрюваний _____ / _____

Угода складена 12 березня 2022 р. в 4 примірниках (1-й примірник приєднується до обвинувального акта та направляється до суду, 2-й – надається прокурору, 3-й – підозрюваному, 4-й – потерпілому).

Сторони:

Підозрюваний _____ / _____
Потерпілий _____ / _____

Теми рефератів, доповідей:

1. Ініціювання та укладення угоди відповідно до норм КПК України.
2. Особливості провадження у справах приватного обвинувачення.

3. Особливості предмета доказування та притягнення неповнолітніх осіб як обвинувачених у кримінальному провадженні.
4. Особливості застосування примусових заходів виховного характеру до неповнолітніх, які не досягли віку кримінальної відповідальності.
5. Відновлення кримінального провадження у разі видужання особи, яка після вчинення кримінального правопорушення захворіла на психічну хворобу.

Навчальний матеріал до теми

Кримінальне провадження на підставі угод.

Види угод, які можуть бути укладені у кримінальному провадженні

1) угода про примирення між потерпілим та підозрюваним чи обвинуваченим. Може бути укладена у провадженні щодо кримінальних проступків, нетяжких злочинів та у кримінальному провадженні у формі приватного обвинувачення.

2) угода між прокурором та підозрюваним чи обвинуваченим про визнання винуватості. Може бути укладена у провадженні щодо: кримінальних проступків; нетяжких злочинів; тяжких злочинів; особливо тяжких злочинів, віднесених до підслідності Національного антикорупційного бюро України за певних умов; особливо тяжких злочинів, вчинених за попередньою змовою групою осіб, організованою групою чи злочинною організацією або терористичною групою за певних умов.

Укладення угод може ініціюватися в будь-який момент після повідомлення особі про підозру до виходу суду до нарадчої кімнати для ухвалення вироку. Суд перевіряє угоду на відповідність вимогам КПК України та/або закону. Якщо суд переконається, що угода може бути затверджена, він ухвалює вирок, яким затверджує угоду і призначає узгоджену сторонами міру покарання.

Кримінальне провадження у формі приватного обвинувачення

Кримінальним провадженням у формі приватного обвинувачення є провадження, яке може бути розпочате слідчим, дізнавачем, прокурором лише на підставі заяви потерпілого щодо окремих кримінальних правопорушень, наприклад: умисне середньої тяжкості тілесне ушкодження без обтяжуючих обставин; умисне легке тілесне ушкодження; домашнє насильство; погроза вбивством без обтяжуючих обставин; залишення в небезпеці без обтяжуючих обставин; звалтування без обтяжуючих обставин; сексуальне насильство тощо.

Особливості кримінального провадження щодо неповнолітніх:

1. Здійснюється слідчим, дізнавачем, які спеціально уповноважені керівником органу досудового розслідування на здійснення досудових розслідувань щодо неповнолітніх.
2. Спеціальний предмет доказування (вік, стан здоров'я та рівень розвитку, ставлення до вчиненого діяння, умови життя та виховання тощо).
3. Обов'язкова участь захисника,

4. Обов'язкова участь батьків або інших законних представників неповнолітнього підозрюваного, обвинуваченого.
5. Особливий порядок виклику неповнолітнього підозрюваного чи обвинуваченого через його батьків або інших законних представників.
6. Проведення слідчих (розшукових) дій за участю законного представника, педагога чи психолога, а у разі необхідності – лікаря, тривалість допиту без перерви не більше однієї години, а загалом – не більше двох годин на день.
7. Застосування як загальних запобіжних заходів до неповнолітнього підозрюваного, обвинуваченого, так і спеціальних – передання їх під нагляд батьків, опікунів чи піклувальників, а до неповнолітніх, які виховуються в дитячій установі, – передання їх під нагляд адміністрації цієї установи.
8. Виділення кримінального правопорушення щодо неповнолітнього в окреме провадження.
9. Можливість застосування примусових заходів виховного характеру.

Кримінальне провадження щодо застосування примусових заходів медичного характеру.

Підстави здійснення:

- 1) особа вчинила суспільно небезпечне діяння, передбачене законом України про кримінальну відповідальність, у стані неосудності;
- 2) особа вчинила кримінальне правопорушення у стані осудності, але захворіла на психічну хворобу до постановлення вироку.

У вищезазначених випадках, слідчий, дізнавач, прокурор зобов'язані залучити експерта (експертів) для проведення психіатричної експертизи. Судовий розгляд здійснюється одноособово суддею в судовому засіданні за участю прокурора, обов'язковою участю фізичної особи, стосовно якої вирішується питання про застосування ПЗМХ, її законного представника та захисника. Судовий розгляд завершується постановленням ухвали про застосування примусових заходів медичного характеру або про відмову в їх застосуванні.

Рекомендована література: 1-3, 12, 38, 39, 54, 59, 60, 62-77, 81, 90, 91, 108-113.

ТЕМА 20. ВИКОНАННЯ СУДОВИХ РІШЕНЬ

Ключові терміни та поняття до теми: набрання судовим рішенням законної сили; порядок виконання судових рішень; звернення судового рішення до виконання; обов'язковість рішень суду; відстрочка виконання вироку; питання, які вирішуються судом під час виконання вироків.

Теоретичні питання:

1. Поняття, значення та завдання стадії виконання судових рішень.
2. Наслідки набрання законної сили судовим рішенням.

3. Порядок виконання судових рішень у кримінальному провадженні.
4. Питання, які вирішуються судом під час виконання вироків.

Питання для самоконтролю:

1. Коли вирок або ухвала суду першої інстанції, ухвала слідчого судді набирає законної сили?
2. У чому суть обов'язковості судових рішень?
3. Який порядок виконання судових рішень у кримінальному провадженні?
4. Що таке відстрочка виконання вироку?
5. Які питання вирішуються судом під час виконання вироків?
6. Чи зобов'язані органи, що виконують вирок, повідомити суд про його виконання?
7. Коли рішення суду апеляційної та касаційної інстанції набирають законної сили?
8. Коли набирає законної сили судове рішення, на яке подано апеляційну скаргу?

Виконайте тести, обравши правильний варіант відповіді.

№ 1. Коли вирок суду першої інстанції набирає законної сили?

- А) після закінчення строку подання касаційної скарги, якщо таку скаргу не було подано;
- Б) після закінчення строку подання апеляційної скарги, якщо таку скаргу не було подано;
- В) після ухвалення рішення судом апеляційної інстанції;
- Г) відразу після проголошення;
- Д) після ухвалення рішення судом касаційної інстанції.

№ 2. Коли вирок суду першої інстанції набирає законної сили у разі подання апеляційної скарги?

- А) після ухвалення рішення судом касаційної інстанції;
- Б) відразу після проголошення;
- В) після ухвалення рішення судом апеляційної інстанції;
- Г) після закінчення строку подання касаційної скарги;
- Д) правильна відповідь відсутня.

№ 3. Коли судове рішення апеляційної інстанції набирає законної сили?

- А) з моменту проголошення;
- Б) через 10 днів після проголошення;
- В) через 7 днів після проголошення;
- Г) після ухвалення рішення;
- Д) після закінчення строку на оскарження рішення.

№ 4. У який строк судове рішення, що набрало законної сили, звертається до виконання?

- А) невідкладно;
- Б) не пізніше як через 5 дні з дня набрання законної сили;
- В) не пізніше як через 3 дні з дня проголошення;
- Г) не пізніше як через 3 дні з дня набрання законної сили;
- Д) негайно.

№ 5. Який документ видає суд, якщо судове рішення підлягає виконанню органам державної виконавчої служби, приватним виконавцем?

- А) виконавчий лист;
- Б) розпорядчий лист;
- В) наказ;
- Г) інструкцію про виконання судового рішення;
- Д) рекомендаційні роз'яснення.

№ 6. Назвіть випадки, коли виконання вироку про засудження особи може бути відстрочено:

- А) тяжка хвороба виправданого, яка не перешкоджає виконанню покарання;
- Б) тяжка хвороба засудженого, яка перешкоджає виконанню покарання;
- В) в умовах надзвичайного стану;
- Г) в умовах воєнного стану;
- Д) усі відповіді правильні.

№ 7. Назвіть випадки, коли виконання вироку про засудження особи може бути відстрочено:

- А) вагітність засудженої;
- Б) тяжка хвороба засудженого, яка перешкоджає виконанню покарання;
- В) наявність у засудженої малолітньої дитини;
- Г) якщо негайне відбування покарання може мати винятково тяжкі наслідки для засудженого через особливі обставини (пожежа, стихійне лихо тощо);
- Д) усі відповіді правильні.

№ 8. Які питання вирішуються судом під час виконання вироку?

- А) про відстрочку виконання вироку;
- Б) про умовно-дострокове звільнення від відбування покарання;
- В) про заміну невідбутої частини покарання більш м'яким;
- Г) про звільнення від відбування покарання вагітних жінок;
- Д) усі відповіді правильні.

№ 9. Час перебування засудженого в лікувальній установі під час відбування покарання у виді позбавлення волі:

- А) не зараховується у строк позбавлення волі;

- Б) зараховується у строк позбавлення волі з розрахунку 2 дні в лікувальній установі дорівнює 1 дню позбавлення волі;
- В) зараховується у строк позбавлення волі;
- Г) зараховується у строк позбавлення волі з розрахунку 1 день у лікувальній установі дорівнює 2 дням позбавлення волі;
- Д) зараховується у строк позбавлення волі з розрахунку 3 дні в лікувальній установі дорівнює 1 дню позбавлення волі.

№ 10. Коли судові рішення касаційної інстанції набирає законної сили?

- А) через 10 днів після проголошення;
- Б) через 7 днів після проголошення;
- В) після ухвалення рішення;
- Г) з моменту проголошення;
- Д) після закінчення строку на оскарження рішення.

Розв'яжіть задачу.

1. Вироком міськрайонного суду від 16 липня 2022 р., Волох був засуджений за ч. 2 ст. 121 КК України. Вирок був оскаржений захисником, але апеляційний суд 18 вересня 2022 р. залишив його без змін. 20 вересня матеріали кримінального провадження були повернуті до суду першої інстанції.

Як КПК України регламентовано порядок набрання вироком законної сили? Коли вирок набрав законної сили і коли він підлягає виконанню?

2. Лукаш був засуджений за розбій, вчинений за попередньою змовою (ч. 2 ст. 187 КК України) до 9 років позбавлення волі. Однак він просив про відстрочку виконання вироку, бо на утриманні в нього перебуває 16 річний син.

Назвіть підстави для відстрочки виконання вироку. Чи має право Лукаш на таку відстрочку?

Завдання для самостійної роботи:

1. Проаналізуйте Кримінальний виконавчий кодекс від 11 липня 2013 р. і вкажіть види органів і установ виконання покарань.

Теми рефератів, доповідей:

1. Відстрочка виконання обвинувального вироку.
2. Порядок та строки набрання вироком законної сили.
3. Питання, пов'язані з виконанням вироку.

Навчальний матеріал до теми

Виконання судових рішень – це стадія кримінального провадження, спрямована на реалізацію судового рішення, яке набрало законної сили.

Якщо судові рішення набрали законної сили, воно обов'язкове для осіб, які беруть участь у кримінальному провадженні, а також для усіх фізичних та юридичних осіб, органів державної влади та органів місцевого самоврядування, їх службових осіб.

Вирок або ухвала суду першої інстанції, ухвала слідчого судді, якщо інше не передбачено КПК України, набирає законної сили після закінчення строку подання апеляційної скарги, якщо таку скаргу не було подано. У разі подання апеляційної скарги, судові рішення, якщо його не скасовано, набирає законної сили після ухвалення рішення судом апеляційної інстанції.

Судові рішення суду апеляційної та касаційної інстанцій набирають законної сили з моменту їх проголошення.

Спосіб, строк і порядок виконання судового рішення за необхідності визначаються в самому рішенні, а процесуальні питання, пов'язані з його виконанням, вирішує суддя суду першої інстанції одноособово. Звернення судового рішення до виконання відбувається протягом трьох днів з дня набрання ним законної сили або повернення матеріалів кримінального провадження до суду першої інстанції.

Рекомендована література: 1-4, 18, 21, 53, 62-77, 81, 91, 108-113.

ТЕМА 21. МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО ПІД ЧАС КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ

Ключові терміни та поняття до теми: міжнародна правова допомога; видача особи (екстрадиція); уповноважений (центральний) орган; екстрадиційний арешт; запитуюча сторона; запитувана сторона; перейняття кримінального провадження; запит про міжнародну правову допомогу.

Теоретичні питання:

1. Поняття міжнародної правової допомоги та загальні засади міжнародного співробітництва.
2. Запит про міжнародну правову допомогу: форма та зміст.
3. Форми міжнародного співробітництва: загальна характеристика.
4. Міжнародна правова допомога під час проведення процесуальних дій.
5. Видача осіб, які вчинили кримінальне правопорушення (екстрадиція).
6. Кримінальне провадження в порядку перейняття.
7. Визнання та виконання вироків судів іноземних держав.
8. Передача засуджених осіб.

Питання для самоконтролю:

1. Який обсяг міжнародного співробітництва під час кримінального провадження?
2. Хто складає запит про міжнародне співробітництво?
3. Як запит про міжнародне співробітництво надсилається за кордон?

4. Який зміст запиту про міжнародну правову допомогу?
5. У яких випадках запитуючій стороні може бути відмовлено у виконанні запиту?
6. Які дії можуть бути проведені на території України з метою виконання запиту про надання міжнародної правової?
7. З якою метою здійснюється тимчасова передача особи в Україну?
8. У яких випадках здійснюється допит за запитом компетентного органу іноземної держави за допомогою відео- або телефонної конференції?
9. За яких умов направляється запит про видачу особи (екстрадицію)?
10. Які права має особа, стосовно якої розглядається питання про видачу (екстрадицію) в іноземну державу?
11. Що таке екстрадиційний арешт?
12. Назвіть випадки відмови у видачі особи іноземній державі?
13. Який зміст клопотання про передання кримінального провадження?
14. Які умови передачі засуджених осіб і їх прийняття для відбування покарання?

Виконайте тести, обравши правильний варіант відповіді.

№ 1. Хто під час досудового розслідування звертається із запитом про міжнародну правову допомогу?

- А) слідчий суддя;
- Б) апеляційний суд;
- В) Верховний Суд;
- Г) Офіс Генерального прокурора;
- Д) слідчий, який здійснює досудове розслідування.

№ 2. Хто розглядає запити судів про міжнародну правову допомогу у кримінальному провадженні під час судового провадження?

- А) Міністерство юстиції України;
- Б) Офіс Генерального прокурора;
- В) Верховний суд;
- Г) суд апеляційної інстанції;
- Д) суд касаційної інстанції.

№ 3. На який термін може бути застосований тимчасовий арешт до затриманої особи, яка вчинила злочин за межами України?

- А) до 30 діб або на інший встановлений відповідним міжнародним договором України строк;
- Б) до 40 діб або на інший встановлений відповідним міжнародним договором України строк;
- В) до 60 діб;
- Г) не менше як 40 діб або на інший встановлений відповідним міжнародним договором України строк;
- Д) до 15 діб.

№ 4. У якому випадку уповноважений (центральный) орган України може застосувати процедуру видачі особи (екстрадиції) у спрощеному порядку?

- А) за наявності згоди запитуючої сторони.
- Б) за наявності згоди такої особи на її видачу (екстрадицію), затвердженої прокурором.
- В) за наявності згоди такої особи на її видачу (екстрадицію), затвердженої слідчим.
- Г) за наявності згоди запитуваної сторони.
- Д) за наявності згоди такої особи на її видачу (екстрадицію), затвердженої слідчим суддею.

№ 5. З якої стадії розпочинається кримінальне провадження, що перейняте від компетентного органу іншої держави?

- А) судовий розгляд;
- Б) підготовче провадження;
- В) досудове розслідування;
- Г) порушення кримінальної справи;
- Д) судове розслідування.

№ 6. Який документ про надання міжнародної правової допомоги складається органом, що здійснює кримінальне провадження?

- А) лист;
- Б) постанова;
- В) звернення;
- Г) запит;
- Д) розпорядження.

№ 7. Протягом якого терміну уповноважений (централізований) орган України надсилає запит про міжнародну правову допомогу уповноваженому (централізованому) органу запитуваної сторони?

- А) 7 днів;
- Б) 5 днів;
- В) 10 днів;
- Г) 1 місяць;
- Д) 2 місяця.

№ 8. Що включає екстрадиція?

- А) офіційне звернення про встановлення місця перебування на території запитуваної держави особи, яку необхідно видати, та видачу такої особи;
- Б) перевірку обставин, що можуть перешкоджати видачі;
- В) прийняття рішення за запитом;
- Г) фактичну передачу такої особи під юрисдикцію запитуючої держави;
- Д) всі відповіді правильні.

№ 9. Який строк екстрадиційної перевірки?

- А) 10 днів;
- Б) 60 днів;
- В) 1 місяць;
- Г) 12 місяців;
- Д) 20 днів.

№ 10. Формами міжнародного співробітництва є:

- А) міжнародна правова допомога під час проведення процесуальних дій;
- Б) видача осіб, які вчинили кримінальне правопорушення (екстрадиція);
- В) кримінальне провадження в порядку перейняття;
- Г) визнання та виконання вироків судів іноземних держав;
- Д) всі відповіді правильні.

Розв'яжіть задачу.

1. Ацбергер, громадянин Німеччини, який був в Ужгороді у відрядженні, став свідком кримінального правопорушення. Слідчий, який проводив досудове розслідування, 27 серпня 2022 р. надіслав до Міністерства юстиції України запит про міжнародну правову допомогу про допит свідка Ацбергера. Міністерство юстиції України розглянуло запит і через 2 тижні запит був надісланий уповноваженому органу Німеччини дипломатичним шляхом.

Чи було в даному випадку дотримано процедуру направлення запиту про міжнародну правову допомогу?

2. Прокурор, який здійснював нагляд за додержанням законів під час досудового розслідування, в довільній формі підготував клопотання про видачу громадянина України Левка, який перебував у Польщі в Україну. Це клопотання прокурор надіслав у Офіс Генерального прокурора, звідки протягом 10 днів запит було направлено до компетентного органу іноземної держави.

Який порядок підготовки документів та направлення запитів про видачу особи (екстрадицію)?

Чи були допущені порушення кримінального процесуального закону?

Завдання для самостійної роботи:

1. Ознайомтеся зі змістом запиту (доручення) про допит як свідка/експерта/потерпілого/обвинуваченого. Для цього використовуйте Інструкцію про порядок здійснення міжнародного співробітництва з питань взаємної правової допомоги, видачі правопорушників (екстрадиції), передачі (прийняття) засуджених осіб, виконання вироків та інших питань міжнародного судового співробітництва у кримінальному провадженні під час судового провадження, затверджену Наказом Міністерства юстиції України від 19 серпня 2019 р. № 2599/5.

Теми рефератів, доповідей:

1. Суб'єкти міжнародного співробітництва під час кримінального провадження.
2. Правова основа міжнародного співробітництва під час кримінального провадження.
3. Порядок та умови перейняття кримінального провадження від іноземних держав.

Навчальний матеріал до теми

Міжнародна правова допомога – проведення компетентними органами однієї держави процесуальних дій, виконання яких необхідне для досудового розслідування, судового розгляду або для виконання вироку, ухваленого судом іншої держави або міжнародною судовою установою.

Форми міжнародного співробітництва.

1. *Міжнародна правова допомога під час проведення процесуальних дій.* На території України з метою виконання запиту про надання міжнародної правової допомоги можуть бути проведені будь-які процесуальні дії, передбачені КПК України або міжнародним договором, наприклад вручення документів, допит шляхом проведення відео- або телефонної конференції, розшук, арешт і конфіскація майна тощо.

2. *Видача осіб, які вчинили кримінальне правопорушення (екстрадиція),* державі, компетентними органами якої ця особа розшукується, для притягнення до кримінальної відповідальності або виконання вироку. Екстрадиція включає: офіційне звернення про встановлення місця перебування на території запитуваної держави особи, яку необхідно видати, та видачу такої особи; перевірку обставин, що можуть перешкоджати видачі; прийняття рішення за запитом; фактичну передачу такої особи під юрисдикцію запитуючої держави.

3. *Кримінальне провадження в порядку перейняття,* тобто здійснення компетентними органами однієї держави розслідування з метою притягнення особи до кримінальної відповідальності за злочини, вчинені на території іншої держави, за її запитом.

4. *Визнання та виконання вироків судів іноземних держав* – це визначений законом порядок, що забезпечує можливість виконання вироку в іншій державі, ніж тій, судом якої було постановлено вирок

5. *Передача засуджених осіб,* що забезпечує реалізацію права засудженого відбувати покарання у державі, громадянином якої він є. У КПК України передбачено два види передачі засуджених осіб: передача особи, засудженої судом України, для відбування покарання в іноземну державу; передача/ прийняття громадянина України, засудженого судом іноземної держави, для відбування покарання в Україні.

Міжнародне співробітництво здійснюється в Україні центральним органом України. На стадії досудового розслідування – це Офіс Генерального прокурора та Національне антикорупційне бюро України. Під час судового провадження – Міністерство юстиції України.

Рекомендована література: 1-3, 6, 7, 9, 10, 62-77, 81, 82, 90, 91, 105, 108-113.

ТЕМА 22. ОСОБЛИВОСТІ СПІВРОБІТНИЦТВА З МІЖНАРОДНИМ КРИМІНАЛЬНИМ СУДОМ

Ключові терміни та поняття до теми: Міжнародний кримінальний суд; центральні органи України щодо співробітництва з МКС; тимчасова передача особи до МКС; запит (прохання) до МКС про надання допомоги; тимчасовий арешт.

Теоретичні питання:

1. Повноваження центральних органів України щодо співробітництва з МКС.
2. Виконання прохання МКС про надання допомоги.
3. Передача особи до МКС у спрощеному порядку.
4. Застосування тримання під вартою на прохання МКС.

Питання для самоконтролю:

1. Які повноваження Офісу Генерального прокурора щодо співробітництва з МКС?
2. Який порядок та строки виконання прохання МКС про надання допомоги, яке стосується проведення процесуальних дій?
3. Чи може центральний орган України повністю або частково відмовити у виконанні прохання МКС про надання допомоги?
4. Які права має особа, стосовно якої надійшло прохання МКС про співробітництво?
5. Які обставини враховуються слідчим суддею при постановленні ухвали про тимчасове звільнення особи і обрання їй запобіжного заходу, не пов'язаного з триманням під вартою?
6. З якою метою може здійснюватися тимчасова передача особи до МКС?
7. Про відшкодування яких витрат центральний орган України може звернутися до МКС?
8. Які обставини враховує слідчий суддя при постановленні ухвали про тимчасове звільнення особи та обрання запобіжного заходу, не пов'язаного з триманням під вартою?
9. Назвіть випадки, коли центральний орган України проводить консультації з МКС.
10. З якою метою здійснюється співробітництво з МКС?

Виконайте тести, обравши правильний варіант відповіді.

№ 1 . Який запобіжний захід застосовується до особи на прохання МКС?

- А) домашній арешт;
- Б) застава;
- В) тримання під вартою;
- Г) особисте зобов'язання;
- Д) особиста порука.

№ 2. Хто забезпечує співробітництво з МКС під час розслідування та судового розгляду?

- А) суд;
- Б) керівник органу досудового розслідування;
- В) прокурор, який здійснює провадження;
- Г) Офіс Генерального прокурора;
- Д) Міністерство юстиції України.

№ 3. Хто забезпечує співробітництво з МКС під час виконання вироків чи інших рішень МКС?

- А) керівник органу досудового розслідування;
- Б) Міністерство юстиції України;
- В) прокурор, який здійснює провадження;
- Г) Офіс Генерального прокурора;
- Д) слідчий суддя.

№ 4. Які права до початку допиту має особа, стосовно якої є підстави вважати, що вона вчинила злочин, який підпадає під юрисдикцію МКС?

- А) бути поінформованою про те, що є підстави вважати, що нею було вчинено злочин, який підпадає під юрисдикцію МКС;
- Б) не давати показань або пояснень;
- В) користуватися правовою допомогою;
- Г) бути допитаною у присутності захисника;
- Д) всі відповіді правильні.

№ 5. На який строк застосовується тримання під вартою на прохання МКС?

- А) до 60 діб;
- Б) до 30 діб;
- В) до 90 діб;
- Г) до 45 діб;
- Д) до 1 місяця.

№ 6. Що є підставою для вирішення слідчим суддею питання про обрання тримання під вартою до фактичної передачі особи до МКС?

- А) прохання МКС;
- Б) звернення секретаріату МКС;
- В) прохання прокурора МКС;

- Г) прохання особи щодо якої вирішується питання про застосування тримання під вартою;
- Д) ордер на арешт особи, виданий МКС.

№ 7. Які повноваження здійснює Офіс Генерального прокурора щодо співробітництва з МКС?

- А) розглядає прохання МКС та організовує їх виконання;
- Б) організовує прийом-передачу осіб до МКС;
- В) направляє докази до МКС;
- Г) забезпечує зберігання доказів і захист інформації на прохання МКС;
- Д) всі відповіді правильні.

№ 8. Хто надає дозвіл на транзитне перевезення через територію України особи, яка передається іншою державою до МКС?

- А) МКС;
- Б) центральний орган України щодо співробітництва з МКС;
- В) прокурор;
- Г) голова СБУ;
- Д) голова державної прикордонної служби України.

№ 9. Протягом якого строку з дня одержання ухвали слідчого судді центральний орган України організовує передачу особи до МКС у спрощеному порядку?

- А) 10 днів;
- Б) 5 днів;
- В) 7 днів;
- Г) 3 дні;
- Д) 15 днів.

№ 10. Хто розглядає клопотання прокурора про застосування до особи запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою на прохання МКС?

- А) Генеральний прокурор;
- Б) керівник органу досудового розслідування;
- В) слідчий суддя;
- Г) керівник слідчого підрозділу органу безпеки;
- Д) колегіально судом у складі трьох суддів.

Розв'яжіть задачу.

1. Слідчий суддя постановив ухвалу про затвердження згоди особи на передачу до МКС у спрощеному порядку та про застосування до особи запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою до фактичної передачі до МКС. Обласна прокуратура надіслала ухвалу до центрального органу України, який організував передачу особи до МКС у спрощеному порядку протягом місяця.

Чи потрібна згода особи на передачу до МКС у спрощеному порядку? Проаналізуйте ситуацію на відповідність КПК України.

2. Слідчий звернувся до прокурора з клопотанням про застосування до Іваненко запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою на прохання МКС про тимчасовий арешт. Прокурор своєю постановою застосував тримання під вартою строком на 30 днів. Враховуючи, що прохання від МКС про арешт і передачу так і не надійшло, прокурор продовжив тримання під вартою ще на 30 днів.

Яка процедура застосування до особи запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою на прохання МКС про тимчасовий арешт?

Чи було порушено норми кримінального процесуального закону?

Теми рефератів, доповідей:

1. Міжнародний кримінальний суд – важливий механізм розслідування воєнних злочинів Росії в Україні.
2. Виконання Україною прохань Міжнародного кримінального суду про надання допомоги.
3. Застосування до особи запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою на прохання Міжнародного кримінального суду про тимчасовий арешт: порядок та строки.

Навчальний матеріал до теми

Міжнародний кримінальний суд заснований на основі Римського статуту, прийнятого в 1998 році, та постійно діє з липня 2002 року. Україна підписала Римський статут ще 20 січня 2000 року, але так і не ратифікувала його, проте визнала юрисдикцію Суду за окремими статтями. Компетенція суду обмежена такими видами злочинів: геноцид, злочини проти людяності, воєнні злочини, злочин агресії.

Співробітництво з МКС під час розслідування та судового розгляду забезпечує Офіс Генерального прокурора, а під час виконання вироків чи інших рішень МКС, ухвалених за результатами розгляду справи, – Міністерство юстиції України.

Співробітництво з МКС з метою сприяння у притягненні до кримінальної відповідальності та покаранні осіб, які вчинили злочини, що підпадають під його юрисдикцію, здійснюється шляхом вжиття необхідних заходів на прохання Міжнародного кримінального суду про співробітництво, в тому числі прохання про надання допомоги, про тимчасовий арешт, про арешт і передачу особи, а також інші прохання, які можуть направлятися відповідно до Римського статуту Міжнародного кримінального суду.

Особа, стосовно якої надійшло прохання Міжнародного кримінального суду про її допит як свідка, потерпілого, експерта, підозрюваного або обвинуваченого, користується всіма правами, передбаченими КПК України для відповідних учасників кримінального провадження.

Особи, яка тримається під вартою або відбуває покарання у виді позбавлення волі на території України, може бути тимчасово передано на прохання МКС для давання показань або участі в інших процесуальних діях під час розгляду справи Міжнародним кримінальним судом. На прохання МКС про тимчасовий арешт до особи застосовується запобіжний захід у вигляді тримання під вартою до шістдесяти діб (тимчасовий арешт).

В свою чергу центральний орган України може надсилати до Міжнародного кримінального суду запити (прохання) про надання допомоги, складені слідчим за погодженням з прокурором, прокурором або судом, які стосуються кримінальних проваджень щодо злочинів, що підпадають під юрисдикцію Міжнародного кримінального суду, або інших тяжких і особливо тяжких злочинів.

Рекомендована література: 1-3, 10, 32, 62-77, 81, 82, 90, 91, 108-113.

Фабула № 1 для проведення ігрового судового засідання

Працівниками поліції, що прибули на місце вчинення злочину, виявлено труп на вул. Мукачівській у м. Ужгород 21 грудня 2021 р. о 23.30 год.

У результаті розслідування встановлено, що жителі м. Ужгорода Іванчук Федір Федорович і Петрук Олексій Олексійович 21 грудня 2021 р. о 23 год., перебуваючи в нетверезому стані, здійснили напад на Власенка Антона Антоновича. Під час бійки Іванчук Федір Федорович завдав Власенку Антонові Антоновичу удару фінським ножом під ліву лопатку, внаслідок чого останній помер на місці.

Громадяни Іванчук і Петрук забрали шапку та гаманець Власенка Антона Антоновича і з місця події зникли.

З показань свідка Ілько Марії Степанівни: «Я бачила, як пізно ввечері 21 грудня 2021 р. двоє чоловіків гналися за третім. Це було близько 23 год. на вулиці Мукачівській. Чоловік, що втікав, був одягнений у темне пальто, шапку, в руках тримав чорний портфель. Він цей портфель кинув на землю, але переслідувачі не зупинилися. Мене вони не бачили, бо я була у неосвітленому місці. Один із них високого зросту, був одягнений у коротку коричневу курточку й білу лижну шапку. Другого я не розгледіла. Наступного дня я дізналася від матері, що вночі на вулиці Мукачівській убито чоловіка».

Допитаний як обвинувачений у злочині, передбаченому п. 6 ч. 2 ст. 115 КК України, Іванчук Федір Федорович вину свою у вчиненні злочину визнав частково й пояснив: «21 грудня 2021 р. о 22 год. я зайшов у гості до Петрука. З собою приніс пляшку горілки, яку ми й розпили. Ми сиділи, розмовляли, а потім я запропонував вийти на вулицю «прогулятися». На столі я взяв фінський ніж і поклав собі в кишеню. Просто так. На вул. Мукачівській я побачив незнайомого чоловіка й запропонував налякати його. Коли ми порівнялися, Петрук попросив незнайомого закурити. Останній дістав пачку сигарет і дав нам по дві сигарети. Несподівано чоловік, кинувши портфель і сигарети, почав утікати. Ми побігли за незнайомим. Я першим наздогнав його й ударом збив з ніг. Він упав, а коли підвівся з землі, то підбіг Петрук Олексій Олексійович, і чоловік ударив його в обличчя. Я дістав ніж, яким хотів налякати незнайомого. У цей час Петрук Олексій Олексійович ударив незнайомця й відкинув на мене. Коли він падав, то наштовхнувся на ніж. Ми зрозуміли, що трапилося щось непоправне, й вирішили якомога швидше зникнути. З землі я підняв шапку, забрав з внутрішньої кишені гаманець. Після цього ми повернулися на квартиру до Петрука».

Допитаний як обвинувачений у злочині, передбаченому п. 6 ч. 2 ст. 115 КК України Петрук Олексій Олексійович, що має судимість за крадіжку, вину свою у вчиненні злочину не визнав і пояснив: «21 грудня 2021 р. близько 23.00 год. я разом з Іванчуком йшов по вулиці Мукачівській. Підійшовши до незнайомого нам чоловіка, я попросив у нього сигарету. Він дав нам дві сигарети, після чого несподівано почав тікати. Коли ми його наздогнали, між нами зав'язалася бійка

і Іванчук, захищаючись від агресивного незнайомця, вдарив його ножом. Це була самооборона. Ніяких речей від незнайомця я не брав».

Слідчим проведено пред'явлення для впізнання Іванчука Федора Федоровича. Ілько Марія Степанівна впізнала його як нападника.

Свідок Ковач Томаш Томашович, житель м. Дебрецен (Угорщина) повідомив, що приїхав у м. Ужгород у відрядження. 21 грудня 2021 р. він, розмовляючи по телефону, підійшов до вікна в квартирі, яку орендував на вул. Мукачівській, і побачив, як двоє чоловіків б'ють третього. Впізнати він їх не міг, бо було темно, однак відразу викликав поліцію. Для перекладу пояснень свідка залучався перекладач з угорської мови Дідаш Олена Павлівна.

На вилученому фінському ножі були відбитки пальців. Експерт Сидоренко Василь Васильович, що провів дактилоскопічну експертизу, у висновку зазначив, що вірогідність, що це відбитки пальців Іванчука Федора Федоровича, становить 94 %.

Дружина потерпілого Власенко Надія Степанівна повідомила, що 21 грудня 2021 р. її чоловік не повернувся з роботи. Про його смерть дізналася від працівника поліції. На утриманні у неї залишився неповнолітній син. Просила покарати винних у смерті її чоловіка.

Учасники: 1) головуючий; 2) суддя; 3) суддя; 4) запасний суддя; 5) прокурор; 6) дружина потерпілого; 7) неповнолітній син потерпілого; 8) обвинувачений Іванчук Федір Федорович; 9) обвинувачений Петрук Олексій Олексійович; 10) адвокат обвинуваченого Іванчука Федора Федоровича; 11) адвокат обвинуваченого Петрука Олексія Олексійовича; 12) свідок Ілько Марія Степанівна; 13) свідок Ковач Томаш Томашович; 14) секретар судового засідання; 15) судовий розпорядник; 16) експерт; 17) перекладач.

Завдання для студентів відповідно до отриманої ролі:

- прокурору скласти обвинувальний акт;
- суддям скласти вирок суду;
- експерту скласти висновок за результатами проведеної експертизи;
- адвокатам скласти промови для судових дебатів;
- обвинуваченим підготувати останнє слово;
- секретарю скласти журнал судового засідання;
- судовому розпоряднику підготувати пам'ятки про права та обов'язки учасників провадження.

Фабула № 2 для проведення ігрового судового засідання

Галушка Сергій Михайлович створив організовану групу разом із Сорокою Іваном Івановичем та Рябцем Миколою Миколайовичем для викрадення чужого майна.

5 травня 2022 р. співучасники таємно з будинку № 25 на вул. Легоцького у м. Ужгороді викрали відеомагнітофон «Samsung» вартістю 300 грн., холодильник однокамерний «Nord» вартістю 1000 грн. Внаслідок вчинення злочину потерпілому Приходько Володимирі Івановичу завдано матеріальної шкоди на загальну суму 1300 грн. Отримані від продажу викраденого кошти були розподілені між співучасниками.

8 травня 2022 р. обвинувачені у стані алкогольного сп'яніння з корисних мотивів здійснили напад на Ковач Мар'яну Степанівну. Галушка С. М. схопив її за обличчя, закрив їй рот та примусово утримував її, спричинивши фізичну біль. У цей час Рябець М. М. вирвав з руки потерпілої жіночу сумочку вартістю 580 грн., в якій знаходився гаманець вартістю 400 грн. та гроші у сумі 1200 грн., мобільний телефон «Samsung A52» вартістю 7700 грн. з картою оператора мобільного зв'язку «МТС» вартістю 100 грн.

Продовжуючи злочинну діяльність, 18 грудня 2016 р. співучасники повторно здійснили напад на 15-річного Калинича Валентина Валерійовича та 14-річного Сизого Миколу Миколайовича. Обвинувачений Сорока І. І. повалив на землю неповнолітнього Калинича В. В., а обвинувачений Рябець М. М. побіг за Сизим М. М. Наздогнавши неповнолітнього, заламав йому обидві руки за спину та утримував потерпілого у такому положенні. Галушка С. М. обшукав кишені обох потерпілих та викрав гроші у сумі 250 грн., мобільний телефон «Nokia 300» вартістю 1200 грн. та срібний ланцюжок вартістю 150 грн.

9 червня 2022 р. обвинувачені побачили чоловіка, який знаходився у нетверезому стані та вирішили відкрито заволодіти його майном. Двоє тримали потерпілого Люлька Івана Олеговича, а обвинувачений Сорока І. І. двічі ударив кулаком чоловіка в обличчя. Внаслідок злочину викрадено мобільний телефон «LG s501» вартістю 1000 грн. з картою мобільного оператора «МТС» вартістю 75 грн. та гроші у сумі 300 грн.

Обвинувачені визнали свою вину та повернули потерпілим майно та грошові кошти, просили суворо їх не карати.

Учасники: 1) головуєчий; 2) суддя; 3) суддя; 4) запасний суддя; 5) прокурор; 6) обвинувачений Галушка С. М.; 7) обвинувачений Сорока І. І.; 8) обвинувачений Рябець М. М.; 9) адвокат Галушки С. М.; 10) адвокат Сороки І. І.; 11) потерпілий Приходько В. І.; 12) потерпіла Ковач М. С.; 13) потерпілий 15-річний Калинич В. В.; 14) законний представник – батько Калинича В. В.; 15) потерпілий 14-річний Сизий М. М.; 16) законний представник – мати Сизого М. М.; 17) потерпілий Люлька І. О.; 18) секретар судового засідання; 19) судовий розпорядник.

Завдання для студентів відповідно до отриманої ролі:

- прокурору скласти обвинувальний акт;
- суддям скласти вирок суду;
- адвокатам скласти промови для судових дебатів;
- обвинуваченим підготувати останнє слово;
- секретарю скласти журнал судового засідання;
- судовому розпоряднику підготувати пам'ятки про права та обов'язки учасників провадження.

ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Поняття та завдання кримінального провадження.
2. Історичні форми кримінального процесу.
3. Система (стадії) кримінального провадження в Україні.
4. Співвідношення кримінального процесу з суміжними галузями знань.
5. Поняття, ознаки та значення засад кримінального провадження.
6. Класифікація засад кримінального провадження.
7. «Законність» як засада кримінального провадження.
8. «Розумність строків» як засада кримінального провадження.
9. «Безпосередність дослідження показань, речей і документів» як засада кримінального провадження.
10. «Презумпція невинуватості» як засада кримінального провадження.
11. «Змагальність» як засада кримінального провадження.
12. «Забезпечення права на захист» як засада кримінального провадження.
13. «Гласність та відкритість судового розгляду», «Публічність» як засади кримінального провадження.
14. «Мова, якою здійснюється кримінальне судочинство» як засада кримінального провадження.
15. «Невтручання у приватне життя» як засада кримінального провадження.
16. «Недоторканість житла чи іншого володіння особи» як засада кримінального провадження.
17. «Рівність перед законом і судом» як засада кримінального провадження.
18. Суб'єкти кримінального провадження, їх класифікація.
19. Суд, слідчий суддя, присяжний як суб'єкти кримінального провадження.
20. Сторона обвинувачення: загальна характеристика.
21. Сторона захисту: загальна характеристика.
22. Участь потерпілого, його представника, законного представника у кримінальному провадженні.
23. Процесуальний статус цивільного позивача та відповідача, їх представників як учасників кримінального провадження.
24. Процесуальний статус представника юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, третьої особи, щодо майна якої вирішується питання про арешт.
25. Процесуальний статус свідка в кримінальному провадженні.
26. Процесуальний статус експерта та спеціаліста в кримінальному провадженні.
27. Процесуальний статус перекладача, понятих, представника органу пробації в кримінальному провадженні.
28. Процесуальний статус секретаря судового засідання та судового розпорядника.
29. Обставини, що виключають участь суб'єктів у кримінальному провадженні.
30. Предмет доказування у кримінальному провадженні та його структура.
31. Докази у кримінальному провадженні, їх властивості та джерела.
32. Заходи забезпечення кримінального провадження, їх ознаки та класифікація.

33. Загальна характеристика окремих видів заходи забезпечення кримінального провадження (крім запобіжних заходів).
34. Поняття, мета і підстави застосування запобіжних заходів.
35. Види запобіжних заходів та їх характеристика.
36. Стадія досудового розслідування: форми та строки.
37. Поняття, підстави, умови та процесуальний порядок зупинення досудового розслідування.
38. Форми закінчення досудового розслідування.
39. Загальні вимоги до проведення слідчих (розшукових) дій.
40. Класифікація слідчих (розшукових) дій.
41. Допит як слідча (розшукова) дія.
42. Огляд як слідча (розшукова) дія.
43. Експертиза трупа як слідча (розшукова) дія.
44. Освідування як слідча (розшукова) дія.
45. Пред'явлення для впізнання як слідча (розшукова) дія.
46. Обшук як слідча (розшукова) дія.
47. Загальні положення проведення негласних слідчих (розшукових) дій.
48. Види негласних слідчих (розшукових) дій.
49. Стадія підготовчого провадження: загальна характеристика.
50. Поняття, значення та види підсудності.
51. Суть, завдання та значення стадії судового розгляду.
52. Наслідки нез'явлення учасників провадження на судове засідання.
53. Дистанційне судове провадження: підстави, умови і порядок проведення.
54. Межі судового розгляду. Підстави та порядок зміни обвинувачення в суді.
55. Процесуальний статус головуючого судді, його повноваження.
56. Структура судового розгляду та її значення.
57. Суть законного складу суду і його незмінності під час судового розгляду.
58. Предмет, порядок та значення судових дебатів.
59. Процедура останнього слова обвинуваченого та його значення.
60. Зміст, значення та форма протоколу судового засідання.
61. Поняття «судове рішення», його значення та види.
62. Властивості судового рішення.
63. Вирок як судове рішення: форма, зміст, підстави ухвалення та види.
64. Ухвала та постанова суду як вид судового рішення.
65. Порядок ухвалення судового рішення та окрема думка судді.
66. Виправлення описок і очевидних арифметичних помилок у судовому рішенні.
67. Правова модель суду присяжних в Україні. Підстави для судового розгляду судом присяжних.
68. Порядок формування списків присяжних та виклику їх до суду. Права та обов'язки присяжних.
69. Порядок наради і голосування судом присяжних.
70. Судові рішення, що можуть бути оскаржені в апеляційному порядку.
71. Суб'єкти права на апеляційне оскарження.

72. Рішення апеляційної інстанції, які можуть бути ухвалені за результатами апеляційного розгляду.
73. Порядок і строки апеляційного оскарження.
74. Межі перегляду судом апеляційної інстанції рішень суду першої інстанції.
75. Порядок доповнення, зміни і відмови від апеляційної скарги.
76. Рішення суду апеляційної інстанції, які можуть бути ухвалені за результатами апеляційного розгляду.
77. Суть, завдання і значення стадії касаційного провадження.
78. Судові рішення, що можуть бути оскаржені в касаційному порядку.
79. Суб'єкти права на касаційне оскарження.
80. Порядок і строки касаційного оскарження.
81. Межі перегляду судом касаційної інстанції рішень суду першої та апеляційної інстанцій.
82. Рішення суду касаційної інстанції, які можуть бути ухвалені за результатами касаційного розгляду.
83. Стадія перегляду судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами: загальна характеристика.
84. Види та зміст нововиявлених обставин.
85. Види та зміст виключних обставин.
86. Суть, завдання та значення стадії виконання судових рішень.
87. Порядок виконання судових рішень у кримінальному провадженні.
88. Провадження на підставі угод як особливий порядок кримінального провадження.
89. Провадження у формі приватного обвинувачення як особливий порядок кримінального провадження.
90. Провадження щодо окремої категорії осіб та провадження, яке містить державну таємницю як особливі порядки кримінального провадження.
91. Провадження щодо неповнолітніх як особливий порядок кримінального провадження.
92. Застосування примусових заходів виховного характеру до неповнолітніх, які не досягли віку кримінальної відповідальності.
93. Провадження щодо застосування примусових заходів медичного характеру як особливий порядок кримінального провадження.
94. Загальні засади міжнародного співробітництва у кримінальних справах.
95. Міжнародна правова допомога при проведенні процесуальних дій.
96. Порядок видачі осіб, які вчинили кримінальне правопорушення (екстрадиції).
97. Провадження у порядку перейняття.
98. Порядок визнання та виконання вироків судів іноземних держав.
99. Особливий режим досудового розслідування, судового розгляду в умовах воєнного стану.
100. Обсяг і порядок співробітництва з Міжнародним кримінальним судом.

Глосарій

1. **Арешт майна** – захід забезпечення кримінального провадження, який полягає у тимчасовому позбавленні за ухвалою слідчого судді або суду права на відчуження, розпорядження та/або користування майном, щодо якого існує сукупність підстав чи розумних підозр вважати, що воно є доказом кримінального правопорушення, підлягає спеціальній конфіскації у підозрюваного, обвинуваченого, засудженого, третіх осіб, конфіскації у юридичної особи, для забезпечення цивільного позову, стягнення з юридичної особи отриманої неправомірної вигоди, можливої конфіскації майна

2. **Близькі родичі та члени сім'ї** – чоловік, дружина, батько, мати, вітчим, мачуха, син, дочка, пасинок, падчерка, рідний брат, рідна сестра, дід, баба, прадід, прабаба, внук, внучка, правнук, правнучка, усиновлювач чи усиновлений, опікун чи піклувальник, особа, яка перебуває під опікою або піклуванням, а також особи, які спільно проживають, пов'язані спільним побутом і мають взаємні права та обов'язки, у тому числі особи, які не перебувають у шлюбі.

3. **Виправданий** – обвинувачений, виправдувальний вирок суду щодо якого набрав законної сили.

4. **Вирок** – судове рішення, у якому суд вирішує обвинувачення по суті.

5. **Висновок експерта** – це докладний опис проведених експертом досліджень та зроблені за їх результатами висновки, обґрунтовані відповіді на запитання, поставлені особою, яка залучила експерта, або слідчим суддею чи судом, що доручив проведення експертизи.

6. **Відсторонення від посади** – захід забезпечення кримінального провадження, який застосовується щодо особи, яка підозрюється або обвинувачується у вчиненні злочину на строк не більше двох місяців, з можливістю продовження.

7. **Вмотивоване рішення** – рішення, в якому наведені належні й достатні мотиви та підстави його ухвалення.

8. **Головуючий** – суддя, який розглядає справу одноособово, а при колегіальному розгляді справи - суддя-доповідач, визначений Єдиною судовою інформаційно-телекомунікаційною системою під час розподілу справи.

9. **Державне обвинувачення** – процесуальна діяльність прокурора, що полягає у доведенні перед судом обвинувачення з метою забезпечення кримінальної відповідальності особи, яка вчинила кримінальне правопорушення;

10. **Дізнання** – форма досудового розслідування, в якій здійснюється розслідування кримінальних проступків.

11. **Докази** – фактичні дані, отримані у передбаченому КПК України порядку, на підставі яких слідчий, прокурор, слідчий суддя і суд встановлюють наявність чи відсутність фактів та обставин, що мають значення для кримінального провадження та підлягають доказуванню.

12. **Документ у кримінальному провадженні** – спеціально створений з метою збереження інформації матеріальний об'єкт, який містить зафіксовані за допомогою письмових знаків, звуку, зображення тощо відомості, що можуть бути використані як доказ факту чи обставин, що встановлюються під час кримінального провадження.

13. **Домашній арешт** – запобіжний захід, що полягає в забороні підозрюваному, обвинуваченому залишати житло цілодобово або у певний період доби.

14. **Допустимий доказ** – доказ, отриманий у порядку, встановленому КПК України.

15. **Досудове розслідування** – стадія кримінального провадження, яка починається з моменту внесення відомостей про кримінальне правопорушення до Єдиного реєстру досудових розслідувань і закінчується закриттям кримінального провадження або направленням до суду обвинувального акта, клопотання про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру, клопотання про звільнення особи від кримінальної відповідальності;

16. **Досудове слідство** – форма досудового розслідування, в якій здійснюється розслідування злочинів.

17. **Експерт** – особа, яка володіє науковими, технічними або іншими спеціальними знаннями, має право відповідно до Закону України «Про судову експертизу» на проведення експертизи і якій доручено провести дослідження об'єктів, явищ і процесів, що містять відомості про обставини вчинення кримінального правопорушення, та дати висновок з питань, які виникають під час кримінального провадження і стосуються сфери її знань.

18. **Екстрадиційна перевірка** – діяльність визначених законом органів щодо встановлення та дослідження передбачених міжнародним договором України, іншими актами законодавства України обставин, що можуть перешкоджати видачі особи, яка вчинила злочин.

19. **Екстрадиційний арешт** – застосування запобіжного заходу у вигляді тримання особи під вартою з метою забезпечення її видачі (екстрадиції).

20. **Екстрадиція** – видача особи державі, компетентними органами якої ця особа розшукується для притягнення до кримінальної відповідальності або виконання вироку.

21. **Законне рішення** – рішення, ухвалене компетентним судом згідно з нормами матеріального права з дотриманням вимог щодо кримінального провадження, передбачених КПК України.

22. **Застава** – запобіжний захід, що полягає у внесенні коштів у грошовій одиниці України на спеціальний рахунок, визначений у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України, з метою забезпечення виконання підозрюваним, обвинуваченим покладених на нього обов'язків, за умови звернення внесених коштів у дохід держави у випадку невиконання обов'язків.

23. **Засуджений** – обвинувачений, обвинувальний вирок суду щодо якого набрав законної сили.

24. **Захисник** – адвокат, який здійснює захист підозрюваного, особи, стосовно якої зібрано достатньо доказів для повідомлення про підозру у вчиненні кримінального правопорушення, але не повідомлено про підозру у зв'язку з її смертю, обвинуваченого, засудженого, виправданого, особи, стосовно якої передбачається застосування примусових заходів медичного чи виховного характеру або вирішувалося питання про їх застосування, а також особи, стосовно якої передбачається розгляд питання про видачу іноземній державі (екстрадицію).

25. **Заявник** – фізична або юридична особа, яка звернулася із заявою або повідомленням про кримінальне правопорушення до органу державної влади, уповноваженого розпочати досудове розслідування, і не є потерпілим.

26. **Керівник органу прокуратури** – Генеральний прокурор, керівник обласної прокуратури, керівник окружної прокуратури та їх перші заступники і заступники, які діють у межах своїх повноважень.

27. **Кримінальна процесуальна форма** – це визначений законом порядок кримінального провадження загалом, порядок виконання окремих процесуальних дій та прийняття процесуальних рішень.

28. **Кримінальне провадження** – досудове розслідування і судове провадження, процесуальні дії у зв'язку із вчиненням діяння, передбаченого законом України про кримінальну відповідальність.

29. **Кримінальне провадження у формі приватного обвинувачення** – провадження, яке може бути розпочате слідчим, дізнавачем, прокурором лише на підставі заяви потерпілого щодо кримінальних правопорушень, передбачених статтею 477 КПК України.

30. **Кримінальний процес** – це врегульована кримінальним процесуальним законом діяльність органів досудового розслідування, прокуратури і суду за участю фізичних та юридичних осіб, спрямована на забезпечення швидкого, повного, неупередженого розслідування і судового розгляду, щоб кожний, хто вчинив кримінальне правопорушення, був притягнутий до відповідальності, жодна особа не була піддана необґрунтованому процесуальному примусу і щоб до кожного учасника провадження була застосована належна правова процедура.

31. **Малолітня особа** – дитина до досягнення чотирнадцяти років.

32. **Міжнародна правова допомога** – проведення компетентними органами однієї держави процесуальних дій, виконання яких необхідне для досудового розслідування, судового розгляду або для виконання вироку, ухваленого судом іншої держави або міжнародною судовою установою.

33. **Момент затримання** – момент, коли особа силою або через підкорення наказу змушена залишатися поряд із уповноваженою службовою особою чи в приміщенні, визначеному уповноваженою службовою особою.

34. **Належний доказ** – доказ, який прямо чи непрямо підтверджує існування чи відсутність обставин, що підлягають доказуванню у кримінальному провадженні, та інших обставин, які мають значення, а також достовірність чи недостовірність, можливість чи неможливість використання інших доказів.

35. **Негласні слідчі (розшукові) дії** – це різновид слідчих (розшукових) дій, відомості про факт та методи проведення яких не підлягають розголошенню, за винятком випадків, передбачених КПК України.

36. **Недопустимий доказ** – доказ, отриманий внаслідок істотного порушення прав та свобод людини, гарантованих Конституцією та законами України, міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

37. **Неповнолітня особа** – малолітня особа, а також дитина у віці від чотирнадцяти до вісімнадцяти років.

38. **Обвинувальний акт** – процесуальне рішення, яким прокурор висуває обвинувачення у вчиненні кримінального правопорушення.

39. **Обвинувачений (підсудний)** – особа, обвинувальний акт щодо якої переданий до суду в порядку, передбаченому статтею 291 КПК України.

40. **Обґрунтоване рішення** – рішення, ухвалене судом на підставі об'єктивно з'ясованих обставин, які підтверджені доказами, дослідженими під час судового розгляду.

41. **Обшук** – слідча (розшукова) дія, що проводиться з метою виявлення та фіксації відомостей про обставини вчинення кримінального правопорушення, відшукування знаряддя кримінального правопорушення або майна, яке було здобуте у результаті його вчинення, а також встановлення місцезнаходження розшукуваних осіб.

42. **Особиста порука** – запобіжний захід, який полягає у наданні особами, яких слідчий суддя, суд вважає такими, що заслуговують на довіру, письмового зобов'язання про те, що вони поручаються за виконання підозрюваним, обвинуваченим покладених на нього обов'язків і зобов'язуються доставити його до органу досудового розслідування чи в суд на першу вимогу.

43. **Особисте зобов'язання** – запобіжний захід, що полягає у покладенні на підозрюваного, обвинуваченого зобов'язання виконувати покладені на нього слідчим суддею, судом обов'язки, передбачені статтею 194 КПК України.

44. **Переїняття кримінального провадження** – здійснення компетентними органами однієї держави розслідування з метою притягнення особи до кримінальної відповідальності за злочини, вчинені на території іншої держави, за її запитом.

45. **Перекладач (сурдоперекладач)** – особа, яка залучається стороною кримінального провадження або слідчим суддею чи судом для перекладу пояснень, показань або документів.

46. **Підозрюваний** – особа, якій у порядку, передбаченому статтями 276-279 КПК України, повідомлено про підозру, особа, яка затримана за підозрою у вчиненні кримінального правопорушення, або особа, щодо якої складено повідомлення про підозру, однак його не вручено їй внаслідок невстановлення місцезнаходження особи, проте вжито заходів для вручення у спосіб, передбачений КПК України для вручення повідомлень.

47. **Підслідність** – це сукупність юридичних властивостей кримінального провадження, на підставі яких кримінальний процесуальний закон визначає,

який органу досудового розслідування має здійснювати розслідування кримінальних правопорушень.

48. Підсудність – це сукупність юридичних властивостей кримінального провадження, на підставі яких кримінальний процесуальний закон визначає, в якому саме суді й складі суддів має розглядатися і вирішуватися справа по суті.

49. Повідомлення у кримінальному провадженні – процесуальна дія, за допомогою якої слідчий, прокурор, слідчий суддя чи суд повідомляє учасника провадження про дату, час та місце проведення відповідної процесуальної дії або про прийняте рішення чи здійснену процесуальну дію.

50. Показання – це відомості, які надаються в усній або письмовій формі під час допиту підозрюваним, обвинуваченим, свідком, потерпілим, експертом щодо відомих їм обставин у кримінальному провадженні.

51. Потерпілий – фізична особа, якій кримінальним правопорушенням завдано моральної, фізичної або майнової шкоди, юридична особа, якій кримінальним правопорушенням завдано майнової шкоди, а також адміністратор за випуском облігацій, який відповідно до положень Закону України "Про ринки капіталу та організовані товарні ринки" діє в інтересах власників облігацій, яким кримінальним правопорушенням завдано майнової шкоди.

52. Показання з чужих слів – висловлювання, здійснене в усній, письмовій або іншій формі щодо певного факту, яке ґрунтується на поясненні іншої особи.

53. Представник персоналу органу пробації – посадова особа центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику в сфері пробації, яка за ухвалою суду складає та подає досудову доповідь.

54. Представник цивільного позивача, цивільного відповідача – особа, яка у кримінальному провадженні має право бути захисником, керівник чи інша особа, уповноважена законом або установчими документами, працівник юридичної особи за довіреністю.

55. Представник юридичної особи, яка є потерпілим – керівник, інша особа, уповноважена законом або установчими документами, працівник юридичної особи за довіреністю, а також особа, яка має право бути захисником у кримінальному провадженні.

56. Привід – примусове супроводження особи, до якої він застосовується, особою, яка виконує ухвалу про здійснення приводу, до місця її виклику в зазначений в ухвалі час.

57. Процесуальні рішення у кримінальному провадженні – рішення органів досудового розслідування, прокурора, слідчого судді, суду.

58. Процесуальні строки – це встановлені законом або прокурором, слідчим суддею, судом проміжки часу, у межах яких учасники кримінального провадження зобов'язані (мають право) приймати процесуальні рішення чи вчиняти процесуальні дії.

59. Речові докази – матеріальні об'єкти, які були зняттям вчинення кримінального правопорушення, зберегли на собі його сліди або містять інші відомості, які можуть бути використані як доказ факту чи обставин, що

встановлюються під час кримінального провадження, в тому числі предмети, що були об'єктом кримінально протиправних дій, гроші, цінності та інші речі, набуті кримінально протиправним шляхом або отримані юридичною особою внаслідок вчинення кримінального правопорушення.

60. Розумні строки кримінального провадження – строки, об'єктивно необхідні для виконання процесуальних дій та прийняття рішень.

61. Свідок – фізична особа, якій відомі або можуть бути відомі обставини, що підлягають доказуванню під час кримінального провадження, і яка викликана для давання показань.

62. Слідчий – службова особа органу Національної поліції, органу безпеки, органу Державного бюро розслідувань, органу Бюро економічної безпеки України, Головного підрозділу детективів, підрозділу детективів, відділу детективів, підрозділу внутрішнього контролю Національного антикорупційного бюро України, уповноважена в межах компетенції здійснювати досудове розслідування кримінальних правопорушень.

63. Слідчий суддя – суддя суду першої інстанції, до повноважень якого належить здійснення у порядку, передбаченому КПК України, судового контролю за дотриманням прав, свобод та інтересів осіб у кримінальному провадженні, та у випадку, передбаченому статтею 247 КПК України, – голова чи за його визначенням інший суддя відповідного апеляційного суду.

64. Слідчі (розшукові) дії – дії, спрямовані на отримання (збирання) доказів або перевірку вже отриманих доказів у кримінальному провадженні.

65. Спеціаліст – особа, яка володіє спеціальними знаннями та навичками і може надавати консультації, пояснення, довідки та висновки під час досудового розслідування і судового розгляду з питань, що потребують відповідних спеціальних знань і навичок. Може бути залучений для надання безпосередньої технічної допомоги (фотографування, складення схем, планів, креслень, відбір зразків для проведення експертизи тощо).

66. Стадія кримінального провадження – це відносно самостійний етап кримінальної процесуальної діяльності, що характеризуються безпосередніми завданнями, специфічним колом суб'єктів, кримінальною процесуальною формою та підсумковими рішеннями.

67. Сторони кримінального провадження – з боку обвинувачення: слідчий, дільничник, керівник органу досудового розслідування, керівник органу дільничного зв'язку, прокурор, а також потерпілий, його представник та законний представник у випадках, установлених КПК України; з боку захисту: підозрюваний, особа, стосовно якої зібрано достатньо доказів для повідомлення про підозру у вчиненні кримінального правопорушення, але не повідомлено про підозру у зв'язку з її смертю, обвинувачений (підсудний), засуджений, виправданий, особа, стосовно якої передбачається застосування примусових заходів медичного чи виховного характеру або вирішувалося питання про їх застосування, їхні захисники та законні представники.

68. Суд апеляційної інстанції – відповідний апеляційний суд, в межах територіальної юрисдикції якого знаходиться суд першої інстанції, що ухвалив

оскаржуване судове рішення, а також Апеляційна палата Вищого антикорупційного суду - стосовно судових рішень Вищого антикорупційного суду, ухвалених як судом першої інстанції, а також стосовно судових рішень інших судів першої інстанції, ухвалених до початку роботи Вищого антикорупційного суду в кримінальних провадженнях щодо злочинів, віднесених КПК України до підсудності Вищого антикорупційного суду.

69. Суд касаційної інстанції – Верховний Суд.

70. Суд першої інстанції – місцевий загальний суд, який має право ухвалити вирок або постановити ухвалу про закриття кримінального провадження, а також Вищий антикорупційний суд у кримінальних провадженнях щодо кримінальних правопорушень, віднесених до його підсудності КПК України, а також апеляційний суд у випадку, передбаченому КПК України.

71. Суддя – голова, заступник голови, суддя Верховного Суду, Вищого антикорупційного суду, апеляційного суду, місцевих загальних судів, які відповідно до Конституції України на професійній основі уповноважені здійснювати правосуддя, а також присяжний.

72. Судове провадження – кримінальне провадження у суді першої інстанції, яке включає підготовче судове провадження, судовий розгляд і ухвалення та проголошення судового рішення, провадження з перегляду судових рішень в апеляційному, касаційному порядку, а також за нововиявленими або ключовими обставинами.

73. Тимчасова видача – видача на певний строк особи, яка відбуває покарання на території однієї держави, іншій державі для проведення процесуальних дій з її участю та притягнення до кримінальної відповідальності з метою запобігання закінченню строків давності або втраті доказів.

74. Тимчасове вилучення майна – захід забезпечення кримінального провадження, що полягає у фактичному позбавленні підозрюваного або осіб, у володінні яких перебуває певне майно, можливості володіти, користуватися та розпоряджатися певним майном до вирішення питання про арешт майна або його повернення, або його спеціальну конфіскацію в порядку, встановленому законом.

75. Тимчасовий доступ до речей і документів – захід забезпечення кримінального провадження, що полягає у наданні стороні кримінального провадження особою, у володінні якої знаходяться речі і документи, можливості ознайомитися з ними, зробити їх копії та вилучити їх.

76. Ухвала – судове рішення, у якому суд вирішує інші питання (крім вирішення справи по суті).

77. Учасники кримінального провадження – сторони кримінального провадження, потерпілий, його представник та законний представник, цивільний позивач, його представник та законний представник, цивільний відповідач та його представник, представник юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, третя особа, щодо майна якої вирішується питання про арешт, інша особа, права чи законні інтереси якої обмежуються під час досудового

розслідування, особа, стосовно якої розглядається питання про видачу в іноземну державу (екстрадицію), заявник, у тому числі викривач, свідок та його адвокат, понятій, заставодавець, перекладач, експерт, спеціаліст, представник персоналу органу пробації, секретар судового засідання, судовий розпорядник.

78. Учасники судового провадження – сторони кримінального провадження, потерпілий, його представник та законний представник, цивільний позивач, його представник та законний представник, цивільний відповідач та його представник, представник юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, представник персоналу органу пробації, третя особа, щодо майна якої вирішується питання про арешт, а також інші особи, за клопотанням або скаргою яких у випадках, передбачених КПК України, здійснюється судове провадження.

79. Цивільний відповідач – фізична або юридична особа, яка в силу закону несе цивільну відповідальність за шкоду, завдану кримінально протиправними діями (бездіяльністю) підозрюваного, обвинуваченого або неосудної особи, яка вчинила суспільно небезпечне діяння, та до якої пред'явлено цивільний позов.

80. Цивільний позивач – фізична особа, якій кримінальним правопорушенням або іншим суспільно небезпечним діянням завдано майнової та/або моральної шкоди, юридична особа, якій кримінальним правопорушенням або іншим суспільно небезпечним діянням завдано майнової шкоди, а також адміністратор за випуском облігацій, який відповідно до положень Закону України "Про ринки капіталу та організовані товарні ринки" діє в інтересах власників облігацій, яким кримінальним правопорушенням або іншим суспільно небезпечним діянням завдано майнової шкоди, та яка (який) в порядку, встановленому КПК України, пред'явила (пред'явив) цивільний позов.

Рекомендована література

Базова

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
2. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 р. № 4651-VI. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>
3. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. № 2341-III. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>
4. Кримінально-виконавчий кодекс України від 11.07.2003 р. № 1129-IV. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1129-15>
5. Другий додатковий протокол до Європейської конвенції про взаємну допомогу у кримінальних справах від 08.11.2001 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_518
6. Європейська конвенція про видачу правопорушників від 13.12.1957 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_033
7. Європейська конвенція про взаємну допомогу у кримінальних справах : міжнародний документ від 20.04.1959 р. № 995_036. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_036
8. Загальна декларація прав людини від 10.12.1948 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_015
9. Інструкція про порядок здійснення міжнародного співробітництва з питань взаємної правової допомоги, видачі правопорушників (екстрадиції), передачі (прийняття) засуджених осіб, виконання вироків та інших питань міжнародного судового співробітництва у кримінальному провадженні під час судового провадження : затв. наказом Міністерства юстиції України від 19.08.2019 р. № 2599/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0956-19#Text>
10. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_004
11. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права. Генеральна Асамблея ООН, 16.12.1966 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_043
12. Мінімальні стандартні правила ООН, що стосуються здійснення правосуддя щодо неповнолітніх («Пекінські правила») від 29.11.1985 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_211
13. Положення про Єдиний реєстр досудових розслідувань, порядок його формування та ведення : затв. Наказом Генерального прокурора від 30.06.2020 р. № 298. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0298905-20#Text>
14. Порядок застосування електронних засобів контролю : затв. наказом Міністерства внутрішніх справ України від 08.06.2017 р. № 480. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-17#n7>
15. Положення про порядок здійснення помилування : затв. Указом Президента України від 21.04.2015 р. № 223/2015 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/>

show/223/2015#Text

16. Про адвокатуру та адвокатську діяльність : Закон України від 05.07.2012 р. № 5076-VI. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5076-17>
17. Про безоплатну правову допомогу : Закон України від 02.06.2011 р. № 3460-VI. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3460-17>
18. Про виконавче провадження : Закон України від 02.06.2016 р. № 1404-VIII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1404-19>
19. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» : Закон України від 23.02.2006 р. № 3477-IV. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3477-15>
20. Про Державне бюро розслідувань : Закон України від 12.11.2015 р. № 794-VIII. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/794-19>
21. Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів : Закон України від 02.06.2016 р. № 1403-VIII. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/202/98-вр>
22. Про доступ до судових рішень : Закон України від 22.12.2005 р. № 3262-IV. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3262-15>
23. Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві : Закон України від 23.12.1993 р. № 3782-XII. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3782-12>
24. Про Національне антикорупційне бюро України : Закон України від 10.10.2014 р. № 1698-VII. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1698-18>
25. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 р. №580-VIII. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/580-19>
26. Про оперативно-розшукову діяльність : Закон України від 18.03.1992 р. № 2135-XII. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2135-12>
27. Про попереднє ув'язнення : Закон України від 30.06.1993 р. № 3352-XII. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3352-12>
28. Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянинуві незаконними діями органів, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, органів досудового розслідування, прокуратури і суду : Закон України від 01.12.1994 р. № 266/94-ВР. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/266/94-вр>
29. Про прокуратуру : Закон України від 14.10.2014 р. № 1697-VII. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1697-18>
30. Про Службу безпеки України : Закон України від 25.03.1992 р. № 2229-XII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2229-12>
31. Про судову експертизу : Закон України від 25.02.1994 р. № 4038-XII. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4038-12>
32. Про судоустрій і статус суддів : Закон України від 02.02.2016 р. № 1402-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text>
33. Про деякі питання дотримання розумних строків розгляду судами цивільних, кримінальних справ і справ про адміністративні правопорушення : Постанова Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду

- цивільних і кримінальних справ від 17.10.2014 р. № 11. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0011740-14>
34. Про деякі питання порядку оскарження рішень, дій чи бездіяльності під час досудового розслідування : інформаційний лист Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 09.11.2012 р. № 1640/0/4-12. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/v1640740-12>
35. Про порядок здійснення підготовчого судового провадження відповідно до Кримінального процесуального кодексу України : інформаційний лист Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 03.10.2012 р. № 223-1430/0/4-12. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/v1430740-12>
36. Про деякі питання порядку здійснення судового розгляду в судовому провадженні у першій інстанції відповідно до Кримінального процесуального кодексу України : інформаційний лист Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 05.10.2012 р. № 223-1446/0/4-12. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v1446740-12>
37. Про застосування Конституції України при здійсненні правосуддя : Постанова Пленуму Верховного Суду України від 01.11.1996 р. № 9 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0009700-96#Text>
38. Про практику розгляду судами справ про застосування примусових заходів виховного характеру : Постанова Пленуму Верховного Суду України від 15.05.2006 р. № 2. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0002700-06#Text>
39. Про практику застосування судами примусових заходів медичного характеру та примусового лікування : Постанова Пленуму Верховного Суду України від 03.06.2005 р. № 7. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0007700-05#Text>
40. Рішення Конституційного Суду України від 30.09.2009 р. № 23-рп/2009 у справі №1-23/2009 (справа про право на правову допомогу). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v023p710-09#Text>
41. Рішення Конституційного Суду України від 01.12.2004 р. № 19-рп/2004 у справі №1-1/2004 (справа про незалежність суддів як складову їхнього статусу). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v019p710-04#Text>
42. Рішення Конституційного Суду України від 14.12.1999 р. № 10-рп/99 у справі №1-6/99 (справа про застосування української мови) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v010p710-99#Text>
43. Рішення Конституційного Суду України від 16.11.2000 р. № 13-рп/2000 у справі № 1-17/2000 (справа про право вільного вибору захисника). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v013p710-00#Text>
44. Рішення Конституційного Суду України від 18.01.2012 р. № 1-рп/2012у справі №1-4/2012 (справа про ознайомлення обвинуваченого і захисника з матеріалами кримінальної справи). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v001p710-12#Text>

Допоміжна література:

Монографії, підручники, навчальні посібники, наукові статті, тези доповідей на конференціях, круглих столах:

45. Александров А. С., Гришін С. П., Зейкан Я. П. Перехресний допит у суді : навч.-практ. посіб. 2-ге видання, переробл. і доповн. Київ : Алерта, 2015. 528 с.
46. Аленін Ю., Гловюк І. Потерпілий у кримінальному провадженні: деякі питання. *Право України*. 2013. № 11. С. 112 –119.
47. Андрушко А.В. Теоретико-прикладні засади запобігання та протидії злочинам проти волі, честі та гідності особи : монографія. Київ : Ваіте, 2020. 560 с.
48. Бабаєва О. В. Еволюція стадії підготовчого провадження у кримінальному процесуальному праві України. *Вісник Асоціації кримінального права України*. 2017. № 1(8) . С. 225 – 235.
49. Берназ В. Доказування обставин вчинення кримінального правопорушення за чинним КПК України. *Право України*. 2013. № 11. С. 173 – 179.
50. Бобечко Н. Р. Поняття, ознаки, значення та класифікація правових позицій Верховного Суду у кримінальному провадженні. *Порівняльно-аналітичне право*. 2017. № 2. С. 170–175.
51. Боднар І. В. Загальнотеоретичні аспекти кримінально-процесуальної форми як засобу розв’язання завдань кримінального судочинства. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка* : ВПЦ Київський університет. 2012. № 94. С. 59 – 62.
52. Вакулік О. А. Початок досудового розслідування у кримінальному провадженні : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2015. 184 с.
53. Виконання судових рішень у кримінальному провадженні: теоретичний та практичний аспекти : монографія / Дільна З. Ф., Бойко В. П. Львів : Сполом, 2017. 240 с.
54. Гловюк І. В., Андрусенко С. В. Проблемні аспекти участі прокурора у судовому провадженні на підставі угод. *Вісник кримінального судочинства*. 2015. № 2. С. 16 – 23.
55. Горінецький Й. І., Копча В.В. Органи, які здійснюють правосуддя в Україні, засновані на верховенстві права : матеріали круглого столу. м. Київ, 29 листопада 2018 р. С. 87 – 93.
56. Гринюк В. О. Дотримання принципу розумного строку кримінального судочинства при провадженні досудового слідства. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. 2012. № 94. С. 37 – 39.
57. Експертизи у кримінальному провадженні : науково-практичний посібник / за заг. Ред. А Столітнього. Норма права, 2020. 308 с.
58. Сні О. В. Клопотання у кримінальному процесі України: законодавче регулювання : монографія. Київ : Алерта, 2012. 204 с.
59. Застосування відеоконференції у кримінальному провадженні України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.09. Київ, 2014. 20 с.

60. Зразки процесуальних документів в кримінальному провадженні / за заг. ред. М. А. Погорецького, О. П. Кучинської. Київ: Юрінком Інтер, 2015. 546 с.
61. Зразки процесуальних документів та бланків у кримінальному провадженні з коментарями. Л. Удалова, С. Чернявський, С. Петков, В. Стратонов. Центр навчальної літератури, 2020. 352 с.
62. Кримінальне процесуальне право України : навч. посібник / Р. І. Благута, Ю. В. Гуцуляк, О. М. Дуфенюк та ін.; за заг. ред. А. Я. Хитри, Р. М. Шехавцова. Львів : ЛьвДУВС, 2017. 774 с.
63. Кримінальне процесуальне право України : навчальний посібник / За редакцією проф. В. Г. Гончаренка, В. А. Колесника. Київ : Юстиніан, 2014. 576 с.
64. Кримінальний процес : підручник / Р. І. Благута, Ю. В. Гуцуляк, О. М. Дуфенюк та ін.; за заг. ред. А. Я. Хитри, Р. М. Шехавцова, В. В. Луцика. Львів: ЛьвДУВС, 2019. Ч. 1. 532 с.
65. Кримінальний процес : навч. посібник / Л. М. Лобойко, О. А. Банчук. Київ : Ваіте, 2014. 279 с.
66. Кримінальний процес : навч. посіб. для підгот. до іспиту / О. В. Капліна, М. О. Карпенко, В. І. Маринів та ін. Харків : Право, 2018. 298 с.
67. Кримінальний процес України : навч. посіб.; за заг.ред. О.П. Кучинської, Ю.В. Циганюк. Київ : Юрінком Інтер, 2021. 448 с.
68. Кримінальний процес України: у питаннях і відповідях : навч. посіб. / авт. кол. ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, доц. Т. Г. Харків : ХНУВС, 2021. 300 с.
69. Кримінальний процес : підручник / за ред., О. В. Капліної, О. Г. Шило. Харків: Право, 2019. 584 с.
70. Кримінальний процес : навч. посібник / Ю.П. Аленін, Л.І. Аркуша [та ін.] ; НУ «Одеська юридична академія». Одеса : Фенікс, 2020. 582 с
71. Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар. (Вид. 19-те, доповн. і перероб.) / за ред. Тертишника В. М. Київ : Алерта. 2022. 1128 с.
72. Кримінальний процесуальний кодекс України з постатейними матеріалами практики Європейського суду з прав людини / за заг.ред. А.В. Столітнього. Київ : Норма права. 2021. 1102 с.
73. Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар / за заг. ред. В. Г. Гончаренка, В. Т. Нора, М. Є. Шумила. Київ : Юстиніан, 2012. 1224 с.
74. Кримінальний процесуальний кодекс України: [наук.-практ. коментар]: у 2 т. / Нац. акад. правових наук України; [редкол.: В. Я. Тацій, О. В. Капліна, О. Г. Шило]. Харків : Право. 2013. Т.1 (767 с.), Т.2. (661 с.).
75. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях. 4-те вид. переробл. і доп. / Л. Д. Удалова, В. В. Рожнова, Д. О. Савицький, О. Ю. Хабло, О. В. Римарчук. К.: КНТ, 2016. 269 с.
76. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях / Л. Удалова, М. Макаров, Ю. Азаров, В. Рожнова, Д. Савицький. Центр навчальної літератури, 2020. 432 с.

77. Кримінальний процес України: загальна частина: підручник / Л. М. Лобойко та ін.; М-во внутр. справ України, Донец. юрид. ін-т МВС України. Київ : Дакор, 2015. 171 с.
78. Кучинська О. П. Принципи кримінального провадження у механізмі забезпечення прав його учасники в: монографія. Київ : Юрінком Інтер, 2013. 288 с.
79. Лук'янчиков Є. Д., Лук'янчиков Б. Є. Законодавче регулювання інституту понять. *Вісник кримінального судочинства*. 2015. № 2. С. 57 – 64.
80. Маляренко В. Новий Кримінальний процесуальний кодекс України: переваги та недоліки. *Право України*. Київ, 2012. № 10. С. 9 – 19.
81. Методика перехресного допиту в суді / Я. П. Зейкан, Х.: Фактор, 2016. 192 с.
82. Міжнародна правова допомога у кримінальному провадженні в питаннях та відповідях: навч. посібник / Л. Д. Удалова, Д. П. Письменний, О. Є. Омельченко, Д. О. Савицький, В. В. Рожнова, А. В. Форостяний. Київ : Центр учбової літератури, 2015. 240 с.
83. Назаров В. В. Засади кримінального провадження та проблеми їх реалізації під час досудового розслідування. *Правова держава*. 2019. № 39. С.76 – 82.
84. Негласні слідчі (розшукові) дії : науково-практичний посібник / за заг. ред. Столітнього А. В. Київ : Норма права, 2021. 336 с.
85. Осауленко О. А. Слідчі (розшукові) дії у кримінальному провадженні. Київ : ЦУЛ, 2020.140 с.
86. Попелюшко В. Слідчий суддя у кримінальному провадженні: процесуальний статус та процесуальні функції. *Право України*. 2013. № 11. С. 145 – 153.
87. Семерак О. С., Семерак І. О. Судустрій, правоохоронні та правозахисні органи України : навч. посіб. Ужгород : Видавництво УжНУ «Говерла», 2021. 276 с.
88. Сийпловік М. В. Кримінальна процесуальна документація : навчально-методичний посібник для студентів бакалаврів юридичного факультету. Ужгород : ДВНЗ «УжНУ», 2020. 29 с.
89. Ступник Я. В., Шаранич С. С. До питання співвідношення конституційної презумпції невинуватості та інституту звільнення від кримінальної відповідальності. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2022. № 1. С. 320 – 327
90. Тертишник В. М. Кримінальний процес України. Загальна частина. Київ : Алерта, 2021. 458 с.
91. Тертишник В. М. Кримінальний процес України. Особлива частина : підручник. Київ : Алерта, 2020. 406 с.
92. Трофименко В. Співвідношення понять «кримінальне провадження», «кримінальне судочинство», «процедура» та «стадія кримінального процесу» в юридичній доктрині та за КПК України. *Право України*. 2013. № 11. С. 71 – 79.
93. Черниченко І. В. Застосування відеоконференції у кримінальному провадженні України: теорія і практика: монографія / за ред. О. П. Кучинської. Київ : Правова єдність, 2015. 272 с.

94. Черниченко І. В. Генезис використання відеоконференції у кримінальному провадженні: міжнародний та національний аспекти. *Малий і середній бізнес (право, держава, економіка). Економіко-правовий, науково-практичний журнал*. 2012. № 3 – 4 (50 – 51). С. 130 – 134.
95. Черниченко І.В. Проблемні аспекти забезпечення окремих прав учасників кримінального провадження, здійснюваного у режимі відеоконференції. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія «Право». 2013. Т.3. Ч.ІІ. Вип. № 21. С. 174 – 177.
96. Черниченко І. В. Особливості реалізації окремих засад кримінального провадження України під час застосування відеоконференції. *Часопис Київського університету права*. 2013. № 4. С. 332 – 336.
97. Черниченко І. Поняття та процесуально-правова суть відеоконференції у кримінальному провадженні України. *Вісник Львівського університету*. Серія юридична. 2014. Вип. 59. С. 365 – 369.
98. Черниченко І. В. Перспективи вдосконалення відеоконференції у кримінальному провадженні України. *Вісник Чернівецького факультету Національного університету «Одеська юридична академія»*. 2014. № 1. С. 196 – 205.
99. Черниченко І. В., Кучинська О. П. Окремі праксеологічні аспекти застосування режиму відеоконференції у кримінальному провадженні в Україні. *Часопис цивільного і кримінального судочинства*. 2014. № 5(20). С. 41 – 49.
100. Черниченко І., Кучинська О., Спеціальне досудове розслідування і судове провадження (in absentia) та відеоконференція: порівняльний аналіз. *Право України*. 2015. № 7. С. 43 – 50.
101. Черниченко І. В. Кримінальне провадження щодо юридичної особи: загальна характеристика. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія «Право». 2020. Вип. 62. С. 321.
102. Черниченко І. В. Арешт майна юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження: теоретичний аспект. *Порівняльно-аналітичне право*. 2020. № 3. С. 177 – 184.
103. Черниченко І. В. Скасування арешту майна юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження: теорія і практика. *Вісник кримінального судочинства*. 2020. №1-2. С. 79 – 85.
104. Черниченко І. В. Особливості тримання під вартою в умовах воєнного стану. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2022. № 3. С. 274 – 278.
105. Черноус Ю. М. Проведення судової експертизи у порядку міжнародної правової допомоги у кримінальному провадженні. *Актуальні питання судової експертизи і криміналістики*. 2019. С. 35 – 38.
106. Циганков А., Гришанков Р. Допит свідка в суді у кримінальному провадженні. *Вісник Національної асоціації адвокатів України*. 2017. № 6 (34). С. 22 – 24.

107. Яновська О. Г. Окремі аспекти порушення права підозрюваного (обвинуваченого) на захист у кримінальному провадженні. *Вісник кримінального судочинства*. 2016. № 2. С. 99 – 105.

Інформаційні ресурси

108. Інформаційний веб-сайт Верховного Суду. URL: <https://supreme.court.gov.ua/supreme/>
109. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України URL: www.rada.gov.ua
110. Офіційний веб-сайт Конституційного Суду України. URL: <http://www.ccu.gov.ua>
111. Офіційний веб-сайт Президента України. URL: <https://www.president.gov.ua/>
112. Офіційний веб-портал судової влади в Україні. URL: <https://court.gov.ua/>
113. Єдиний державний реєстр судових рішень України URL: www.reyestr.court.gov.ua/

ЗМІСТ

Передмова.....	3
Перелік умовних скорочень.....	9
Тема 1. Поняття, завдання і система кримінального процесу.....	10
Тема 2. Кримінальний процесуальний закон.....	15
Тема 3. Засади кримінального провадження України.....	20
Тема 4. Суб'єкти кримінального провадження	25
Тема 5. Докази і доказування у кримінальному провадженні.....	32
Тема 6. Фіксування кримінального провадження. Процесуальні рішення, строки, витрати.....	37
Тема 7. Заходи забезпечення кримінального провадження.....	42
Тема 8. Загальні положення досудового розслідування.....	47
Тема 9. Проведення слідчих (розшукових) дій.....	52
Тема 10. Оскарження рішень, дій, бездіяльності під час досудового розслідування.....	57
Тема 11. Підсудність. Підготовче провадження.....	63
Тема 12. Загальні положення судового розгляду.....	68
Тема 13. Процедура судового розгляду.....	74
Тема 14. Судові рішення.....	79
Тема 15. Особливості провадження в суді присяжних.....	83
Тема 16. Провадження в суді апеляційної інстанції.....	87
Тема 17. Провадження в суді касаційної інстанції.....	92
Тема 18. Перегляд судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами.....	96
Тема 19. Особливі порядки кримінального провадження.....	101
Тема 20. Виконання судового рішення	109
Тема 21. Міжнародне співробітництво під час кримінального провадження.....	113
Тема 22. Особливості співробітництва з Міжнародним кримінальним судом.....	118
Фабула № 1 для проведення ігрового судового засідання.....	123
Фабула № 2 для проведення ігрового судового засідання.....	125
Питання для підсумкового контролю.....	127
Глосарій.....	130
Список рекомендованої літератури.....	138